



# ZLATI KAMEN

revija za lokalno samoupravo

Posebna priložnostna izdaja, Marec 2012

## Razvojno najbolj prodorna občina 2012



## Optimizirajte izvedbo javnih razpisov in pozivov! **KAKO ?** **Positiva E-razpisi - od prijave do izplačila**

Racionalizirajte stroške | Skrajšajte čas izvedbe | Zagotovite transparentnost razpisa



**BINE ŠE NE POZNA SISTEMA E-RAZPISI**



**NUŠA GA Z VESELJEM UPORABLJA**

### **Spletna aplikacija e-razpisi:**

- celoten postopek izpeljan prek spleta (*možnost 100% e-postopka na podlagi elektronskih podpisov*),
- s prijavo so podatki že pripravljene za obdelavo,
- filtri lahko samodejno zaustavijo nepravilne in neustrezne prijave,
- izvoz podatkov v vse računovodske programe,
- elektronski razpis je prijazen do prijavitelja in podeljevalca sredstev.

### **Racionalizacija postopka:**

- hitrejša izvedba razpisov in znižanje stroškov izvedbe razpisa,
- razbremenitev sodelavcev in zmanjšanje delovnih ur,
- minimalizirana možnost napak na podlagi avtomatskega samopreverjanja,
- avtomatična izdelava ocenjevalnih listov, rezultatov, sklepov, pogodb, itd.,
- transparentnost - celotna zgodovina podeljevanja sredstev na enem mestu,
- podatki pripravljene za statistično analizo (*izvoz podatkov po vseh parametrih*),
- omogoča obrazložitev posamezne ocene\*,
- usklajeno z ZUP, ZEPEP in ZIPro.

### **Aplikacijo že uspešno uporabljajo:**

Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Urad RS za mladino,  
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in Eko sklad, J.S..

\* Sodba Upravnega sodišča I U 103/2011-11 CNVOS proti MJU - obrazložitev ocene mora omogočiti preizkus odločitve



## Kazalo



Miško Kranjec



Miško Kranjec

**Intervju:**  
**Bojan Sever, župan Idrije** 18

**Lestvice:**  
**Indeks Zlati kamen 2012** 24

Sestavljeni indeks, ki kaže razvojni položaj ob in

6

### Nagrada:

## Zlati kamen 2012

Kam bo šla nagrada Zlati kamen 2012?

Katere ob ine so prišle v ožji izbor?

Kako je potekal izbor za nagrado Zlati kamen

6	<b>Kako smo izbirali zmagovalca?</b>
8	<b>Finalisti nagrade Zlati kamen 2012</b>
24	<b>Kaj meri indeks Zlati kamen?</b>
28	<b>Najbolj uravnotežena ob ina</b>
31	<b>Lestvice:</b>
29	Demogra ja
30	U inkovitost
31	Podjetniška dinamika
32	Trg dela
33	Izobrazba
34	Življenjski standard
35	Socialna kohezija
36	Okolje

Zlati kamen je publikacija, priložnostno izdana ob konferenci Zlati kamen 2012. Publikacija je brezplačna.  
Odgovorni urednik: Robert Mulej  
Oblikovanje: Nina Blažko  
Urednik fotografije: Miško Kranjec  
Fotografija na naslovnici: Miško Kranjec

Založnik: SBR d.o.o.  
Šarhova 8  
1000 Ljubljana  
Trženje: BJM d.o.o.

Zlati kamen je blagovna znamka v lasti podjetij SBR d.o.o. in Planet GV d.o.o.  
www.zlatikamen.si

# In zmagovalci so...

## Prva, Idrija

Zakaj Idrija? Zaradi celovite in dosledno izvajane strategije, ki daje otipljive rezultate. Ta strategija izhaja iz tega, kar kraj je in kar ima: iz njegove identitete, tradicije in enkratnosti. To svojo identiteto gradi naprej.

Idrija je v slovenskih okvirih nekaj posebnega: na svetovnem zemljevidu je že ve stoletij in je bila z rudnikom živega srebra že v zgodovini med najbogatejšimi in najrazvitejšimi kraji v Sloveniji. Po zaprtju rudnika je Idrija zelo uspešno naredila prehod iz rudarskega v industrijski kraj. Pri tem se v ob ini niso ustavili: zdaj delajo nov preboj iz industrijske v razvito postindustrijsko lokalno skupnost. Razvojna strategija Idrije gradi na posebnostih kraja in na tradiciji, a je izrazito usmerjena v pri-

rhodnost. V Idriji izhajajo iz posebnega, izrazito lokalnega, a so obenem odprti v svet in vpeti v globalne tokove. Ob ina ima mo no industrijo na elu z dvema tehnološkima prvakoma, ki se uspešno borita za tržni delež v svojih nišah v svetovnih merilih. Kljub temu je strategija Idrije usmerjena že v razvoj postindustrijskega kraja: strategija poudarja momente kot so inovativnost, infrastruktura, ki podpira razvoj, kakovostno bivalno okolje, vzajemno družbo in prepoznavnost ter kohezivnost ob ine. To so zvene e besede. V primeru Idrije so podprte s konkretnimi projekti, ki se že izvajajo.

Marsikatera ob ina ima projekte, ki so na videz dosti bolj bleš e i in izvorni. Toda idrijska pot je že preverjena in prinaša otipljive rezultate. Kvantitativna analiza je pokazala, da se ob ina uspešno razvija in da nima izrazitih šibkih to k. Spet: kar nekaj ob in ima še boljše rezultate. A prav nobena od teh nima tako dobro zastavljene razvojne strategije kot temelja za uspeh v prihodnosti. Prav zaradi na ina, kako spretno so v Idriji iz preteklosti, dediš ine, posebnosti in celo slabosti kraja izoblikovali uspešno razvojno platformo za prihodnost, je strokovni svet z veliko ve ino Idrijo postavil na prvo mesto: v glasovanju je zbrala 26 to k od 27 možnih.

Idrija ni prepri ala le nas: leta 2011 je bila imenovana za Alpsko mesto leta in za Evropsko destinacijo odli nosti (EDEN) – slednje je pomemben korak pri razvoju Idrije kot uspešnega turisti nega kraja.

Kot moderno vodena ob ina Idrija na osnovi svoje identitete gradi blagovno znamko. Da pri komunikaciji te znamke Idrija uporabljajo slogan »Zgodba za vse ase« ni naklju je.



Dunia Medem

## Drugi, Šentrupert

Šentrupert je majhen kraj na Dolenjskem, ki dela izjemen razvojni preboj. Ozadje tega preboja je kakovostna strategija. Za razliko od številnih drugih primerov, kjer se strateški proces s izdelavo dokumenta za ne in kon a, je razvojna strategija Šentruperta »živa«. Dosledno sledi na el a trajnostnega razvoja in vklju uje vsa relevantna podro ja od razvoja podjetništva do skrbi za ranljive skupine. Pri upravljanju ob ine zbudi pozornost velika uravnoteženost med mo no izrazito strateško usmerjenostjo, jasno razvojno vizijo ter konkretnimi izvedbenimi programi. Ta strategija daje konkretne in merljive rezultate: ob ina ima najve ji selitveni prirast v Sloveniji – torej najve novih priseljencev na 1000 prebivalcev. Zelo dobra pa je tudi ve ina ostalih kazalnikov.



Marko Gorenc

## Tretji, Šempeter-Vrtojba

Šempeter Vrtojba je med najbolj razvitimi kraji v Sloveniji. Po vrednosti indeksa Zlati kamen je ta kraj med nalisti uvrš en najvišje: na 14. mestu. V Šempetru Vrtojbi so izjemno dobro izkoristili ugodno lego kraja kot izhodiš e za mo an razvoj. Po drugi strani ob ina – vsaj sode po projektih – med tistimi, ki najve sodelujejo s sosedi: v primeru Šempetra Vrtojbe to pomeni s sosedi na naši in na italijanski strani meje. Prav v sodelovanju z sosednjimi ob inami Šempeter Vrtojba uspešno kandidira za evropska sredstva. Samo lani je uspela s petimi mednarodnimi razvojnimi projekti na razli nih podro jih: od gradnje skupne logisti ne platforme s sosednjo Gorico do projekta Futurelights, namenjenega razvoju okolju prijazne javne razsvetljave.



Miško Kranjčec

# Kako smo izbirali zmagovalca?

Nagrada Zlati kamen je namenjena razvojno najbolj prodornim občinam v Sloveniji. V skladu z osnovnim namenom naše akcije to pomeni, da naj bi bile izbrane občine nosilke dobrih praks. S svojim delom, razvojnimi prijemi in projekti naj bi bile dober zgled za ostale.

**Čeprav je bilo glasovanje tajno, je bila odločitev o zmagovalcu sprejeta skoraj s konsenzom.**

**K**do je izbral zmagovalca? Strokovni svet Zlatega kamna, ki ga sestavlja 10 strokovnjakov s treh slovenskih univerz, Statistična urada RS in podjetij. Zastopajo različne stroke, delovna področja in – ne nazadnje – geografske dele Slovenije: vzhod (Univerza v Mariboru), center (Univerza v Ljubljani) in zahod (Primorska univerza v Kopru). Strokovni svet je na zadnji seji med 12 predlaganimi kandidatkami izbral najprej šest kandidatk, na koncu pa je glasoval o zmagovalcu. Glasovanje je bilo tajno.

Toda ta seja je le bila le zaključek daljšega procesa. V letu 2011 smo se ukvarjali predvsem z metodološkimi vprašanji in predvsem ugotovili, da kvantitativni pogled za izbiro zmagovalca ne bo dovolj (glej spremne članke o Indeksu Zlati kamen v tej številki). Indeks Zlati kamen smo pripravili kot pomožno orodje in s tem orodjem pretresli 210 občin (žal lo enih podatkov za občini Mirna in Trebnje še nimamo). To nam je pokazalo, kako uravnotežen je razvoj posamezne občine, kje so njene primerjalne prednosti in slabosti ter katera občina ima – glede na dosedanje razvojne uspehe – največ prednosti.

Obenem smo iskali občine z izstopajočimi razvojnimi praksami. Tu smo si pomagali predvsem z analitičnim in raziskovalnim novinarskim delom: namen tega dela je bil torej identifikacija občin z dobri-

mi praksami. Pri tem iskanju smo močno upoštevali predloge strokovnjakov, ki so vključeni v projekt, zlasti predloge članov programskega sveta konference.

Pomemben kriterij pri končni izbiri kandidatke je bilo tudi na območje, da naj bodo vmes zastopane zelo velike in majhne občine, mesta in podeželski kraji in da naj bodo občine – ne le iz celotne Slovenije.

Za 12 občin smo natančno prebrali vrsto podatkov: razvojne dokumente, proračun – zlasti na področju razvojnih programov, objave na spletni stra-

Zlati kamen je politično nevtralen in neodvisen projekt. Na izbiro zmagovalca se nismo ozirali na politično usmeritev, ki so trenutno na območje v posameznih občinah. S tem v politično razdeljeni Sloveniji tvegamo, da se zamerimo vsem. Vendarle bomo pri vztrajali pri načelni politični neopredeljenosti.

Prav tako na izbiro zmagovalcev in na metodologijo niso imeli nikakršnega vpliva naši poslovni partnerji. Nasprotno: naši naročniki od nas pričakujejo nevtralnost in strokovnost. Ne le pričakujejo, zahtevajo jo.

To nevtralnost in strokovnost zagotavljamo na dva načina: s kar največjo mero transparentnosti postopkov in s tem, da celoten postopek spremlja neodvisna skupina strokovnjakov, združenih v Strokovnem svetu.

**Če veste za dobro prakso na ravni lokalne samouprave, nam to sporočite.**



Misko Kranjec

## Pet korakov do Zlatega kamna

- 1. Kvantitativna analiza** s poudarkom na 32 kazalnikih, vključenih v indeks Zlati kamen.
- 2. Kvalitativna analiza:** zajela je zlasti elemente strateškega upravljanja občine, vključenost občanov v odločanje in elemente e-uprave in e-demokracije.
- 3. Izbor 12 kandidatk.** Poudarek je bil na izstopajočih praksah, uporabili smo raziskovalno novinarsko delo in prispevek strokovnjakov, ki sodelujejo v projektu, zlasti programskega sveta konference.
- 4. Priprava podrobnejših analiz za 12 kandidatk.** Pri tem smo se oprli na razvojne dokumente občin, zlasti na strategije in proračune, informacije na spletnih straneh občin ter članke v medijih.
- 5. Glasovanje Strokovnega sveta.** Na seji je svet izglasoval najprej šest finalist in potem zmagovalce.

V celoten postopek je bilo zajetih 210 občin (podatkov za ločeni občini Mirna in Trebnje še nimamo). Uporabili smo izključno javno dostopne dokumente in informacije.

ni ob ine in lanke v tiskanih medijih o posamezni ob in i. Ob tem smo pripravili analizo izbranih kvalitativnih kazalnikov. Povzetke celovitih analiz, ki vsebujejo tako kvantitativne kot kvalitativne aspekte, za šest finalistov objavljamo v reviji, v bolj obsežnejši verziji jih najdete na spletu.

Je to dovolj? Da in ne. Da: ker smo trdno prepričani, da smo izbrali pravega zmagovalca. Idrija je zmagala prepričljivo – to preprosto je izjemno razvojno prodorna občina in je prvovrsten zgled za ostale. Člani Strokovnega sveta so bili v svoji oceni tako reko enotni. Prav je bilo glasovanje tajno, je bila odločitev o prvem mestu Idrije sprejeta skoraj s konsenzom (le član Sveta je Idrijo uvrstil na drugo in ne na prvo mesto).

Pri metodologiji in sami izbiri 12 kandidatk bi lahko naredili več – v idealnih razmerah. Ampak trdno verjamemo, da smo z viri, ki so nam bili na voljo, naredili največ, kar smo lahko. Razmere niso bile idealne: Zlati kamen je zahteven projekt, lotili smo se ga v težkih okoliščinah in letos podeljemo nagrado prvi. Prav lahko, da smo prezrili kakšno občino, ki bi si zaslužila uvrstitev med dvanajst kandidatk. Pomagalo nam bo, če nas boste na to opozorili. Tu pozivamo predvsem župane in občinske uprave (a tudi občane) – če veste za dobro prakso naravnih lokalnih samouprav, nam to sporočite. Sami ne moremo videti in vedeti vsega – vsej strokovni podpori navkljub.

A kar je najpomembnejše, ni nam namenjena zamujenega. Če bo vse po sreči, je letošnja podelitev le prva v vrsti – upamo in verjamemo – dolgoletnem nizu. Ni manj pomemben pa ni sam namen nagrade: da, želimo izpostaviti razvojno najbolj prodoren

kraj. Da, želimo dati glas in veljavo dobremu delu občinskih uprav, županov in občanov v celoti. Da, prav je, da zmagovalci požanjejo zaslužen aplavz. Ampak naš namen je izpostaviti dobre zgledne in pospeševati prenos dobrih praks.

Na koncu je Zlati kamen simbol, prispevka: to smo jasno povedali že z imenom naše akcije. Zlati kamen je preprosto tisto dobro v slovenskih občinah. Zato pravimo, da Zlati kamen iščemo in odkrivamo. To je proces, ki se ne zaključuje. V tej igri zmagovalec prejme priznanje v imenu svojega kraja – a tudi v imenu vseh, ki si v Sloveniji resnično prizadevajo za dobro v svojem kraju in – če hočete – za boljše življenje naših zanamcev. Letos je zmagala Idrija. A verjamemo, da je zlatih kamnov v Sloveniji še veliko. □

**V tej igri zmagovalec prejme priznanje v imenu svojega kraja – a tudi v imenu vseh, ki si v Sloveniji resnično prizadevajo za dobro v svojem kraju in – če hočete – za boljše življenje naših zanamcev.**



**Občina Sevnica**

  
Občina Sevnica

Občina Sevnica  
Glavni trg 19a  
8290 Sevnica

[www.obcina-sevnica.si](http://www.obcina-sevnica.si)

# Finalisti

V ožjem izboru je bilo 12 občin. Strokovni svet jih je šest uvrstil v finale.

## 1. IDRIJA Indeks Zlati kamen: 47,53 Uvrstitev: 49

Za obino je značilno izjemno celovito in strateško naravnano upravljanje. Strategija izhaja in gradi iz prepoznane identitete kraja. Poudarja na celostnem trajnostnega razvoja, ta na celostni pa so v precejšnji meri prisotna tudi pri konkretnih aktivnostih občine. Idrija je močno vpeta v vrsto mednarodnih projektov. Leta 2011 je bila imenovana za Alpsko mesto leta in za Evropsko destinacijo odličnosti (EDEN).

### Kvantitativni podatki

Občina nima izrazitih pomanjkljivosti. Izstopa po ustvarjeni dodani vrednosti in kazalnikih trga dela (po sestavljenem indeksu trga dela je Idrija na drugem mestu). Občina ima nadpovprečne vrednosti še pri kazalnikih za izobrazbo, socialno kohezijo in odhodkih za varstvo okolja ter učinkovito rabo energije.

### Povzetek strategije

Pri svojem razvoju Idrija izrazito izhaja iz svoje identitete, torej kulturne tradicije. Ključni elementi identitete je rudnik, ki je ključno izhodišče za »razvojno zgodbo« Idrije – ta temelji na tehnološkem razvoju in turizmu. Zanimivo je, da v tem razmeroma odmaknjenem kraju (vsaj ko gre za cestne povezave) uspevata dve slovenski vrhunski podjetji, ki sta uspešni v svetovnih merilih in imata značilnosti skritih šampionov.

Strateško naravnano razvoja občine lahko razberemo iz številnih načrtov za razvoj in urejanje posameznih področij. Med parcialnimi strateškimi dokumenti najdemo strategijo razvoja turizma, varstva okolja, razvoja javne razsvetljave ter akcijski načrt za uresničevanje enakih možnosti oseb z oviranostmi.

Leta 2011 je Idrija sprejela Inovativno strategijo trajnostnega razvoja občine. Strategija opredeljuje pet ključnih prednostnih področij: kakovostno bivalno okolje, Inovativno gospodarstvo, Infrastrukturne podlage razvoja, Vzajemna družba, Prepoznavnost in kohezivnost občine.



Durija Medani



## Inovativni prijemi in dobre prakse

### Mednarodna vpetost

Idrija izstopa po za razmeroma majhno mesto izjemni vpetosti v mednarodne projekte in pobude: zdi se, da je mednarodnemu sodelovanju namenja celo več pozornosti kot sodelovanju s sosednjimi občinami.

### Strateški razvoj na lokalni ravni

Posebnost Idrije je tudi, da imajo svoje vizije in strateške načrte celo na ravni krajevne skupnosti (Stara Idrija). Slaba polovica krajevnih skupnosti ima lastne razmeroma bogate spletne strani, ki skrbijo za usmerjeno obveščanje krajanov.

### Alpstar

Idrija je skupaj z Bolzanom pilotsko mesto v mednarodnem projektu (Interreg) Alpstar. Cilj Alpstarja je v prihodnjih štirih desetletjih alpski prostor osmih držav - podpisnic alpske konvencije - podnebno nevtralizirati. To pomeni, da naj bi z okolju prijaznejšim ogrevanjem znižali sedaj nadpovprečno rabo energije v alpskem prostoru in omejili v povprečju enkrat hitrejšo rast temperature kot v preostalem delu sveta. Idrija in Bolzano naj bi kot pilotni mesti prvi pokazali, kako je z lastno podnebno strategijo mogoče ta cilj uresniti. Idrija je za načrtovanje ukrepov izkoristila LEK, kar večinoma obsega sprejema zgolj kot formalno obveznost.

### Varovanje kulturne dediščine

Občina varuje kulturno dediščino s sistematičnimi aktivnostmi. Te ob standardnih (obnova spomenikov) vključuje tudi zaščitno idrijskih žlikrofov, ki jih lahko izdelujejo le certificirani izdelovalci. Enako velja za idrijsko ipko. Idrija ob tem vsako leto organizira Festival ipke, leta 2016 pa bo organizirala svetovni kongres klekljaric (OIDFA). Idrija je aktivna tudi v Združenju zgodovinskih mest Slovenije.

Več: [www.zlatikamen.si](http://www.zlatikamen.si)



# 2. ŠENTRUPERT

**Indeks Zlati kamen: 48,84**  
**Uvrstitev: 34**

Šentrupert je primer majhne dobro delujoče občine (2.823 prebivalcev, 159. mesto po velikosti). Pri upravljanju občine zbuja pozornost velika uravnoteženost med množično izrazito strateško usmerjenostjo, jasno razvojno vizijo ter konkretnimi izvedbenimi programi. Uravnoteženost lahko zaznamo tudi med posameznimi funkcionalnimi področji, kjer nobeno ni zanemarjeno in nobeno posebej ne izstopa (razen morda nekoliko večjega poudarka na kulturi). Ne nazadnje: občina je glede na indeks Zlati kamen uvrščena zelo visoko.

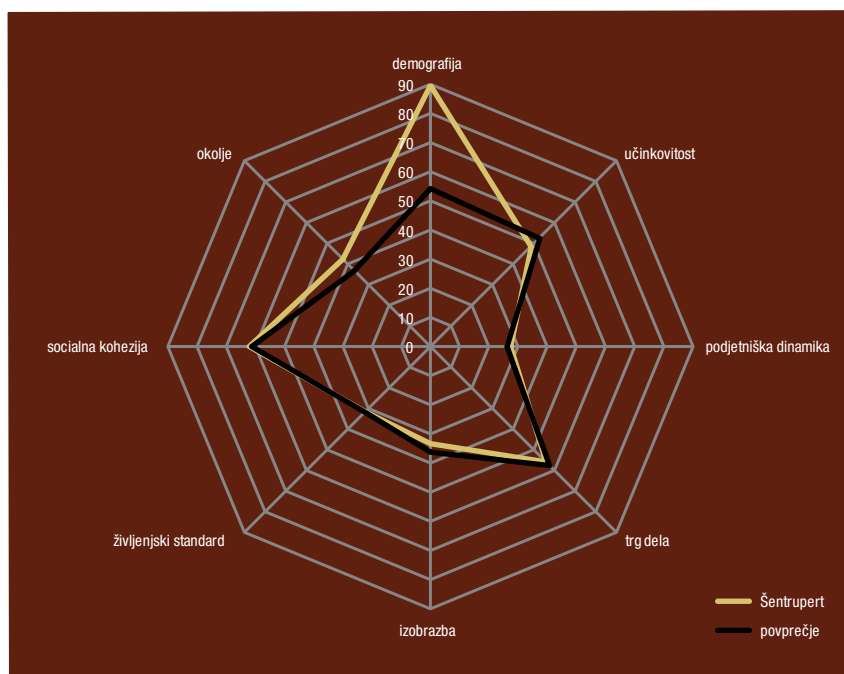
### Kvantitativni kazalniki

Šentrupert je občina z največjim relativnim selitvenim prirastom. Ima solidno gospodarstvo,



Malko Goranc

ki izpla uje nadpovprečno visoke plače. Obina veliko vlaga v trajnostno energetiko. Po drugi strani ima obina nizko volilno udeležbo in nizek delež delovno aktivnega prebivalstva.



### Strateške usmeritve

Obina ima izdelano in objavljeno razvojno strategijo, ki jo je pripravilo zunanje svetovalno podjetje. Pri določitvi vrednot so se svetovalci oprli na javnomnenjsko raziskavo. Na področju gospodarstva je poseben poudarek na turistični ponudbi in na projektih obnovljivih virov energije. Za vsa področja so opredeljeni konkretni merljivi kazalniki in postavljeni cilji. Med splošnimi cilji na področju gospodarstva so tako 40-odstotna stopnja zaposlenosti in 1000 delovnih mest ob 3000 prebivalcih. Trenutno stanje: od leta 2008 se je zaposlenost povečala s 25,5% na 35,4%, število delovnih mest s 725 na 854, število prebivalcev pa s 2429 na 2823.

### Dobre prakse

#### Prepletenost strategije in prakse

Šentrupert je med obinami, ki najbolj dosledno izvajajo strategijo. Ta je preprosta in jasna, izvajanje pa sledijo tudi s celovitim sistemom kazalnikov. Strategija sama po sebi je tipski dokument, ki ga je izdelalo zunanje svetovalno podjetje. Za razliko od številnih drugih primerov, kjer se strateški proces s izdelavo dokumenta za ne in konča, je razvojna strategija Šentruperta »živa«.

Dosledno sledi na obala trajnostnega razvoja in vključuje vsa relevantna področja od razvoja podjetništva do skrbi za ranljive skupine in socialno vključitvenost posameznih skupin, kot so denimo starejši.

#### Ekološki vrtec

Šentrupert je zgradil prvi leseni vrtec v Sloveniji – za ogrevanje so za šolo in vrtec zgradili kotlovnico na lesno biomaso. Na strehi energetske varnega in zdravega vrtca je sonna elektrarna. Do leta 2020 naj bi se Šentrupert v celoti oskrboval z energijo. V okviru poslovne cone naj bi nastal lesno predelovalni center in elektrarna, kjer bi za gorivo uporabljali lesne odpadke iz predelovalnega centra.

#### Muzej na prostem - kozolci

Muzej na prostem bo »turistično, izobraževalno in kulturno središče, kjer bodo v naravnem okolju razstavljeni kozolci različnih starosti in tipov«. Gradnja muzeja že poteka, za projekt pa je Šentrupert pridobil tudi evropska sredstva.



## 3.

## ŠEMPETER VRTOJBA

**Indeks Zlati kamen: 50,48**  
**Uvrstitev: 14**

Osnovna značilnost obmejne občine: močno sodelovanje s sosednjimi občinami v Sloveniji in Italiji. Ključni razvojni skok v letu 2011 je bila uspešna kandidatura petih mednarodnih projektov od skupno devetih, ki jih je prijavila občina. Šempeter Vrtojba je nosilec projekta Futurelights – javna razsvetljava prihodnosti in bo ena od pilotskih občin v projektu.



Miško Kranjec

### Kvantitativni kazalniki

Občina močno izstopa po gospodarskih kazalnikih, izobrazbeni strukturi prebivalcev in visokem življenjskem standardu, a tudi po relativno visokih odhodkih za varstvo okolja in trajnostno rabo energije. Šibke točke so tipične za najrazvitejše občine: količina odpadkov na prebivalca, veliko dnevniških migracij in nizek delež samozaposlenih.

### Povzetek strategije

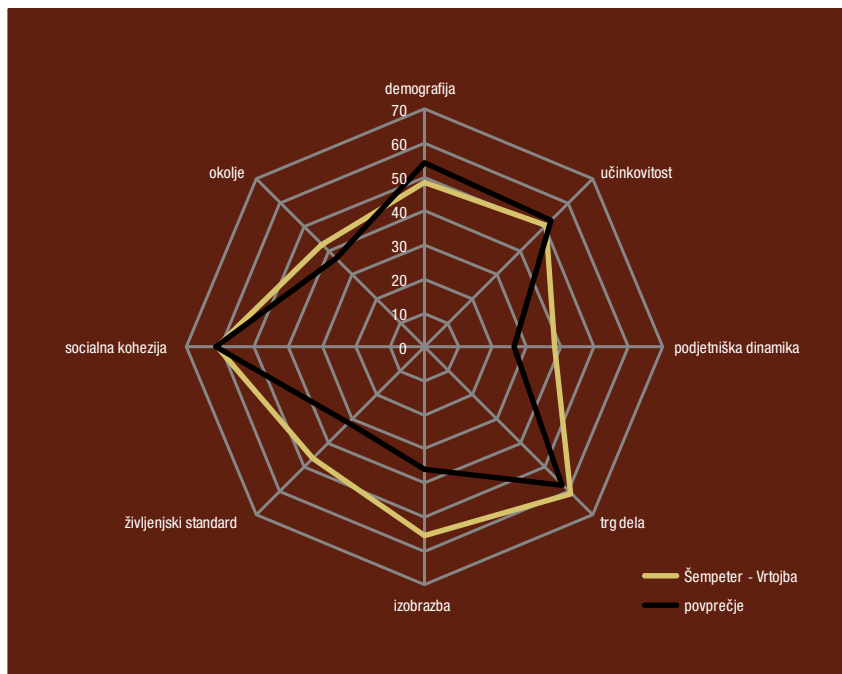
Zelo na kratko: je ni, vsaj ne v zapisani in objavljeni obliki. Odsotnost zapisane strategije sama po sebi še ne pomeni, da občina razvojno ni prodorna. V primeru Šempetra Vrtojbe se ta prodornost kaže skozi posamične projekte na različnih področjih. Nekateri od teh projektov so izrazito usmerjeni v trajnostni razvoj. Aktivnosti v letu 2011 in v sprejetih razvojnih načrtih za 2012 kažejo tudi precej občutljivosti za socialna vprašanja, zlasti za mlade in starejše občane.

## Dobre prakse

### Pet mednarodnih projektov

Občina bo na račun uspešne kandidature petih mednarodnih projektov pridobila okrog 750.000€ v treh letih (Program ezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007 – 2013)

Šempeter Vrtojba je nosilec projekta Futurelights (Javna razsvetljava prihodnosti) in ena od štirih pilotskih občin, kjer bodo projekt poskusno izvajali. Namen projekta je vzpostaviti pogoje za trajnostno javno razsvetlavo na ezmejnem območju, s pilotnimi primeri pa bodo neposredno zmanjšali svetlobno onesnaževanje ter tako prispevali k ohranjanju ekosistema. Ostali projekti: 1. Krajina in ezmejne kolesarske poti (V okviru projekta bo občina zgradila nove kolesarske steze in poti.) 2. T.I.P. ezmejna integrirana platforma: projekt ezmejnega sodelovanja na področju logistike bo povezal in vzpostavil koordinacijo dejavnosti logističnih terminalov v Gorici in Šempetru Vrtojbi. 3. GOTWARAMA – ezmejni projekt za upravljanje z vodami na območju Gorice, Nove Gorice in Šempetra ter Vrtojbe. 4. Living Fountains: cilj projekta (nosilec je občina Miren Kostanjevica) je obnova vodnjakov in kali kot dela kulturne dediščine in kulturne krajine. Aktivnosti vključujejo izgradnjo novih poti, promocijo, označevanje vodnjakov ter opredelitev Ceste vodnjakov.



# 4.

**RADLJE OB DRAVI**  
**Indeks Zlati kamen: 42,39**  
**Uvrstitev: 150**



Tomo Jeseničnik

Pristop ob ine Radlje ob Dravi zaznamujeta sistemati en pristop in mo na vklju enost v regionalne (koroške) projekte. Ob ina je soustanoviteljica LAS v regiji, ki jih odlikujejo zanimivi in izvorni pristopi. Radlje sicer v glavnem niso glavni nosilec teh projektov, so se pa v ob ini razvoja lotili izrazito celostno in sistemati no. Med LAS v okolici posebej izstopa LAS Mislinjske in Dravske doline, ki ima sedež prav v Radljah.

### Kvantitativni kazalniki

Kazalniki za Radlje ob Dravi ne razkrivajo izrazitih šibkih to k (z izjemo majhne povpre ne stanovanjske površine na prebivalca), a tudi ne izrazitih prednosti. Ob ina beleži soliden prirast števila podjetij, zmanjševanje koli ine odpadkov in namenja nadpovpre en obseg sredstev za štipendije.

### Strategija – povzetek

Strategija ob ine izhaja iz vrednot in ocen anketiranih ob anov ter vsebuje kazalnike, ki omogo ajo sistemati no spremljanje razvoja. Pristop kaže, da se ob ina usmerja od izrazito kratkoro nih politik k bolj dolgoro no naravnanim razvojnim aktivnostim: strategija je narejena za obdobje 15 let (2010 – 2025).

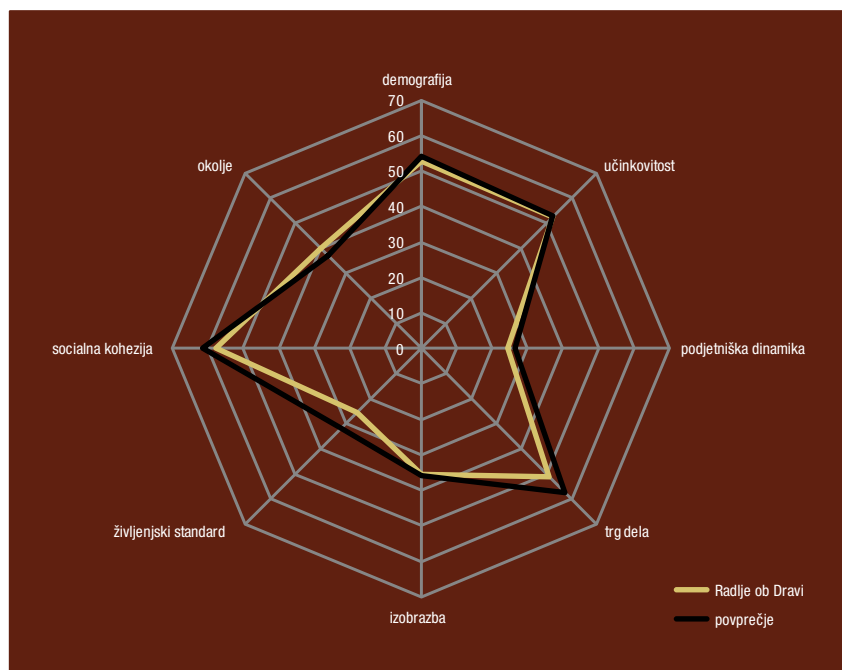
Ob ino odlikuje to, da je »teoreti no« analizo prevedla v zgoš en in komunikativen dokument, ki osveš a ob ane o lokalnih razvojnih vprašanjih, obenem pa povezuje strategijo s konkretnimi projekti in aktivnostmi in jo tako »oživlja«. Publikacijo so prejela vsa gospodinjstva v ob ini.

Strategija se loteva petih klju nih podro ij. To so: razvoj malega gospodarstva in podeželja, skrb za okolje, socialna varnost, kulturni utrip in razvoj turizma. Podro ja so med seboj dokaj uravnotežena. Nekoliko ve poudarka je na razvoju podjetništva, športa in na dejavnostih za mlade. Elementi trajnostnega razvoja so sicer deloma prisotni v vseh poglavjih, vendarle pa ni znakov, da bi bili izrazita strateška prioriteta. Tako je nenavadno, da poglavje o razvoju okolja namenja najve prostora izgradnji prometne infrastrukture. Pomembno: Radlje ob Dravi so med 12 ob inami, ki so doslej pridobile listino »Invalidom prijazna ob ina«.

### Dobre prakse

#### Akcija »Izdelki s podeželja« LAS Mislinjske in Dravske doline

To je projekt za sistemati no in organizirano prodajo produktov s kmetij v regiji. Ponudba je združena pod eno blagovno znamko in je na voljo



v posebni trgovini v Slovenj Gradcu ter v mobilni trgovini. Slednja omogoča »širjenje prodajnih poti po celi Sloveniji«. Akcija je pomembna za spodbujanje in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, s tem za ohranitev tradicionalnih znanj, bogatitev turistične ponudbe, pridelavo kakovostne, domače in ekološko pridelane hrane. Projekt je zaenkrat edinstven v slovenskih merilih (podrobneje smo ga predstavili v prejšnji številki revije Zlati kamen)

### Akcija »Identiteta hiše na Koroškem« LAS Mislinjske in Dravske doline

Namen projekta je ozavešanje prebivalcev o pomenu, prednostih in priložnostih okolju prijazne, energetske varne in s krajevno arhitekturo skladne hiše. Projekt je prvi korak v »snovanju na rta za sodobno okolju prijazno koroško hišo«, torej tipskih načrtov za cenovno ugodne hiše, ki bodo upoštevale tipološke elemente arhitekture območja, obenem pa bodo energetske varne in okolju prijazne. Ta zelo pomembna pobuda je protiutež devastaciji kulturne krajine na račun neprimernih novogradenj zlasti na podeželju.

Ve: [www.zlatikamen.si](http://www.zlatikamen.si)

# 5.

## SOLČAVA

**Indeks Zlati kamen: 35,14**

**Uvrstitev: 207**

Po številu prebivalcev je Solčava tretja najmanjša občina v Sloveniji. Po kriterijih ministrstva za finance je najmanj razvita občina. Po vrsti kvantitativnih kriterijev občina izstopa v negativnem pomenu.

Med občanami so uvrščeni samo zaradi inovativnosti in poguma občinov in občinske uprave, ki z razvojnimi položajem občine ne sprijaznijo in so oblikovali vrsto izvirnih prijemov, ki temeljijo na krajevni identiteti in posebnostih občine ter tvorijo temelj za boljši razvoj v prihodnosti. Odmaknjena občina z nekaj več kot 500 prebivalci s svojimi programi uspešno kandidira za evropska sredstva. Res je, da se je občina ob svojem razvoju malo zadolževala, toda zdi se, da aktivnosti lahko pripeljejo do dobrih rezultatov. Tako je Solčava po številu turistov na 1000 prebivalcev med slovenskimi občinami že na 9. mestu.



Tomo Jeseničnik

### Kvantitativni kazalniki

Podatki za občino kažejo pestro sliko. Simptomi občine zlasti slika na področju učinkovitosti: občina ima največji obseg investicij na prebivalca v Sloveniji in pridobi največ sredstev EU na eni strani, na drugi pa je relativno najbolj zadolžena med slovenskimi občinami in je prav na dnu seznama (209. mesto) po porabi tekočih sredstev na prebivalca. Po demografskih kazalnikih je občina na repu, zato pa podjetja v občini beležijo solidno rast prihodka, občina pa namenja največji delež sredstev za trajnostno rabo energije.

### Strateške usmeritve

Solčava nima dokumentirane strategije. Iz objavljenih proračunov in drugih dokumentov je vseeno mogoče razbrati temeljne usmeritve občine: varovanje in izkoriščanje naravnih in kulturnih dediščin, trajnostni razvoj: ekološko, neintenzivno kmetijstvo in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in turizmu. Pri vsem se občina izrazito opira na posebnosti kraja in na njegovo identiteto.



## Dobre prakse

### Organizacija

Ob ina je postavila temeljno razvojno organizacijsko infrastrukturo. Zadruga je majhna (ima 41 lanov), a ima zelo jasno usmeritev: razvoj ekološkega kmetijstva, energetske samooskrbe – zlasti z lesno biomaso, kme kega turizma, doma e obrti in ohranjanje dediš ine. Drugi organizacijski len je Zavod Rinka, ki se sistemati no ukvarja z razvojnimi vprašanji in skrbi tudi za ve namensko središ e za trajnostni razvoj Sol avskega.

Sol ava je za svojo velikost naravnost neverjetno vpeta v razli ne projekte (Harmonija treh dolin, Tradicionalno – naravno – ustvarjalno, Brezmejna doživetja narave). Ti projekti vsebinsko podpirajo temeljne razvojne usmeritve ob ine, obenem pa so dobro orodje za pridobivanje državnih in evropskih sredstev.

### Razvoj blagovnih znamk

Razvoj ob ine je izjemno oprt na lokalne posebnosti in identiteto. Projekt Sol avski gorski les je bil namenjen izobraževanju in osveš anju o vrednosti gorskega lesa. Za predelavo volne ovc jezersko-sol avske pasme so oblikovali interesno skupino in za eli s trženjem izdelkov z lastno blagovno znamko (Bicka). Analogno z lesom in volno so v ob ini za eli s spodbujanjem trženja izdelkov iz avtohtonega sol avskega marmorja. Vsi izdelki (les, volna, marmor) so na prodaj v Centru Rinka. Turisti no ponudbo ob ine tržijo z enotno blagovno znamko Sol avsko – harmonija treh dolin. Mi-mogrede, leta 2009 je ob ina uspešno pridobila certi kat Evropska destinacija odli nosti (EDEN).

Ve : [www.zlatikamen.si](http://www.zlatikamen.si)

# 6.

## ŠKOFJA LOKA

Indeks Zlati kamen: 47,15

Uvrstitev: 60



Miško Kranjec

Ško o Loko odlikuje izjemna pestrost aktivnosti: projektov, akcij, prireditev, izobraževanj ipd. Mo no sodeluje s sosodnjimi ob inami in de facto deluje kot središ e obmo ja pore ja Sore. Uspešne aktivnosti beleži zlasti na podro ju turizma, kjer je Ško a Loka med najhitreje rasto imi ob inami v Sloveniji. Akcija »Loško je ekološko« daje rezultate že v prvem letu.

### Kvantitativni kazalniki

Ško o Loko odlikuje ugodna izobrazbena struktura. Kazalniki kažejo rahlo nadpovpre no raven življenjskega standarda. Tudi po dodani vrednosti na zaposlenega in številu novih podjetij je ob ina nad povpre jem. Šibka to ka: zmanjševanje prihodka gospodarstva v letu 2010.

## Povzetek strategije

Kar pri ve ji in dobro razviti ob ini nekoliko presene a, je odsotnost strateških dokumentov – vsaj na ravni ob ine. Iz konkretnih dejavnosti in razvojnih projektov so razvidne osnovne razvojne smeri. Velik poudarek je na razvoju infrastrukture, a tudi podjetništva s pomo jo poslovnih con in tehnološkega parka. Ob tem ni zanemarjen razvoj podeželja, kulture in turizma. Precej pozornosti namenjajo tudi trajnostnemu razvoju.

Težko je oceniti, koliko te dejavnosti izhajajo iz nekega strateškega in dolgoro nega razvojnega pogleda. Izjema je razvoj podeželja, kjer je strategija izdelana na ravni širšega obmo ja pore ja Sore. Prav zato je nekoliko težje zasledovati konkretne rezultate teh aktivnosti, ki so sicer pestre, a tudi razpršene. Ob tem velja posebej omeniti, da ob ina zgledno vklju uje ob ane v soodlo anje: tako je med redkimi, ki ob inski prora un sprejema s pomo jo javne razprave.

## Dobre prakse

### Akcija Loško je ekološko

Akcija vklju uje spekter prireditev in aktivnosti, ki so namenjene osveš anju in izobraževanju. Zgledna je zlasti akcija »Vsi na avtobus«. V okviru akcije mo no subvencionirajo ceno vozovnic mestnega prometa (te stanejo 50 centov), sinhronizirali so avtobusni in železniški promet ter bolje prilagodili vozne rede potrebam ob anov.

Akcija je za ela potekati v lanskem aprilu. Že v dveh mesecih se je število prepeljanih potnikov pove alo za ve kot 40 odstotkov. Rast se je nadaljevala tudi v drugi polovici leta.

### Razvoj podeželja

V prora unskih dokumentih ob inska uprava ponosno navaja, da je Ško a Loka z okolico »na tem podro ju eno najbolj razvitih obmo ij v Sloveniji«. To naj bi bil zlasti rezultat aktivnosti razvojne agencije Sora. Aktivnosti vklju ujejo urejanje vaških jeder, organizacijo prodaje kme kih izdelkov in pridelkov prek tržnic in z lastno blagovni znamko (Babica Jerca in dedek Jaka – naravni izdelki s ško eloških hribov), vklju evanje lokalne hrane v šolske jedilnike, gradnjo malih istilnih naprav, ozna evanje pohodniških poti in spodbujanje rabe son ne energije na podeželju. Akcija »Gremo na igriš e« je namenjena gradnji otroških igriš , a vklju uje animacijske delavnice za varno rabo igral in u enje tradicionalnih lokalnih iger ter prostovoljno delo ob anov. Druga pomembna akcija Prepre imo osamljenost meri na prepre evanje socialne izklju enosti nepokretnih starostnikov na podeželju.

Strategija razvoja podeželja, ki mo no temelji tudi na gradnji blagovnih znamk, je ob kulturnem dogajanju in skrbi za kulturno dediš ino zagotovo prispevala k razvoju turizma v ob ini. Število turistov se je v treh letih (2008 – 2010) pove alo za 72%, kar ob ino umeš a na sedmo mesto v Sloveniji. Rast se je nadaljevala tudi v 2011. □



Miško Kranjec



Miško Kranjec

# In preostalih šest

Jesenice

## Po abecednem redu...

### **Jesenice: niso za staro železo**

Jesenice so si uvrstitev med kandidate pridobile kot primer stare industrijske občine, ki se prav zaradi te tradicije sooča z resnimi razvojnimi izzivi. Iz objavljenih razvojnih dokumentov in iz prakse je razvidno, da je občina vodena strateško. Tudi razvojne poteze na posameznih področjih so prepričljive, denimo na področju turizma (rast števila turistov) ali področju trajnostne energetike, kjer je občina zgledno skrbi za energetske prenove stavb. Občina je na tretjem mestu po odhodkih za spodbujanje učinkovite rabe energije in prehoda na trajnostne vire. Večina kazalnikov je za občino pa ostaja neugodnih: do pravega razvojnega zasuka v občini mora še le priti.

**Napoved:** težko bi prišlo k preobratu na kratek rok, skrbno pa bomo zasledovali znake sprememb v dobro smer.

### **Krško: izjemno dobro vedo, kaj hočejo**

Krško je občina, ki je lahko zgled po jasni in prepričljivi strateški usmeritvi. Občina je našla svojo dolgoročno nišo v energetiki in logistiki in z vsemi aktivnostmi dosledno sledi tej usmeritvi. Komentar članice strokovnega sveta Martine Merslavi: »Dobro bi bilo, če bi vsaka občina znala na tak način iskati svojo nišo.« Ob tem je razvoj uravnotežen in brez izrazitih sivih lis... Občinska strategija je izredno zdravorazumska, trdna – a nekoliko suha. V primerjavi z ostalimi smo pogrešali kakšen vsaj droben preblisk inovativnosti.

**Napoved:** Krško je le za las izpadlo iz uvrstitve v vrh in ostaja zanesljivo občina, ki jo bomo tudi v prihodnje skrbno spremljali.

### **Ljubljana: »najlepše mesto na svetu«**

Ljubljana je zgodba zase. Je prestolnica in največje mesto v državi, ki premore le dva kraja z več kot 100.000 prebivalci. Ta velikostna meja prinaša zelo velik kakovostni preskok: Ljubljana ima kritično maso, ki ji omogoča povsem drug pristop k razvoju (to velja v nekoliko manjši meri tudi za Maribor).



Zato ni dvoma, da se lahko od prestolnice ostali kraji veliko naučijo. Analiza je zares razkrila vrsto dobrih praks. Ljubljana je uvrstitev v 3. mesto izgubila iz dveh razlogov. Prvi, ker kot prestolnica sodi na drugo, mednarodno ravnanje – zaradi kritične mase je preprosto ni smiselno vzporejati z drugimi kraji v Sloveniji. In drugi, z nekaterimi praksami Ljubljana preprosto ne daje dovolj dobrega zgleda.

**Napoved:** vsekakor si želimo, da bi bila Ljubljana čim uspešnejša v mednarodnih primerjavah. Z analizami in podatki bomo skušali k temu prispevati svoj delež.

### Slovenska Bistrica: junak brez posebnosti

Nekaj temeljnih značilnosti, ki jih lahko izluščimo tudi iz strategij Slovenske Bistrice za posamezna področja, predvsem pa iz prakse: poslušna socialna vprašanja, usmerjenost v trajnostni razvoj, poudarjanje pomena izobraževanja in podjetništva. Občina sodeluje v okviru mednarodnega projekta, ki meri na zmanjševanje emisij CO<sub>2</sub> BUtK (Bottom Up to Kyoto) in je v tem okviru prešla na okolju prijaznejšo javno razsvetljavo. Po kvantitativnih kazalnikih občina praktično nikjer ne odstopa ne v dobrem, ne v slabem. Strateški proces v občini ne poteka najbolj gladko (občina se ne drži lastnega urnika), posamezne ambiciozne zasnovane aktivnosti (na primer podjetniški inkubator) niso dale zaželenih rezultatov.

**Napoved:** za uspeh mora občina dosledno vpeljati strateški proces, da lahko sploh za nemo zares ocenjevati rezultate. Za dobro uvrstitev pričakujemo tudi iskro inovativnosti.

### Šmarješke Toplice: turistični prvak

Zelo dobri kazalniki uvrščajo Šmarješke Toplice na sam vrh občin, ko gre za pretekle rezultate. Tudi sedanja praksa kaže vrsto znakov kakovostnega upravljanja. Občina ima izrazito dobro zasnovano turistično strategijo, ki izhaja iz identitete kraja: po našem mnenju gre za eno najboljših strategij na področju turizma. To je bilo dovolj za preboj med prvih dvanajst, ne pa tudi za 3. mesto.

**Napoved:** dosledno izvajanje turistične strategije, merljivi uspehi (rast števila turistov) in en izrazitejši razvojni korak na drugih področjih občine lahko potisnejo na vrh.

### Vransko: veliko inovativnosti, a tudi vprašajev

Vransko osuplja z izjemno prodornostjo na področju trajnostne energetike: občina gradi sončne elektrarne, se ogreva na biomaso, postavlja naselja pasivnih hiš in ima celo tehnološki center za alternativne vire energije.

Motor razvoja je javno zasebno partnerstvo: podjetje Energija, ki je deloma v lasti občine in deloma v zasebni lasti. Močno prepletanje javnega in zasebnega interesa kot tako velja pozdraviti, a ta preplet bi bil lahko nekoliko bolj transparenten. To še zlasti velja, ker je občina med tistimi, kjer se velika vrednost investicij družijo z relativno veliko zadolženostjo. Nasploh je slika, ki jo kažejo kvantitativni kazalniki, za občino dokaj neugodna. Od tod nekoliko mešani občinski utki.

**Napoved:** upamo, da bo prihodnji razvoj odpravil naše pomisleke. V tem primeru se lahko občina uvrsti zelo blizu vrha. □

Ljubljana



Miško Kranjc

Intervju: župan Idrije Bojan Sever

# Idrija, moderno srednjeevropsko mesto

Polona Pibernik

»Za Kolektor bi bilo ceneje, če bi se ob zaprtju Rudnika živega srebra tudi sam preselil nekam drugam. Pa bi bil tudi tako uspešen? Nikoli! Nikjer drugje ne bi imeli takih ljudi, kot jih imamo tu.« Tako govori župan Idrije Bojan Sever, ki je prva prejela nagrado Zlati kamen za razvojno najprodornejšo občino v Sloveniji.

**S**prehodiva senajprej skozi zgodovino. Kateri so bili ključni mejniki razvoja Idrije?

Na prvem mestu je odkritje živega srebra leta 1490 in kasneje izredno bogate žile živo srebrove rude leta 1508. Takrat se je za slovensko obdobje rudarjenja. Idrijski rudnik je bil drugi največji rudnik živega srebra na svetu. Ob tem morate vedeti, da je bilo živo srebro na našem ozemlju že v 18. stoletju. Idrija pa v samem središču svetovnega razvoja. To je bila doba izjemne rasti, Idrijski rudnik je razpolagal z najsodobnejšimi napravami in medtem, ko je takrat največji rudnik na svetu, Almaden v Španiji, moral ustaviti proizvodnjo, se je ta v Idriji povečala kar za petkrat. Mirno lahko rečemo, da se industrijska revolucija ni začela v Angliji, ampak v Idriji. Še v 18. stoletju Idrija ne bi bila sposobna tudi s pomočjo inovacij pridobiti toliko živega srebra, bi se Evropa razvijala bistveno počasneje.

Naslednji pomemben mejnik je zaprtje rudnika leta 1977, ki je minil brez socialnih posledic za Idrijo, za slovensko ozemlje se je razvijati industrija in zdaj imamo na našem ozemlju dve mednarodni korporaciji, Kolektor in Hidrio, nezaposlenosti skorajda ne poznamo. Na podlagi 500 letne tehniške dediščine smo najprej uspeli preiti v industrijsko družbo, zdaj pa prehajamo v storitveno.

**Zaprtje rudnika bi lahko pomenil velik socialni pretres za občino. Kako ste se mu izognili?**

Rudnik je zaposloval predvsem moške, ženske so večinoma klekljale. Da bi omogočili zaposlitev tudi obankam, je leta 1963 nastal Kolektor, nekoliko kasneje kasnejša Rotomatika in Hidria. S tem so nastali zametki industrije, na katero smo se naslonili, ko se je rudnik zapiral. Hkrati smo od države dobili ugodne kredite za prestrukturiranje, ki smo jih res dobro izkoristili. Izkazalo se je, da lahko pozitivne učinke uporabimo ravno iz naše 500 letne tradicije rudarjenja, na primer inovativnost in inteligenco razmišljanja. V teh grahah se je bilo treba boriti za preživetje in delovna storilnost

je obrodila rezultate. Poleg tega smo znali svoje dosežke dobro iztržiti. Če bi ponazorim s primerom. Če bi Kolektor danes ustavil stroje, bi približno 60 odstotkov evropske avtomobilske industrije obstalo v roku treh dni.

**Kako se zgodovina vgrajuje v strateške usmeritve za naprej?**

Predvsem moramo ohranjati, kar smo se dobrega naučili in ne ponavljati napak. Idrija je bila skozi zgodovino tesno povezana s svetom, zaradi svojega strateškega pomena smo odgovarjali neposredno Dunaju, cesarju. To odprtost smo nato nekoliko zanemarili, zato je toliko bolj pomembno, da se spet odpremo v svet in skušamo peljati razvoj naprej tudi s pomočjo zgledov in dobrih praks sorodnih pokrajin.

Trenutno je 80 odstotkov ljudi zaposlenih v industriji, kar je slabo. Ne smemo biti tako močno odvisni zgolj od industrije, da se nam ne zgodi še en rudnik. Če ni drugega, so to razvojno usmerjena podjetja, zato lahko pri akujemo, da se bo število delovnih mest postopoma zmanjševalo.

**Kakšna je vizija razvoja: kje bo Idrija čez 10 ali 20 let?**

Idrija bo moderno srednjeevropsko mesto, primerljivo z drugimi mesti v alpskem prostoru. Odlikovala jo bosta skrb za okolje in urejena infrastruktura, ljudje pa se bodo zavedali, da se imajo za to, kar imajo, zahvaliti svoji zgodovini, svojim prednikom in da je naša dolžnost, da svojim otrokom zapustimo Idrijo v dobrem stanju in z možnostmi nadaljnega razvoja.

**Katere so ključne točke razvoja, na katerih gradite to vizijo?**

Pred tremi leti smo oblikovali strategijo razvoja Idrije do leta 2020. V njej smo skušali določiti, kako uravnotežiti primanjkljaj v razvoju infrastrukture. Na industrijski razvoj nimamo vpliva, ta se izjemno hitro razvija. Delavci imajo zato dobre plače, vendar tu ta denar težko porabijo, saj razvoj infrastrukture

»Na podlagi 500 letne tehniške dediščine smo najprej uspeli preiti v industrijsko družbo, zdaj pa prehajamo v storitveno.«

»V teh grahah se je bilo treba boriti za preživetje...«

»Občina mora biti za ljudi vedno bolj prijazna, razvoj pa mora biti zdrav, stvari ne smemo poskušati prehitovati.«

zaostaja za razvojem industrije. Po eni strani moramo torej razviti storitveno dejavnost, predvsem turizem, da bi lahko ljudem zagotovili nova, oziroma druga na delovna mesta, hkrati pa je potrebno razvijati tudi infrastrukturo. Pa to ne pomeni samo cest, vlagati je potrebno tudi v kulturo, šport, ipd. aktivnosti morajo biti uravnotežene, druga je zamrejo. Prava umetnost je, kako ob omejenih sredstvih vse te potrebe uravnotežiti. Pri tem sledim dvem vodilom. Ob eni mora biti za ljudi vedno bolj prijazna, razvoj pa mora biti zdrav, stvari ne smemo poskušati prehitovati.

**Katera področja so za vas najpomembnejša?**

Na prvem mestu je zagotovo ista voda, ureditev istilnih naprav in kanalizacije. Sledi ureditev cest, internet in telekomunikacije, kjer precej sredstev namenjamo razvoju širokopasovnega omrežja, pa razvoj različnih dejavnosti na področju športa, kulture, ... In pa seveda turizem. Lani smo bili Alpsko mesto leta in Evropska destinacija leta (EDEN). Letos računamo, da se nam bo na podlagi naše tehniške dediščine uspelo vpisati na UNESCOv seznam svetovne dediščine, še naprej razvijamo Geopark, park biotske raznovrstnosti, zavezani smo trajnostnemu razvoju, alpski konvenciji, skrbimo za varstvo tal, zraka. V Idriji nikoli ne bomo imeli množičnega turizma, ampak bolj butičnega. Imamo največ tehniških spomenikov v Sloveniji, kar 30 odstotkov vseh je v Idriji, treba je vlagati v izkustveni turizem, ...

**Kako vam uspe razvojne zgodbe peljati tako sistematično, obenem pa inovativno in drzno ter na koncu uspešno?**

Če hočeš biti uspešen, moraš imeti koncept, sistem in vsak mora vedeti kaj mora delati. Najtežje je določiti, kaj bi rad, a ko je to narejeno in imaš oblikovane dobre projekte, je to odlično izhodišče za pridobitev denarja. Poleg tega moraš imeti pri projektu pred seboj vedno veliko sliko in upoštevati različne vidike posameznih vprašanj. Ko smo v projektu istilne naprave dobili predračun za 10 milijonov evrov, sem se najprej vprašal, kako se bodo ob njih odzvali na tako zajeten projekt. Izkazalo se je, da se za istilno napravo narediti tudi za bistveno manjši znesek in zdaj bomo za 9 milijonov evrov uredili meteorne vode, kanalizacijo in istilno napravo. To je ena plat medalje. Druga zanka pa je, da je denar v proračunu predpogoj za odobritev sredstev. To rešujemo tako, da z omrežninami zbiramo dodaten denar za financiranje. Ker z zaposlitvami pri nas ni težav, ob njih nimajo veliko prota, da po svojih močeh prispevajo k razvoju. Računam, da bomo infrastrukturne projekte do leta 2017 uspešno dokonali ali prav s pomočjo kombinacije evropskega denarja in namenskega zbrane proračunskega denarja.

**Uspešne zgodbe so vedno zgodbe kolektiva, oziroma širšega okolja. Brez vključevanja občanov se stvari najbrž ne bi odvijale tako hitro ali na tak način, v tako smer. Posebnost Idrije je, da ima svoje vizije in strateške na ravni celotne krajevne skupnosti. Kakšna je vloga občanov v razvoju Idrije?**

V občini Idrija imamo 10 krajevnih skupnosti, ki so bile tudi vključene v oblikovanje skupne strategije. Redno jih obiskujem in povsod, kjer pokažejo pripravljenost nekaj narediti, jih podprem, da lahko projekte tudi sami izvedejo. Zgledi pa vlečejo. Seveda govorim o konkretnih projektih, ne le o pesniških željah in zahtevah. Dve tretini projektov, ki smo si jih zadali v strategiji, bomo izpeljali do leta 2015. Nastajajo pa nove in nove ideje.

**Za razmeroma majhno občino ste nadpovprečno vpeti v mednarodne projekte, zdi se, da celo bolj kot v sodelovanje s sosednjimi občinami...**

Preprosto moramo biti usmerjeni v Evropo. Zgledovati se moramo po močnejših in tistih, ki se v alpskem prostoru soočajo z enakimi infrastrukturnimi težavami kot mi. Ugotavljamo, da se in eni in drugi lahko učimo drug od drugega. Nastopamo kot širša regija, kar je že priprava na zahteve razvojne strategije Evrope leta 2014, ki bo temeljila na povezovanju regij. Več regij bodo upravljalne do več razvojnega denarja. Če bi o tem začeli razmišljati šele sedem let, bi z iskanjem primernih partnerjev mimogrede izgubili



Miško Kranjec

naslednje dve ali tri leta. Obenem velja žalostna resnica, da je povezovanje navzven lažje kot doma, preve smo si nevoščljivi. Če govorim o turizmu, se zavedam, da je Idrija sama premajhna, da se moramo povezovati na nivoju regije. Kaj regije, celotne Slovenije! Poiskati bi morali izdelke in storitve, ki bi nas povezali, oblikovati nek skupni celostni koncept. In to je pri nas tako težko, ker vsakogar zanima le njegov košček vrta. Leta 2016 bomo na primer Svetovni ipkarski kongres izvedli v Ljubljani, prav naravno sodi v območje Idrije. Ampak naša občina ne bi zmogla sprejeti 10 ali celo 20 tisoč ljudi in gre za popolnoma logično rešitev, s katero sam nimam nobenega problema, saj vem, da bo imela od tega tudi Idrija velike koristi. Hočem povedati, da se z drugačnim odnosom da veliko narediti tudi na ravni Slovenije, ampak Idrija se mora vendarle odpreti tudi v svet. In to nam uspeva.

**Zanimivo je, da namenja Idrija v obdobju 2011 – 2015 precej več sredstev za varstvo okolja (16 milijonov evrov) kot za gradnjo in vzdrževanje cest ter druge prometne infrastrukture (10 milijonov). Lahko pojasnite?**

Pomemben je trajnostni razvoj, da znamo poskrbeti, da bomo dobro živeli tudi čez 10 ali 20 let. To pa je ena tista, ki vključuje veliko dejavnikov in marsikak

kompromis, za katerega se nato izkaže, da je to samo na prvi pogled, saj širša slika pokaže, da imamo na koncu vsi več. Za ne se pri banalnem vprašanju, ali sem za ogrevanje z biomaso, ki je imamo tu dovolj, pripravljen plačati 10% več, kot če bi mi plin do hiše pripeljali Arabci ali Rusi, pri čemer to pomeni obenem tudi to, da sem mimogrede po svojih možnostih poskrbel za okolje in da ima zaposlitev tudi moj sosed. In ali je moj sosed pripravljen plačati nekaj več denarja za zelenjavo, ki jo pridela naslednji sosed? To miselnost moramo postopoma spremeniti. Problem je, ker nas je premalo, zato nas vse več stane, tudi 30 odstotkov več kot kje drugje, kjer je gostota prebivalcev večja. Ampak če se zavedamo, da imamo na koncu vsi več od tega in hkrati ščitimo svoje okolje, se to splača. Naredim in dam nekaj več, zato da nekaj več dobim. Ko smo uvedli kmetijsko tržnico, je bilo kmetje na njej na začetku sram prodajati, ampak izkazalo se je, da vse kar ponudijo, takoj prodajo, pa prav je dražje. Če bi kmetje ostali na podeželju, bi samo s predelavo biomase lahko zagotovili 25 delovnih mest. Geopark je ogromen projekt, v katerem spodbujamo ljudi, da bi izkoristili evropski denar in ponudili turistom sobe na podeželju, da bi tržili izkusitveni turizem. Vendar, ponovno, te ideje in projekti se ne smejo razvijati sami zase. Če želimo biti uspešni, mora iz njih nastati sistem. □

**»Poiskati bi morali izdelke in storitve, ki bi nas povezali, oblikovati nek skupni celostni koncept. In to je pri nas tako težko, ker vsakogar zanima le njegov košček vrta.«**



**Pripravljeni na 2013?  
Mi smo ...**



**siteco**  
AN OSRAM BUSINESS

Siteco Sistemi d.o.o. Tržaška cesta 23 2000 Maribor, Slovenija info@siteco.si www.siteco.si

■ JUNIJ 2010 - Občina Miren Kostanjevica se je kot prva občina odločila za Envigence

■ OKTOBER 2011 - Občina Miren Kostanjevica energetsko najučinkovitejša občina v Sloveniji

# Dražja elektrika ne vpliva na ceno svetlobe!

## SVETLOBA KOT STORITEV

ENVIGENCE d.o.o. občinam ponuja fiksno ceno za "Svetlobo kot Storitve" za prihodnjih 15 let, pri čemer je cena že danes nižja od vseh skupnih stroškov občine za porabljeno električno energijo ter upravljanje in vzdrževanje infrastrukture javne razsvetljave.

**Novo paradigmo, ki jo uporablja Envigence in s katero zagotavlja stalno oziroma nižjo ceno svetlobe za naslednjih 15 let, vidijo pri Helli enako kot pri Toyoti, katere filozofijo uspešno uporabljajo:**

"Mnogi bodo rekli, da nihče ne more omogočiti stalne cene svetlobe, če se energija draži, in da je to nespametno. Vendar mi to lahko naredimo in že delamo – iz tistih 60 odstotkov izgub sistema. Sliši se enostavno, a to kopirati je težko. Verjemite mi!"

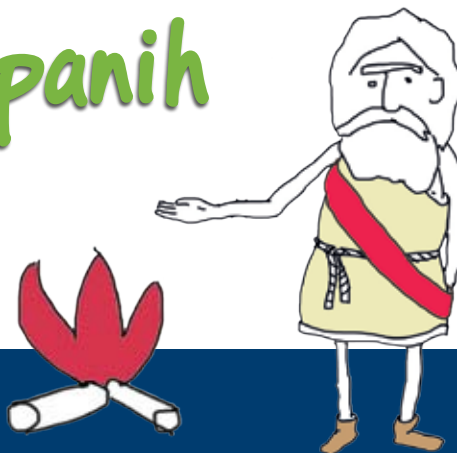
**Christof Droste**, generalni direktor Hella Saturnus Slovenija d.o.o.  
in slovenski manager leta 2011, Ljubljana Forum 2011

"Envigence nudi orodja za optimizacijo infrastruktur. Občina takoj prihrani 60% skupnih stroškov namenjenih javni razsvetljavi, doba vračanja investicije je v povprečju pet let, celotno investicijo lahko financira Envigence.

Naša rešitev, Envigence operacijski sistem ENVI-OS Pat.Pend., je naslednja stopnja od računalništva v oblaku, gre za t. i. reasoning, optimizacije s pomočjo umetne inteligence."

**Dr. Michael Witbrock**, direktor tehnologij Envigence d.o.o., Ljubljana Forum 2011

## Zgodba o županih in ognju



Oglejte si zgodbo na:  
[www.envigence.com](http://www.envigence.com)



# Spremljanje porabe energije v realnem času

## EE MONITOR

### "EE MONITOR"

orodje skrbnega, uspešnega gospodarja, župana.

### "EE MANAGER"

orodje učinkovitega energetskega managerja, upravitelja infrastrukture, koncesionarja.

**Envigence Energetski Monitor je interaktivni prikazovalnik porabe energije.**

Spremljanje porabe električne energije javne razsvetljave in drugih odjemnikov, spremljanje porabe ostalih energentov - plin, kurilno olje, biomasa. Omogočen pregled nad porabo in stanjem vode. **Operacijski sistem za omrežja ENVI-OS** omogoča spremljanje stanja v realnem času.

**Envigence tehnologije** omogočajo preprosto in učinkovito upravljanje in spremljanje porabe energije, spremljanje infrastruktur in okolja.



**ENVIGENCE**  
environmental intelligence

**Svetloba na cesti**  
že več kot 100 let

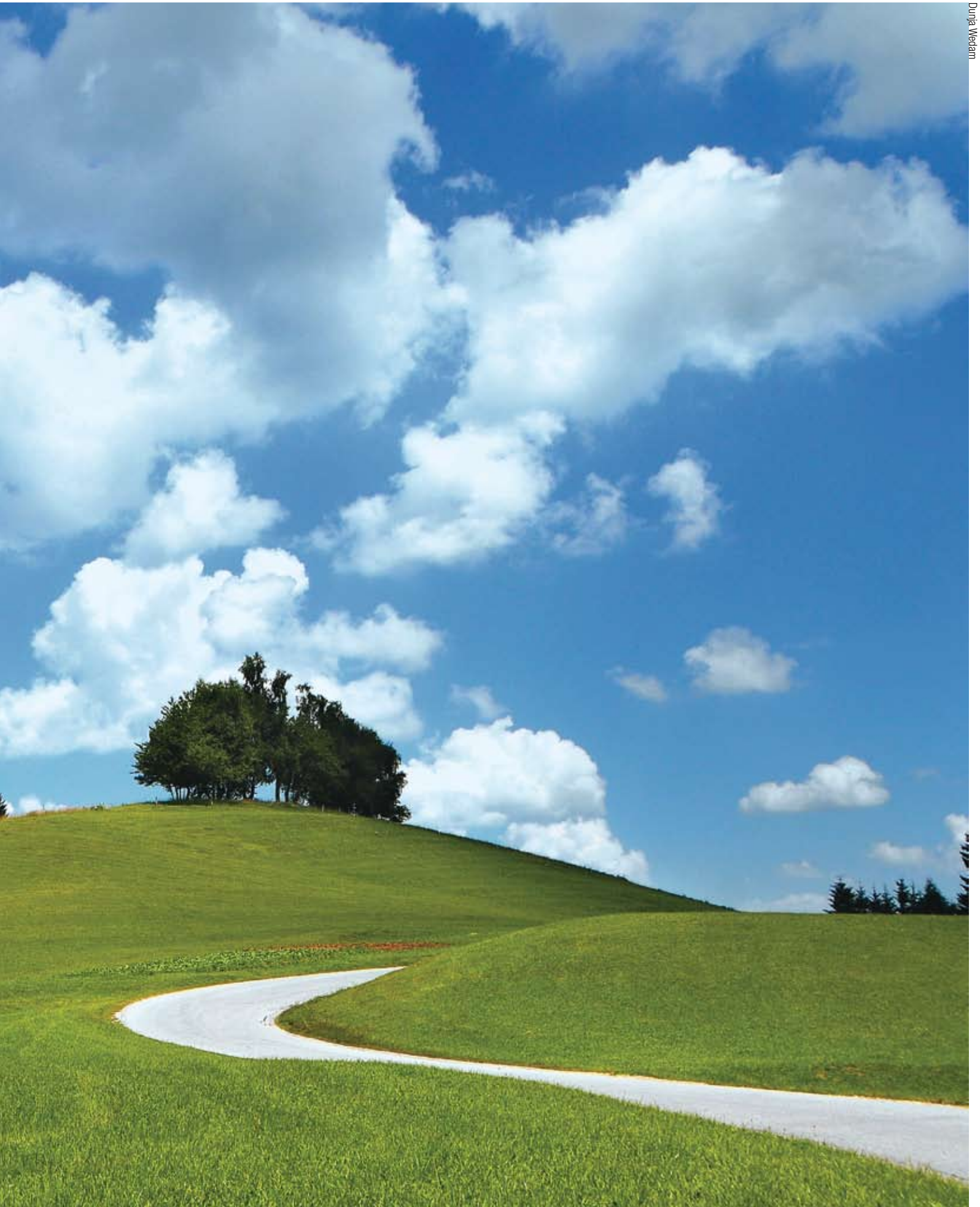


Robert Mulej

# Kaj meri indeks Zlati kamen?

Zelo preprosto: izmeri uspešen in uravnotežen dosednji razvoj občine





**Z**lati kamen je sestavljen indeks, v katerega je vklju enih 32 kazalnikov. Ti kazalniki so razdeljeni na osem skupin, ki merijo gibanja na podro ju demogra je, u inkovitost delovanja ob ine, dinamiko gospodarskega razvoja, stanje na trgu dela in na podro ju izobrazbe, elemente kakovosti življenja, stopnjo socialne kohezije in stopnjo okoljske osveš enosti v ob ini. Za vsako od teh skupin je pripravljen poseben indeks – iz teh »podindeksov« je na koncu sestavljen indeks Zlati kamen. Najboljšo sliko o tem, kako je indeks sestavljen, lahko dobite ob komentarju kon ne lestvice in osmih lestvic za posamezna podro ja. Odgovore na nekaj splošnih vprašanj pa lahko preberete v nadaljevanju.

Ker je veliko ob in zelo majhnih (ne le v Sloveniji!), so nekateri podatki statisti no le malo veljavni. Povedano druga e, kakovostnih, relevantnih, dovolj robustnih, zanesljivih in ažurnih podatkov je na voljo razmeroma malo.

### Kako primerjati Ljubljano in Solčavo?

Vsi kazalniki, ki so vklju eni v indeks, so relativne narave – to pomeni, da so vrednosti prera unane na število prebivalcev. Je sploh smiselno primerjati tako razli ne ob ine kot denimo prestolnica in podeželska mikroob ina? Je smiselno primerjati Kitajsko in Slovenijo? Svetovne primerjave držav uspešno po no prav to.

### Katero obdobje indeks zajema?

Podatki so pogosto za zadnje leto – to pomeni, da smo uporabili najnovejši podatek, ki je na voljo. Podatki o prora unu so denimo za leto 2011, pri emer smo upoštevali vse rebalanse, objavljene do sredine januarja letos. Ve ina drugih podatkov je za leto 2010. Pri številnih kazalnikih smo uporabili podatke za štiri ali za pet let (obdobje je odvisno od dostopnosti podatkov). Zakaj? Pri zelo majhnih ob inah že majhna sprememba v absolutnem smislu povzro i veliko spremembo kazalnika. Ta sprememba je lahko enkratni pojav, ki nam ni ne pove o trendih.

Denimo selitveni prirast – pri ob ini z manj kot tiso prebivalci že priselitev ene malo ve je družine pomeni velik skok vrednosti selitvenega prirasta na tiso prebivalcev. Zagati se skušamo izogniti s tem, da namesto enega leta spremljamo daljše asovno obdobje – tako se vpliv enkratnega dogodka na kazalnik precej zmanjša.

### Kdo je indeks sestavil?

Indeks je naše lastno delo. Pri tem smo si pomagali na dva na ina: najprej s študijem primerljivih indeksov za lokalne skupnosti in za države. V zaklju nih fazah nam je pri sestavljanju indeksa pomagal Strokovni svet Zlatega kamna: skupina desetih strokovnjakov, ki prihajajo iz treh slovenskih univerz, statisti nega urada in podjetij.

### Kako brati indeks?

Z velikim zrnom soli. Kvalitativni podatki nam povedo to, kar izmerijo – ni ve in ni manj. To ne pomeni, da se iz posameznega podatka nikoli ne da sklepati na splošne zna ilnosti ob ine. Ampak zgolj e upoštevamo dve pravili. Prvi , upoštevati



Dunja Meden

### Katere podatke smo v indeks vključili?

Uporabili smo različne vire: najve podatkov smo dobili od Statisti nega urada RS, v indeks pa so vklju eni tudi podatki Ministrstva za nance, spletnega servisa poslovnih informacij GV IN in zlasti ob in samih. Slednje smo zbirali in uredili sami. Naš lastni informacijski sistem na internetu je edini vir, kjer so zbrani najnovejši podatki o prora unih slovenskih ob in. Natan no sestavo indeksa si lahko preberete ob lankih o posameznih podro jih, ki jih indeks zajema.

### Kako smo kazalnike izbirali?

Klju en kriterij je bil relevantnost – je posamezni kazalnik resni no pomemben in pove veliko o vprašanih, ki nas zanimajo. Vendar relevantnost ni bil edini kriterij. Zelo pomemben kriterij je bil preprosto dostopnost podatkov. Kar je dostopno za države in ve ja okolja (na primer statisti ne regije) nikakor ni nujno na voljo tudi za ob ine.

# Z velikim zrnem soli

*Zakaj je sestavljanje indeksov uspeha okolij bolj zahtevno kot se zdi in zakaj so na koncu podatki uporabni le omejeno?*

Pri sestavljenih indeksih uporabljamo vrednosti z različnimi predznaki. Večina jih ima pozitivni predznak: večja vrednost kazalnika pomeni večjo vrednost indeksa. Pri tistih z negativnim predznakom je ravno obrnjeno. Večja stopnja brezposelnosti denimo pomeni nižjo vrednost indeksa, ki opisuje stanje na trgu dela – in s tem tudi celotnega indeksa Zlati kamen.

V primeru brezposelnosti ni posebnih dvomov o tem, kakšen predznak bi dali kazalniku. Enako velja še za vrsto kazalnikov – na primer delež obsojenih storilcev kaznivih dejanj v prebivalstvu. Teško si predstavljamo situacijo, v kateri bi visokemu deležu kriminalcev dali pozitiven predznak.

A to nikakor ne velja za vse kazalnike. Nasprotno. Poglejmo pojem prirasta. Po navadi ima pozitiven predznak. Osnovna logika pri tem je: ljudje se priseljujejo tja, kjer je življenje dobro, odseljujejo pa se od tam, kjer se živi relativno slabše. Načeloma to drži. Ljudje se denimo odseljujejo iz starih industrijskih krajev, kjer je malo dobrih služb in na različnih ravneh degradirano okolje z vrsto težav. Priseljujejo se v dinamičen kraj z visoko ravnijo življenjskega standarda, kakovostnim okoljem in delovnimi mesti.

A za obstoječe prebivalce teh krajev ta selitveni prirast nikakor ni nujno pozitiven in zaželen pojav. Občina Škofljica sodi med tiste z največjim selitvenim prirastom. V občinsko razvojno strategijo so med usmeritve izrecno zapisali tudi omejitev množičnega priseljevanja. Pri tem so izhajali iz ocene, da bi ob sedanjem ritmu priseljevanja in glede na razpoložljive vire težko izboljšali ali celo ohranili sedanjo raven kakovosti življenja.

Občina Škofljica ne ravna pri tem nič drugače kot evropske vlade, ki zapirajo vrata za priseljence. Socialno bolj čuteči bralec bo zato morda obsodil občinsko politiko Škofljice po analogiji – tako kot obsoja Schengensko trdnjavo, zaprto za revne množice iz tretjega sveta. Dejstvo je, da so viri in naravne danosti omejeni. In dejstvo je, da veliko priseljevanje v manjši kraj prinese velike spremembe, drugačno kakovost življenja. Imajo »staroselci« pravico, da branijo doseženo kakovost življenja? Naj nam v občini oprostijo, da jo uporabljamo kot primer – nikakor ne želimo obsojati ali drugače vrednotiti njihovih legitimnih strateških razmišljanj, njihov primer uporabljamo zgolj za ilustracijo zahtevnih vprašanj, ki jih sproži branje enega preprostega kazalnika.

Pojdimo naprej. Selitveni prirast v Škofljici je del širšega in v Sloveniji precej izrazitega pojava: priseljevanja v kraje blizu velikega mesta. Dobra kakovost življenja, ki združuje življenje v mirnem okolju blizu narave z bližino mestnega središča in s tem vsem, kar veliko mesto ponuja. Povrh vsega so cene nepremičnin bistveno nižje od tistih v mestu.

Selitev v bivalno občino »v zelenju« je morda privlačna za posameznike. Teško pa bi se strinjali z mnenjem, da gre za družbeno zaželen pojav. Neposredna posledica tega trenda je velikansko povečanje dnevnih migracij. Te prinesejo prometne zagate, težave s parkirišči v mestu, velike okoljske obremenitve in izgubljanje energije. To še zlasti velja, ker je javni promet v Sloveniji izrazito slabo razvit: skupaj s Portugalsko je Slovenija po uporabi javnega prometa na evropskem repu.

Pod črto: selitveni prirast nikakor ni enoznačen pojem in ni absolutna vrednota, veljavna vedno in povsod. Ponavljamo: en sam preprost kazalnik, a se pri razlagi odpre toliko zahtevnih družbenih vprašanj. In indeks Zlati kamen združuje 32 kazalnikov.

moramo naravo podatka samega in njegove inherentne omejitve. Drugi, ob podatkih je potrebno upoštevati širšo sliko, celoten kontekst. Najboljši na in, kako uporabiti indeks: v kombinaciji s kazalniki, ki ga sestavljajo.

## Zakaj je indeks pomemben?

Indeks Zlati kamen združuje po naši oceni najboljše in najbolj relevantne podatke, ki so v Sloveniji na voljo za ob ine. Kakovostno odlo anje pomeni uporabljati prave kazalnike: pomeni primerjati se z najuspešnejšimi in jih znati poiskati. Pomeni imeti jasno sliko o tem, kje smo: potrebuje jo politika in potrebuje jo javnost. Indeks ima (kot katerikoli zgolj kvantitativni pogled) svoje omejitve, a nam z eno številko kar najbolje pokaže, kako uspešna je bila ob ina pri svojem dosedanjem razvoju.

## Zakaj nagrade Zlati kamen ni prejela občina z najboljšim indeksom?

Indeks izmeri veliko, a ne vsega. Razvojni modeli ob in so preprosto preve kompleksni, niso enozna ni, oziroma enodimenzionalni. To pokaže že



Dunja Medam

preprost primer podatka o selitvenem prirastu prebivalstva (glej okvir). Drugi, kvantitativni kazalniki nam v glavnem kažejo sliko preteklega razvoja (nekaj je izjem: npr. deleži prora unskih sredstev, namenjenih za razvojne dejavnosti). Naš namen je ocena zlasti sedanjih politik in ukrepov. Tretji, številni podatki, pomembni za oblikovanje indeksa, ki bi vsebinsko ustrezal našemu namenu, vsaj na ob inski ravni niso na voljo ali pa zaradi majhnosti vzorca (na ina zajema ipd.) niso dovolj kakovostni. □

# Najbolj uravnorežena ob ina: Cerklje na Gorenjskem

**C**erklje na Gorenjskem imajo najvišjo vrednost indeksa Zlati kamen. Kaj to pomeni? Če pogledamo uvrstitve ob ine, najbolj zbudijo pozornost prav uravnoreženost. Demografska gibanja so ugodna, stopnja u inkovitosti visoka, ob ina nima dolgov, ima razmeroma mo ni in dinami no gospodarstvo, dobro situacijo na trgu dela, solidno stanje na podro ju izobrazbe, zelo dober življenjski standard in precejšnje stopnje socialne kohezivnosti.



Miško Kranjec

32 kazalnikov, ki sestavljajo indeks Zlati kamen, pokaže le malo šibkih to k za gorenjsko ob ino. Zato pa ti kazalniki razkrijejo toliko ve podro ij, kjer je ob ina v samem vrhu: glede na vrednosti enajstih kazalnikov je ob ina uvrš ena v prvi decil (torej med zgornjih 10 odstotkov). Ob ina se je uvrstila v prvi kvartil (med najboljših 25 odstotkov ob in) po vrednosti osemnajstih kazalnikov.

Zakaj torej Cerklje na Gorenjskem ne bodo dobile nagrade Zlati kamen? Ker nam ti kazalniki pokažejo zlasti, da ima ob ina zelo dober trenutni, torej izhodiš ni položaj. Nagrado Zlati kamen pa podeljujemo za razvojno najbolj prodorne ob ine. Slika sedanjega položaja za naš namen preprosto ne zadoš a.

## Zanimivost:

Cerklje na Gorenjskem so najmanjša občina z mednarodnim letališčem v Sloveniji (ljubljsko letališče Brnik je na ozemlju te občine), imajo eno od najbolj obiskanih smučišč v Sloveniji (Krvavec) in grad Strmol, ki sodi med protokolarne objekte slovenske vlade. Posebnost gradu Strmol: ohranjeno ima vso notranjo opremo, vključno z umetniško zbirko. V Sloveniji to velja le še za grad Snežnik. Grad trenutno obnavljajo.

zanimivo podobo nam pokaže pogled na šibke to ke ob ine Cerklje. Kje so vrednosti najslabše? Z izjemo prirasta podjetij je to pri kazalnikih, ki kažejo aktivno ob insko politiko, torej o konkretnih vlaganjih prora unskih sredstev na izbrana podro ja, pomembna za dolgoro ni razvoj. Z izjemo vlaganj v šport je ob ina naravnost gorenjsko var na: ni za varovanje biološke raznovrstnosti, ni za trajnostno energetiko, ni za štipendije in razmeroma malo za kulturo.

Toda indeks Zlati kamen je pri izboru zmagovalca odigral svojo vlogo kot orodje. e indeks uporabljamo premišljeno in ob branju vedno upoštevamo sestavne elemente (ter omejitve, ki so s temi elementi povezane), nam nudi zelo uporabno diagnozo trenutnega stanja ob ine. Cerklje so bogata, dobro stoje a ob ina, ki nudi kakovostno bivalno okolje in ima razmeroma malo o itnih problemov. To nam pokaže indeks in v tej lu i so Cerklje na prvem mestu. □

## Cerklje na Gorenjskem

- 7.105 prebivalcev (Uvrstitev: 72)
- Površina: 78 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 86)
- Število podjetij: 528 (Uvrstitev: 58)

Vir: ISSO Zlati kamen (www.zlatikamen.si/obcine)

## Indeks Zlati kamen

Uvrstitev	Občina	Indeks Zlati kamen
1	Cerklje na Gorenjskem	57,02
2	Komenda	54,76
3	Trzin	53,79
4	Vodice	53,06
5	Dol pri Ljubljani	52,79
6	Mirna Peč	52,74
7	Škofljica	51,61
8	Žiri	51,40
9	Loška dolina	51,16
10	Divača	50,90
11	Šoštanj	50,67
12	Tabor	50,67
13	Cerkno	50,61
14	Šempeter - Vrtojba	50,48
15	Logatec	50,45
16	Ljubljana	50,25
17	Šmarješke Toplice	50,24
18	Železniki	50,23
19	Novo mesto	50,12
20	Šenčur	49,94
21	Trebnje	49,89
22	Naklo	49,76
23	Horjul	49,65
24	Ivančna Gorica	49,59
25	Cerknica	49,45
26	Žirovnica	49,39
27	Straža	49,29
28	Šmartno ob Paki	49,22
29	Brezovica	49,22
30	Jezerško	49,21

© ISSO - Zlati kamen 2012

# Najugodnejši demografski trendi: Šentrupert

**P**reprosta logika pravi takole: kjer je dobra uprava, tam je življenje kakovostno – in kjer je življenje kakovostno, tam so demografski trendi ugodni. V primeru Šentruperta se zdi, da ta logika celo zares deluje.

Dolenjska ob ina je slovenski prvak na področju prirasta, selitvenega in skupnega. V ob ino se je na 1000 prebivalcev priselilo 163 ljudi. Ob tem je Šentrupert na 26. mestu glede na koe cient starostne odvisnosti. Ta znaša 40,9. To pomeni, da je v ob ini 40,9 otrok ali starejših prebivalcev odvisnih od 100 delovno sposobnih. Slovensko povprečje je 45. Najbolj ugodni – torej najnižji koe cient – ima ob ina Zavr (35,3). Po indeksu staranja, ki nam pokaže razmerje med mlajšimi in starejšimi prebivalci, je Šentrupert z vrednostjo 101,5 blizu ravnotežja, a je uvrš en samo na 64. mesto. Najugodnejše razmerje ima Komenda (62,6), vrednost za Slovenijo pa je 116,8.

Povsem na vrhu demografske lestvice prevladujejo ob ine, ki so blizu prestolnice: Ško jica, Ig, Komenda, Dol pri Ljubljani, Brezovica, Vrhnika... Dostikrat gre za izrazito bivalne ob ine, ki prebivalcem ponujajo kombinacijo mirnega okolja, bližine velikega mesta in razmeroma ugodne cene nepremičnin. Selitvena gibanja v kraje zunaj centra niso brez nevarnosti in družbene cene (ve o tem v uvodnem lanku).

V tem kontekstu izstopa drugouvrš eni Zavr . Ob ina v Halozah sodi med najmanjše v Sloveniji tako po površini kot po številu prebivalcev. e Šentrupert potrjuje tezo o povezanosti demografskih kazalnikov s kakovostjo življenja, daje Zavr druga no sliko: razmeroma revna ob ina ima izrazito neugodne kazalnike življenjskega standarda in nadpovpre no brezposelnost. Kljub temu je atraktivna za priseljevanje: Zavr je na tretjem mestu po relativnem selitvenem prirastu s 115 priseljenci na 1000 prebivalcev v petih letih. Podoben outsider med prvimi desetimi je ob ina Benedikt.

Na repu seznama najdemo zelo majhne ob ine. Prav na zadnjem mestu je Kostel, med zadnjimi pa so še Osilnica, Šalovci, Središ e ob Dravi in Hodoš. □

## Zanimivost:

V Šentrupertu je vrsta arhitekturnih spomenikov: župnijska cerkev Svetega Ruperta je ena najlepših gotičnih cerkev pri nas. Župan Rupert Gole je po poklicu arhitekt in zdi se, da njegov poklic v najbolj žlahtnem pomenu zaznamuje utrip v občini: od tega, da gradi Šentrupert prvi muzej kozolcev pa do zgledega oblikovanja spletne strani.

## Demografski kazalniki

Uvrstitev	Občina	Index D
1.	Šentrupert	89,44
2.	Zavrč	88,31
3.	Škofljica	86,30
4.	Ig	80,72
5.	Komenda	79,63
6.	Dol pri Ljubljani	79,26
7.	Grosuplje	75,27
8.	Benedikt	74,05
9.	Brezovica	73,06
10.	Vrhnika	72,31
11.	Vodice	72,21
12.	Trnovska vas	71,82
13.	Logatec	70,91
14.	Rače - Fram	70,29
15.	Ivančna Gorica	70,02
16.	Trebnje	69,99
17.	Duplek	69,55
18.	Postojna	68,44
19.	Lenart	68,23
20.	Tabor	68,16
21.	Koper/Capodistria	67,84
22.	Sežana	67,26
23.	Lukovica	67,11
24.	Šmartno ob Paki	66,93
25.	Domžale	66,65
26.	Videm	66,54
27.	Moravče	65,91
28.	Kungota	65,65
29.	Dobrna	65,53
30.	Prebold	65,42

© ISSO - Zlati kamen 2012



Marko Goranc

## Šentrupert

- 2.823 prebivalcev (Uvrstitev med 210 ob inami: 159)
- Površina: 49 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 134)
- Število podjetij: 122

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:		
Selitveni prirast	2007-2011	Na 1000 prebivalcev
Skupni prirast	2007-2011	Na 1000 prebivalcev
Indeks staranja	2011	
Indeks odvisnosti	2011	
rast prihodka	2007-2010	

# Zlati rez u inkovitosti: Loški Potok

**I**ndeks u inkovitosti smo objavili v obeh lanskih izdajah revije Zlati kamen. Objavljamo ga ponovno, z osveženimi podatki, a tudi s dopolnjeno metodologijo. Indeks u inkovitosti namre sodi med najzahtevnejše.

Išemo zlati rez u inkovitosti: to mesto, kjer se srečajo varnost in previdnost pri ravnanju s tveganji na eni strani ter podjetnost pri naložbah na drugi. Rezultati so na prvi pogled presenetljivi. Na vrhu seznama so se znašle v glavnem

precej manjše in dostikrat tudi manj razvite občine. Zmagovalec je Loški Potok – občina v jugovzhodni Sloveniji, ki jo Ministrstvo za regionalno razvoj in infrastrukturo uvršča na 189. mesto. Sledijo Gorišnica, Mokronog-Trebelno in Cirkulane.

Od kod te razmeroma majhne občine na vrhu seznama u inkovitosti? Manjše manj razvite občine vlagajo v temeljno infrastrukturo – tisto, kar so bolj razvite

občine že zdavnaj postavile. Od tod velika vrednost investicij na prebivalca. Te naložbe so močno pokrite s transferji iz državnega proračuna, a ne v celoti. Imeti naložbe in bogate transferje nikakor ni dovolj za dobro uvrstitev na seznamu. Prav tako ne moremo

govoriti o nikakršni pravi korelaciji med velikostjo ali razvitostjo občine in ugodno vrednostjo indeksa. Zelo majhne in slabo razvite občine namre prevladujejo tudi na repu lestvice. Med njimi je denimo Solava, občina, ki beleži največjo vrednost investicij na prebivalca v

petih letih (8.101 €). Vse ostali kazalniki u inkovitosti so za to občino izrazito neugodni in tako je na predzadnjem mestu v družbi občine in Kostel, Dobrovnik in Hodoš.

Medmestnimi občini najbolje uvrščen Slovenj Gradec (indeks 56,28) na 61. mestu. Sledi Kranj na 81. mestu. Najbolj u inkoviti manjši mestni občini sta Ormož in Ajdovščina. Med velikimi občini je najvišje uvrščen Kamnik.

Kaj nam indeks u inkovitosti na koncu sploh pove? Grobo povedano, spretno krmarjenje med ambicijami

in zmožnostmi. Poglejmo Loški Potok. Občina ima veliko naložb na prebivalca (s 4.520 evri v petih letih je na sedmem mestu), uprava deluje z nizkimi stroški (s 151 evri na prebivalca je na 24. mestu) in je – kljub naložbam – brez dolga. Je to u inkovitost? Po našem mnenju je. □

## Učinkovitost

Uvrstitev	Občina	Indeks U
1.	Loški Potok	66,86
2.	Gorišnica	65,15
3.	Mokronog - Trebelno	64,50
4.	Cirkulane	62,42
5.	Ormož	61,95
6.	Bloke	61,32
7.	Ajdovščina	61,31
8.	Markovci	61,18
9.	Cerklje na Gorenjskem	60,66
10.	Radeče	60,53
11.	Vuzenica	60,48
12.	Križevci	60,07
13.	Dobrepolje	59,97
14.	Vipava	59,95
15.	Videm	59,60
16.	Metlika	59,58
17.	Semič	59,26
18.	Žirovnica	59,18
19.	Sveti Tomaž	59,12
20.	Starše	59,04
21.	Mirna Peč	59,00
22.	Tolmin	59,00
23.	Straža	58,97
24.	Rogaška Slatina	58,94
25.	Železniki	58,90
26.	Podvelka	58,62
27.	Vrhnik	58,50
28.	Velika Polana	58,47
29.	Kamnik	58,43
30.	Zavrč	58,38

Vir: ISSO Zlati kamen [www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine)

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:

Kazalnik	2007-2011	na prebivalca
Neto tekoči odhodki	2007-2011	na prebivalca
Investicije	2007-2011	na prebivalca
Zadolženost	2011	na prebivalca
rast prihodka	2010	



Miško Kranjec

### Loški Potok

- Število prebivalcev: 1.982 (Uvrstitev: 185)
- Površina: 135 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 48)
- Število podjetij: 56 (Uvrstitev: 188)

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

### Zanimivost:

V občini Loški Potok je ena najlepših uval v Sloveniji. Uvala je oblika kraške kotanje, ki je po velikosti med vrtačo in kraškim poljem. Retijska uvala se v času močnega deževja spremeni v jezero.

# Diskretni šarm podjetniške dinamike: Trzin

**T**rzin je ob ina z najbolj dinamičnim podjetništvom v Sloveniji. Podjetja s sedežem v Trzinu ustvarijo daleč največ dodane vrednosti na prebivalca – na primer več kot dvakrat več od podjetij v Ljubljani. V Trzinu nastaja v relativnem smislu največ novih podjetij, po prirastu je ob ina na drugem mestu. Šibka točka Trzina je rast prihodka: s 0,95-odstotno rastjo v letu 2010 je ob ina samo na 144. mestu. V štirih letih se je prihodek gospodarskih družb v Trzinu zmanjšal (-5,7%), a to je učinek recesije in velja za celo Slovenijo. Prihodek vseh gospodarskih družb je bil leta 2010 še vedno za 4 odstotke manjši od tistega pred krizo, torej leta 2007.

Ne glede na nekoliko podpovprečno rast prihodka sta dinamika nastajanja podjetij in dodana vrednost Trzin izstrelili na prvo mesto. To ni presenečenje: ne nazadnje je Trzin po merilih Ministrstva za finance najbolj razvita občina v Sloveniji in to v veliki meri prav zaradi dobro razvitega gospodarstva. Nekoliko bolj presenetljivo je to, da je na vrhu seznama nekaj zelo majhnih in slabo razvitih občin: na primer Sveta Trojica v Slovenskih goricah ali Odranci. A to je le prvi vtis. Pri teh občinah gre namreč za visoke stopnje rasti, ko so za etne vrednosti skoraj na ničli. A to še ne pomeni, da ta rast ni pomembna. Odranci so na primer uspeli pritegniti pomembno tujo naložbo: v tem kraju izdelujejo prestižne avtomobile nemške znamke Carthago – in to je povsem spremenilo gospodarske kazalnike občine. Ta zdaj beleži solidno stopnjo dodane vrednosti na prebivalca (82. mesto), v občini nastajajo tudi druga nova podjetja, rast prihodka pa je med najvišjimi. Ne le to: v občini gradi novo tovarno tudi lokalno družinsko podjetje.

Ostale majhne občine na vrhu seznama – vključno s Sveto Trojico – se še ne morejo pohvaliti s tako prepričljivimi zgodbami. V kontekstu nacionalne ekonomije so podjetja v teh občinah zanemarljivega pomena. Za agrarno občino z nekaj več kot 2.000 prebivalci pa to, da so podjetja v občini v času krize povečala prihodek z dveh na 4,2 milijona evrov in da ob tem nastajajo nova, je to pomemben preskok. Ta preskok še zdaleč ni uspel vsaki majhni ali manj razviti občini. Na dnu seznama najdemo vrsto majhnih občin, a tudi nekatere nepravilne (Beltinci, Hajdina). □

## Zanimivost:

Podjetniško žilico Trzincev opisuje že Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske, ki je pisal, da so Trzinci sloveli po izdelovanju postelj, pletenju ribiških mrež ter izdelovanju ribiških palic in vrvi. Na občinski spletni strani je zapisano tudi, da je bil Trzin v preteklosti znan tudi po mesarjih, mešetarjih in furmanih.

## Dinamika gospodarskega razvoja

Uvrstitev	Občina	Indeks U
1.	Trzin	70,98
2.	Cerklje na Gorenjskem	56,22
3.	Prebold	51,37
4.	Nazarje	42,83
5.	Ljubljana	42,09
6.	Komenda	41,87
7.	Sveta Trojica v Slovenskih goricah	41,63
8.	Novo mesto	41,21
9.	Odranci	41,18
10.	Šempeter - Vrtojba	38,38
11.	Celje	38,01
12.	Lukovica	36,36
13.	Krško	35,85
14.	Štore	35,65
15.	Preddvor	35,46
16.	Mežica	34,65
17.	Ljubno	34,16
18.	Kidričevo	33,58
19.	Zavrč	33,24
20.	Koper	33,24
21.	Šenčur	33,15
22.	Šalovci	33,09
23.	Hodoš	32,64
24.	Renče - Vogrsko	32,31
25.	Kostel	32,31
26.	Kuzma	32,29
27.	Trnovska vas	32,15
28.	Solčava	32,02
29.	Ravne na Koroškem	31,49
30.	Piran	31,12

Indeks G: sestavljeni indeks  
Vir: ISSO Zlati kamen www.zlatikamen.si/obcine



Občina Trzin

## Trzin

- Število prebivalcev: 3.844 (Uvrstitev: 133)
- Površina: 9km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 209)
- Število podjetij: 825 (Uvrstitev: 35)

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:		
Dodana vrednost	2011	na prebivalca
Prirast podjetij	2011	Na 1000 prebivalcev
nova podjetja	2011	Na 1000 prebivalcev
rast prihodka	2010	
rast prihodka	2007-2010	

# Najugodnejše razmere na trgu dela: **Cerkno**

**P**rav na vrhu seznama ob in z najboljšim stanjem na trgu dela so kraji Cerkno, Žiri, Idrija in Železniki. To so štiri obine, kjer ima sedež vrsta slovenskih skritih šampionov – podjetij, ki so po tržnem deležu in tehnološki naprednosti v svetovnem (ali vsaj evropskem vrhu) v svoji ozki niši. Ti mo ni izvozniki sicer niso imuni na krizo, ampak stopnje zaposlenosti (in brezposelnosti) so v teh obinah takšne, kot bi si jih drugje le želeli.

Zaradi specifične geografske lege (beri: odročnosti, oziroma slabih cestnih povezav) kaže indeks delovnih migracij zelo ugodne vrednosti za te obine. Povedano preprosto: veina zaposlenih v teh krajih dela v doma i obini.

Druga ugotovitev: ko gre za trg dela, se zdi, da je država razdeljena na dve polovici. To velja vsaj, e pogledamo ekstremne vrednosti. Med prvimi tridesetimi obinami najdemo le dve z vzhodnega dela Slovenije: Zre e in Nazarje. Po drugi strani so zadnja mesta prakti no rezervirana za kraje iz vzhodne Slovenije, zlasti iz Pomurja. Slednje ni presene enje: težave s trgom dela v tej regiji so v ospredju medijske pozornosti že vse od zatona Mure. Ponovno moramo opozoriti na obino Odranci na 82. mestu. Ni posebnega za Slovenijo, a sanjski položaj za razmere na trgu dela v Pomurju. Vodstvo nemške družbe Carthago, ki je spremenila stanje na trgu dela v Odrancih, je ve krat poudarilo, da se je za selitev dela proizvodnje v ta pomurski kraj

odlo ilo zaradi prijaznih in delovnih ljudi, pozitivnega okolja v kraju. Pou na zgodba. □



Robert Mulej

## Cerkno

- 4.777 prebivalcev (Uvrstitev: 106)
- Površina: 132 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 50)
- Število podjetij: 260 (Uvrstitev: 102)

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

### Zanimivost:

Jama Divje babe v občini Cerkno je eno najpomembnejših najdišč stare kamene dobe na svetu. Prav v tej jami so arheologi našli najstarejše glasbilo na svetu, tako imenovano neandertalčevo piščal. Starost glasbila je ocenjena na 50.000 do 60.000 let. Znanost ni povsem enotna v ocenah, ali gre zares za glasbeni instrument ali zgolj za pogrizeno kost. Tako najdete na tujih spletnih straneh kot najstarejši instrument 35.000 let staro piščal, najdeno v Nemčiji.

Trg dela		
Uvrstitev	Občina	Indeks DT
1.	Cerkno	76,77
2.	Žiri	74,77
3.	Idrija	73,47
4.	Komenda	72,92
5.	Cerklje na Gorenjskem	72,48
6.	Železniki	72,22
7.	Horjul	72,18
8.	Divača	71,84
9.	Kostanjevica na Krki	70,50
10.	Zreče	69,26
11.	Sežana	69,10
12.	Loška dolina	69,07
13.	Trebnje	69,07
14.	Ivančna Gorica	68,97
15.	Hrpelje - Kozina	68,95
16.	Logatec	68,76
17.	Bloke	68,50
18.	Koper	68,39
19.	Nazarje	68,26
20.	Ribnica	68,13
21.	Škofja Loka	67,95
22.	Vodice	67,69
23.	Novo mesto	67,37
24.	Šmarješke Toplice	67,29
25.	Bled	66,94
26.	Dol pri Ljubljani	66,76
27.	Kranj	66,61
28.	Naklo	66,53
29.	Postojna	66,46
30.	Lukovica	66,40

Vir: ISSO Zlati kamen [www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine)

Indeks je sestavljen iz naslednjih kazalnikov:

Delež zaposlenih	zadnji podatek	
Stopnja brezposelnosti	zadnji podatek	
Število delovnih mest	zadnji podatek	Na 1000 prebivalcev
Indeks delovnih migracij	zadnje leto	stopnja uravnoteženosti
rast prihodka	2007-2010	



# Najbolj »I« ob ina: Murska Sobota

**T**udi pomurske občine so lahko na vrhu. Dokaz je Murska Sobota, občina z najugodnejšim indeksom, ki meri na izobrazbo. Zakaj je Murska Sobota na prvem mestu? Ima nadpovprečen delež delovno aktivnih prebivalcev z višjo ali visoko izobrazbo: z 31,16-odstotnim deležem je na 11. mestu med 210 občinami. 39 študentov na 1000 prebivalcev umeša Mursko Soboto na zlato sredino. Prav tako število diplomantov (9,46 na 1000 prebivalcev, 99. mesto). To so solidne uvrstitve, a kar občinostreli na prvo mesto, so štipendije – torej kazalnik aktivne občinske politike na področju izobraževanja. Občina je v štirih letih (2007 – 2010) za štipendije namenila 51 evrov na prebivalca – osemkrat več od Ljubljane in desetkrat več od Maribora.

## Zanimivost:

Murska Sobota je skupaj z Moravskimi Toplicami center slovenskih evangeličanov in sodi med občine z versko najbolj pestro sestavo in zgodovino pri nas. Natančnih statističnih podatkov o veroizpovedi prebivalcev ni – slovenska ustava jamči, da se nihče ni dolžan opredeliti glede svojega verskega prepričanja. Po podatkih Evangeličanske cerkve Augsburgske veroizpovedi, ki združuje veliko večino slovenskih protestantov, šteje cerkvena občina Murska Sobota okrog 2000 vernikov.

Politika štipendiranja je blizu vrha lestvice potisnila tudi Kobilje in Ilirsko Bistrico – občin, ki sta po znesku štipendij na prebivalca takoj za Mursko Soboto. Mimogrede, občinske štipendije je med leti 2007 in 2010 izplačevalo le 87 občin.

Zanimiva je tudi visoka uvrstitev občine Bloke. Občina ima zlasti veliko študentov (55,8 na 1000 prebivalcev: 4. mesto) in diplomantov (13,96 na 1000 prebivalcev – 3. mesto), ima aktivno politiko spodbujanja in soliden delež visokošolsko izobraženih prebivalcev (22 odstotkov – 87. mesto). Sicer ima največji delež študentov Jezersko (64,8), relativno največ diplomantov pa Šmartno ob Paki (16,45). Najugodnejšo izobrazbeno strukturo ima Trzin: 44 odstotkov delovno aktivnih prebivalcev občine ima visoko ali višjo izobrazbo.

Med regijami posebej izstopa Goriška: ni zanemarljivo, da je med 30 občinami z najboljšo vrednostjo indeksa I kar 6 severnoprimoskih. Na repu seznama so majhne občine z vzhoda: Hodoš, Juršinci, Apače, Kuzma in Završje. Družbo jim dela Osilnica na 210. mestu. □

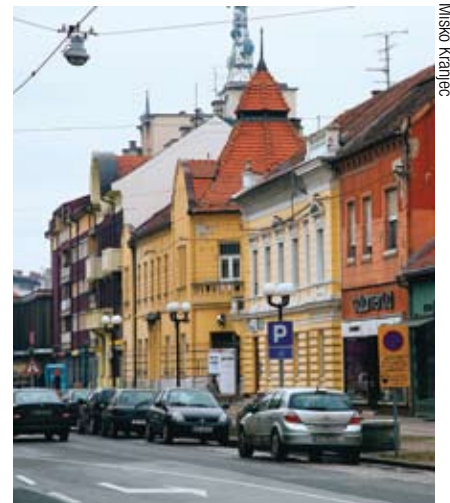
## Izobrazba

Uvrstitev	Občina	Indeks I
1.	Murska Sobota	66,63
2.	Vodice	56,89
3.	Trzin	56,56
4.	Šempeter - Vrtojba	55,60
5.	Kobilje	54,00
6.	Bloke	53,04
7.	Log - Dragomer	52,34
8.	Ilirska Bistrica	52,27
9.	Trebnje	50,85
10.	Šmartno ob Paki	49,24
11.	Vipava	49,00
12.	Domžale	48,50
13.	Tabor	48,48
14.	Ljubljana	48,24
15.	Jezersko	47,32
16.	Renče - Vogrsko	47,23
17.	Slovenj Gradec	47,06
18.	Žiri	46,82
19.	Grosuplje	46,73
20.	Novo mesto	46,72
21.	Železniki	46,44
22.	Tolmin	46,07
23.	Slovenska Bistrica	45,97
24.	Dol pri Ljubljani	45,89
25.	Mirna Peč	45,73
26.	Ribnica	45,34
27.	Kobarid	45,14
28.	Idrija	44,86
29.	Medvode	44,52
30.	Mengeš	44,31

Vir: ISSO Zlati kamen [www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine)

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:

Izobrazbena struktura	2010	delež prebivalcev z višjo ali visokošolsko iz.
Delež študentov	2010	Na 1000 prebivalcev
Delež diplomantov	2010	Na 1000 prebivalcev
Občinske štipendije	2007-2010	na prebivalca
rast prihodka	2007-2010	



Miško Kranjec

## Murska Sobota

- 19.346 prebivalcev (Uvrstitev: 18)
- Površina: 64 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 107)
- Število podjetij: 1.345 (Uvrstitev: 21)

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

# Najboljši življenjski standard: Ljubljana

**N**a prvem mestu seznama ob in, razporejenih glede na indeks življenjskega standarda, je prestolnica. Relativno visoke neto plače, visoki bruto prejemki, razmeroma nizek delež prejemnikov socialne pomoči in aktivna občinska politika, ki namenja precejšnja sredstva za šport in za kulturo.

Odhodki za šport so naravnost stratosferski, saj je leta 2010 občina porabila v ta namen dobrih 30 odstotkov proračuna. Za kulturo je šlo denimo 6,73 odstotka proračuna ali 96,7 evra na prebivalca. Po tem kazalniku je Ljubljana na 28. mestu. Tako visok delež za šport je seveda povezan z enim samim projektom, naložbo v stadion Stožice.

A zanimivo – Ljubljana po porabi sredstev za šport ni na prvem mestu. Relativno največ je za šport porabila Žirovnica – 447 evrov na prebivalca (Ljubljana: 440 evrov) ali skoraj 42 odstotkov proračuna. Do tako visokega zneska je prišlo zaradi gradnje več namenske športne dvorane, ki so jo v Žirovnici odprli prav leta 2010. Gre torej za enkratno naložbo.

Toda Žirovnica se na vrhu seznama ni znašla le zaradi tega športa – tudi po ostalih kazalnikih je življenjski standard v občini soliden. Nasploh je na vrhu seznama precej gorenjskih občin, ki so se dobro uvrstile zaradi nadpovprečnih plač in prejemkov, solidne stanovanjske površine na prebivalca, majhnega števila prejemnikov socialne pomoči in porabe za šport. Ko gre za kulturo, so te občine nekoliko

bolj, hrm, gorenjske. Največ plače imajo v povprečju zaposleni v občini Cerklje – te so sicer samo 28 odstotkov nad slovenskim povprečjem, a so še enkrat večje od povprečja v občini Starše. Po bruto prejemkih vodi Trzin (13.068 € na leto – 40 odstotkov nad slovenskim povprečjem), najmanj

prejemnikov socialne pomoči pa je v Horjulu (3,8 na 1000 prebivalcev). Za primerjavo: kar v 11 občinah vzhodne Slovenije (zlasti v Pomurju) je več kot 100 prejemnikov socialne pomoči na 1000 prebivalcev – torej več kot 10 odstotkov prebivalstva! Prav te občine so na repu seznama tudi po ostalih kazalnikih standarda. □

## Življenjski standard in kakovost življenja

Uvrstitev	Občina	IndexQ
1.	Ljubljana	63,03
2.	Žirovnica	58,31
3.	Bled	56,85
4.	Divača	55,45
5.	Cerklje na Gorenjskem	53,00
6.	Kranjska Gora	52,85
7.	Bovec	46,77
8.	Kranj	46,76
9.	Miren - Kostanjevica	46,39
10.	Šempeter - Vrtojba	46,37
11.	Novo mesto	45,65
12.	Kanal	45,52
13.	Renče - Vogrsko	45,41
14.	Dol pri Ljubljani	45,40
15.	Komenda	45,27
16.	Trzin	44,44
17.	Kostel	44,01
18.	Piran	43,93
19.	Nova Gorica	43,67
20.	Postojna	43,34
21.	Brda	42,85
22.	Radovljica	42,75
23.	Medvode	41,55
24.	Škofljica	40,98
25.	Koper	40,91
26.	Komen	40,36
27.	Šmarješke Toplice	40,33
28.	Sežana	40,22
29.	Grosuplje	40,06
30.	Škofja Loka	39,97

Vir: ISSO Zlati kamen www.zlatikamen.si/obcine

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:		
Plače	2011	neto vrednost
Bruto prejemek	2009	na prebivalca
Stanovanjska površina	2009	na prebivalca
Prejemniki socialne pomoči	2009	na 1000 prebivalcev
Odhodki za kulturo	2010	na prebivalca
Odhodki za šport	2010	na prebivalca



Miško Kranjec

### Ljubljana

- 280.140 prebivalcev (Uvrstitev: 1)
- Površina: 275 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 11)
- Število podjetij: 30.273 (Uvrstitev: 1)

Vir: ISSO Zlati kamen (www.zlatikamen.si/obcine)

### Zanimivost

V tujem tisku piše, da so Ljubljančani vpludni in prijazni (kadar ne sedijo v svojih avtomobilih) ter predvsem precej pošteno. V raziskavi, ki so jo leta 2009 izvedli novinarji revije Readers Digest, se je izkazalo, da je Ljubljana najbolj pošteno mesto na svetu. V vsakem od mest, vključenih v raziskavo, so »izgubili« 30 mobilnih telefonov. Na koncu so na policijski postaji ugotovili, da je bilo v Ljubljani lastnikom vrnjenih kar 29 od 30 mobilnih telefonov.

# Mo ne med loveške vezi na vasi: Sveti Andraž v Slovenskih goricah

**S**topnjo socialne kohezije smo ocenjevali po zgledu OECD z dvema indikatorjema. Prvi je volilna udeležba kot pokazatelj socialnega vedenja. Drugi je kriminaliteta: natan neje, delež obsojenih storilcev kaznivih dejanj s stalnim prebivališ em v ob ini. To je kazalnik asocialnega vedenja.

Ni presenetljivo, da so tokrat v ospredju majhne podeželske ob ine. Sveti Andraž v Sloven-



Občina Sv. Andraž

skih goricah ima 1221 prebivalcev, ki se pridno udeležujejo volitev (77,5-odstotna udeležba ali 4. mesto) in kjer skorajda ne poznajo kriminala (povpre je štirih let je 0,08% delež prebivalstva – ali 14. mesto). Da bi le tako tudi ostalo.

## Sveti Andraž v Slovenskih goricah

- 1.221 prebivalcev (Uvrstitev: 203)
- Površina: 18 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 200)
- Število podjetij: 32 (Uvrstitev: 203)

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

Še manjši delež storilcev kaznivih dejanj imajo v Re ici ob Savinji (0,01%). Najbolj vestne volilce ima Hodoš (ve kot 80-odstotna udeležba). Manjše mesto z najve jo stopnjo kohezivnosti je Kobarid. Socialna kohezivnost je do neke mere v obratnem sorazmerju z velikostjo ob ine. Ve je ob ine so uvrš ene slabše. Najbolje uvrš eno veliko ob ino najdemo šele na 94. mestu (Ško a Loka). Med mestnimi ob inami sta najbolje uvrš ena Slovenj Gradec (138) in Nova Gorica (147). In kje je socialna kohezivnost najnižja? Na Jesenicah. □

### Zanimivost:

V čem izstopa Sveti Andraž, ena najmanjših slovenskih občin? Spletna stran kraj opisuje takole: »Je idiličen, očarljiv, na prvi pogled pravljичen kraj, kjer sta preteklost in sedanost harmonično povezani.« Tak opis bi veljal za veliko slovenskih podeželskih občin. A samo v Svetem Andražu so v letih 2002 – 2005 biologi našli novo vrsto suhe južine. Suhe južine so red pajkovcev – najbolj znan je pozidni matija. Do odkritja nove vrste v Svetem Andražu je veljalo, da nobena od 55 vrst suhih južin v Sloveniji ni endemična.

### Življenjski standard in kakovost življenja

Uvrstitev	Občina	IndexQ
1.	Ljubljana	63,03
2.	Žirovnica	58,31
3.	Bled	56,85
4.	Divača	55,45
5.	Cerklje na Gorenjskem	53,00
6.	Kranjska Gora	52,85
7.	Bovec	46,77
8.	Kranj	46,76
9.	Miren - Kostanjevica	46,39
10.	Šempeter - Vrtojba	46,37
11.	Novo mesto	45,65
12.	Kanal	45,52
13.	Renče - Vogrsko	45,41
14.	Dol pri Ljubljani	45,40
15.	Komenda	45,27
16.	Trzin	44,44
17.	Kostel	44,01
18.	Piran	43,93
19.	Nova Gorica	43,67
20.	Postojna	43,34
21.	Brda	42,85
22.	Radovljica	42,75
23.	Medvode	41,55
24.	Škofljica	40,98
25.	Koper	40,91
26.	Komen	40,36
27.	Šmarješke Toplice	40,33
28.	Sežana	40,22
29.	Grosuplje	40,06
30.	Škofja Loka	39,97

Vir: ISSO Zlati kamen [www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine)

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:		
Plače	2011	neto vrednost
Bruto prejemek	2009	na prebivalca
Stanovanjska površina	2009	na prebivalca
Prejemniki socialne pomoči	2009	na 1000 prebivalcev
Odhodki za kulturo	2010	na prebivalca
Odhodki za šport	2010	na prebivalca

# Najboljša vrednost okoljskega indeksa: Gornji Petrovci

**N**e dvomimo, da je v Gornjih Petrovcih zelo lepo. A priznamo, da nas je uvrstitev te občine na prvo mesto po okoljskih kazalnikih nekoliko presenetila. Od kod takšna uvrstitev? Najprej zelo malo zbranih odpadkov na prebivalca (3. mesto) – to je nasploh znani dejstvo manj razvitenih podeželskih občin. Ta količina se je v štirih letih zmanjšala za 11 odstotkov (77. mesto). Občina je v štirih letih namenila za varovanje biološke raznovrstnosti in krajine 274 evrov na prebivalca (3. mesto). Kombinacija teh uvrstitev postavlja Gornje Petrovce na prvo mesto.



Miško Kranjec

Smo s tem zadovoljni? Vsekakor bi si želeli več kazalnikov, ki bi natančneje osvetlili okoljsko sliko. A številni okoljski podatki na ravni občine in za vso Slovenijo niso dosegljivi. Uporabimo lahko le, kar imamo. Če verjamemo, da so vhodni podatki to ni:

da razlike med zbranimi in dejansko ustvarjenimi odpadki niso prevelike in da so odhodke za varstvo okolja in trajnostno rabo energije povsod dosledno knjžili po enakih načelih, tedaj je indeks tisto, kar v tem trenutku lahko na kvantitativni ravni prikažemo.

Sicer najmanj odpadkov zberejo v Osilnici (121 kilogramov na prebivalca). Količina zbranih odpadkov se je najbolj zmanjšala v Dobrovniku – v štirih letih za skoraj 58 odstotkov. Relativno največ so za varstvo biološke raznovrstnosti in naravne krajine namenili v Kostelu (v štirih letih 482 evrov na

prebivalca). Za trajnostno energetiko so v tem obdobju največ namenili v Mirni Peči. In katera občina je na repu seznama? Razviti in bogati Trzin, zlasti zaradi količine odpadkov. □

Okolje		
Uvrstitev	Občina	index EKO
1.	Gornji Petrovci	67,02
2.	Gornji Grad	61,92
3.	Šoštanj	60,17
4.	Mirna Peč	60,02
5.	Loška dolina	59,53
6.	Tabor	59,22
7.	Kostel	58,40
8.	Benedikt	58,04
9.	Bohinj	57,69
10.	Laško	56,27
11.	Šalovci	52,70
12.	Turnišče	51,93
13.	Rogatec	48,20
14.	Dobrovnik/Dobronak	47,96
15.	Šmarje pri Jelšah	47,17
16.	Kamnik	46,95
17.	Cerknica	46,70
18.	Sveta Ana	46,48
19.	Pivka	46,05
20.	Bistrica ob Sotli	46,00
21.	Zreče	45,25
22.	Mozirje	44,94
23.	Hoče - Slivnica	44,18
24.	Cankova	44,02
25.	Sveti Jurij v Slov. goricah	43,93
26.	Podčetrtek	43,65
27.	Jesenice	43,58
28.	Novo mesto	43,56
29.	Preddvor	43,44
30.	Kobarid	43,44

Vir: ISSO Zlati kamen [www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine)

Indeks sestavljajo naslednji kazalniki:		
Zbrani odpadki	2010	na prebivalca
Rast količine odpadkov	2007-2010	
Odhodki za varstvo okolja*	2007-2011	na prebivalca
Odhodki za učinkovito rabo energije	2007-2012	na prebivalca

\*Natančneje: odhodki za zmanjševanje onesnaženosti ter varovanje biotske raznovrstnosti

## Gornji Petrovci

- 2.170 prebivalcev (Uvrstitev med 210 občinami: 177)
- Površina: 67 km<sup>2</sup> (Uvrstitev: 102)
- Število podjetij: 55 (Uvrstitev: 190)

Vir: ISSO Zlati kamen ([www.zlatikamen.si/obcine](http://www.zlatikamen.si/obcine))

### Zanimivost:

Gornji Petrovci praznujejo občinski praznik 18. avgusta. Leta 1934 sta namreč na ta dan, kot je zapisano na občinski spletni strani, »v vasi Ženavlje pristala s svojim stratostferskim balonom znamenita belgijska znanstvenika Max Cosyns in Nere van Elst. V spomin na ta dogodek je občina na tem mestu postavila spominsko obeležje, delo akademskega kiparja Bratuše.« Obeležuje kakšna občina s svojim praznikom bolj slikovit dogodek? Če ne, so Gornji Petrovci vodilni v še eni kategoriji...

# KAMEN NEKAM

---

Izberite svoje stališče

---

**DELO**  
Osmišlja moj svet.



# Zlato izpod umetnikovih rok

Kaja Kokot Žanič

**A**kademski slikar Janez Kovač je po diplomi na ALU (1968) tri leta bival v Nemčiji, po povratku pa več kot 25 let poučeval na Srednji medijski in grafični šoli v Ljubljani. Poleg številnih slikarskih del, v katerih se liri nožerčalita naravni in predmetni svet, je v Sloveniji in drugod po svetu ustvaril več kot 140 vitražnih oken. V Montrealu krasijo cerkev Sv. Vladimirja, v Torontu, kjer ima v slovenskem domu tudi stalno zbirko del z domačimi motivi, pa cerkev Sv. Petra.

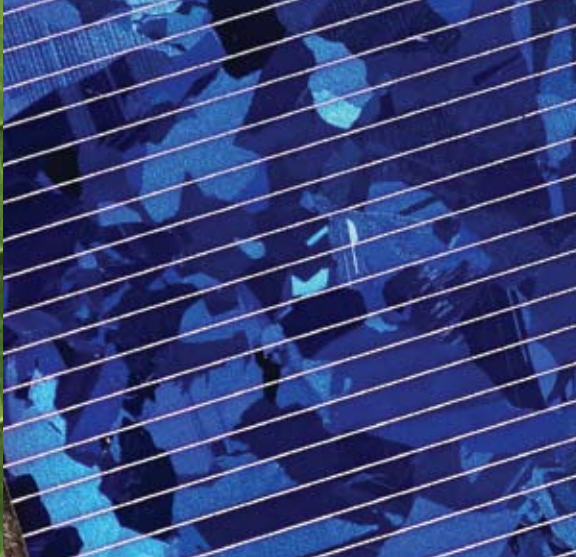
Ena od njegovih nedavnih stvaritev je tudi nagrada Zlati kamen, ki je letos prvič podeljen razvojno najbolj prodorni slovenski oblikovalci. »Kipec je nastal iz moje asociacije na vrh, ki ga skupina ljudi doseže s svojim delom. Slednje mora biti čim bolj učinkovito, čim bolj racionalno, poleg tega pa naj prinese dobre in vidne rezultate.« Otroke, ki so na lanski prvi javni predstavitvi projekta na Brdu pri Kranju zlepljali in barvali manjše kamnite kipce, kasneje podarjene v spomin vsem udeležencem dogodka, je vodila tudi simbolika prepleta generacij. Janez Kovač pa je med izdelovanjem glavne nagrade izhajal iz ideje, »da se vsak velik projekt odpre in podpre s temeljnim kamnom. Vseskozi gre za metaforo grajenja: kamen na kamen, palača. Nobena rast, nobena gradnja ni povsem kompatibilna; na poti k cilju se dogajajo tudi zdrsi. Tisti, ki pride do konca, je uvrščen v sam vrh. Lahko ga razumemo kot svojevrsten zlati meteor.«

Ko smo se pogovarjali z umetnikom, je nagrada v slikarjevem domu že čakala na slavnostni

vrhunec. »Za material sem izbral granit, pokal, in ga tako imenujem, pa ima zelo enostavno zasnovo. Florisni premer šteje 10 x 10 centimetrov. Spodaj je kip nekoliko zabrušen in na podstavku je mesto za ploščico z imenom prejemnika nagrade. Nad tem predelom je površina nekoliko hrapava, proti vrhu pa se dviguje poglobljena zlata linija. Ni ravna, ker tudi poti, po katerih hodimo, nikoli niso premice, bolj krivulje. Vedno se znajdemo na kakšnem ovinku.«

**»Vsak velik projekt se odpre in podpre s temeljnim kamnom.«**

Povabilo k sodelovanju je sprejel tudi zato, ker je projekt izrazilo družbeno odgovoren. »V poplavi številnih slovenskih priznanj se mi Zlati kamen zdi odličen. Že ob prvi seznanitvi z njegovo vsebino se mi je zdela osrednja pobuda, s katero nagovarja javnost, perfektna. Vše mi je tudi zato, ker ne podeljuje denarja, ampak deluje predvsem motivacijsko.« Ker tudi sam pobliže spremlja potek dogodkov v eni od slovenskih občin, živi namreč na Brezovici pri Ljubljani, se zaveda, da je skupinska dinamika pomemben del lokalne samouprave. »Opazil sem, da gre, povsem naravno, vedno za sile, ki vlečejo v različne smeri. Ob simultanjem usklajevanju na občinskih zborih se pokaže situacija v vseh svojih odtenkih, pojavi se realna slika. Mislim, da bo Zlati kamen tisti, ki bo ob inam omogočil, da brez olepšav ugotovijo, kje so. Da lahko potem s predlogi in z lastnim, nadgrajenim programom, ki bo izboljšal njihovo delovanje, na rtujejo našo skupno prihodnost.« □



# sončne elektrarne



www.plan-net.si  
info@plan-net.si ali  
telefon: 01 363 3131

Ponujamo celovite rešitve pri izgradnji sončne elektrarne, od izdelave načrtov in projektne dokumentacije do priprave pogodb in same izvedbe.



UPS naprave

Dandanes je lastna sončna elektrarna zelo vabljiva alternativa: gre za čisto energijo, cene solarnih modulov so se v zadnjih letih pomembno znižale, država pa s subvencijami in zakonskim reguliranjem pomembno prispeva k donosnosti investicije v lastno sončno elektrarno. Že v 15 letih boste zanesljivo povrnili vložena sredstva in z njimi zaslužili že 6 do 10 % letno.



Inverterji

Ponujamo vam celovito storitev izgradnje sončne elektrarne na ključ: od izdelave projektne dokumentacije, priprav pogodb in dovoljenj do izvedbe. Dobavljamo tudi posamezne elemente: PV-module in razsmernike.



Fotovoltaični moduli



**NOVO!**  
integrirane sončne elektrarne



Konstrukcije



Integrirane sončne elektrarne



Nadzorni sistemi





# ZLATI KAMEN

13. marec 2012  
Brdo pri Kranju

## PROGRAM

13.00–15.00 **Sprejem in sre anje  
podpornikov kluba Zlati  
kamen ob poslovnem kosilu**

15.00–15.05 **Otvoritev konference**  
*Dr. Daniela Bre ko,*  
*direktorica podjetja*  
*Planet GV*

15.05–15.30 **Razvoj lokalnih skupnosti  
v lu i medob inskega  
sodelovanja**  
*Dr. Miro Cerar,*  
*profesor na Pravni fakulteti*  
*Univerze v Ljubljani*

15.30–16.15 **Predstavitev troj ka  
primerov dobre prakse  
slovenskih ob in**

- **Zgodba vrtca, lesa in sonaravnega razvoja.**  
*Ob ina Šentrupert po velikosti sodi med etrtino najmanjših slovenskih ob in, kazalniki razvitosti pa ga umeš ajo proti zgornji tretjini. Zakaj lahko les in lesene hiše poganjajo rast, nam bo predstavil **Rupert Gole**, župan ob ine Šentrupert.*
- **Pomen odprave arhitekturnih ovir.** *Maribor je prvo mesto v Sloveniji, ki je pri elo z vgradnjo taktilnih oznak na križiš ih za vodenje slepih in slabovidnih. S projektom, ki ga bodo predstavili **predstavniki MO Maribor**, je Maribor letos*

*pridobil tudi naziv »Mesto prijazno invalidom«.*

- **Podjetniški duh v lokalnem okolju:** *Kako smo uspeli oblikovati podjetništvu prijazno okolje, ki je po številu novoustvarjenih delovnih mest, med najboljšimi v Sloveniji. **Stojan Gorup**, direktor Inkubatorja **Sežana**.*

16.15–16.30 **Energetsko samozadostna ob ina:**  
skupna predstavitev  
dobre prakse **Güssinga**  
in na rtov ob ine **Ko evje**

16.30–17.30 **Okrogla miza: Vloga medijev pri spodbujanju lokalnega razvoja**  
Sodelujejo: **Ivo Boscarol**,  
*Delova osebnost leta*, **Irena Vide**,  
*direktorica in urednica TV Vaš kanal*, **mag. Franci Žohar**,  
*strokovnjak za lokalno samoupravo* ter **mag. Marko Filli**,  
*direktor RTV SLO*

Omizje vodi:  
**Damjan Viršek**, *Delo*

18.00 **Slovesna podelitev nagrade Zlati kamen 2012 za najboljšo ob ino**

Konferenco bosta povezovala **Slobodan Jovi**, *TV Vaš kanal*, in **mag. Edita Krajnovi**, *Mediade*, vodja programskega sveta **Zlati kamen**.

Mag. Franci Žohar 1

# Razvoj in prihodnost medob inskega sodelovanja v Sloveniji

## Povzetek

Institut skupne ob inske uprave je opredelil Zakon o lokalni samoupravi že leta 1993. Pozneje je bil še ve krat dopolnjen, saj je razvoj medob inskega sodelovanja to potreboval in narekoval.

V letu 2005 smo imeli 12 skupnih ob inskih uprav in vanje vklju enih 60 ob in, konec leta 2011 pa je bilo 48 skupnih uprav in vanje vklju enih 186 ob in.

V skupnih ob inskih upravah se opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora, redarstva, urejanje prostora in prostorsko na rtovanje, notranja revizija, komunalni nadzor, zagotavljanje in izvajanje javnih služb, varstvo okolja, nan no-ra unovodska služba, priprava projektov na podro jih javnih gospodarskih služb in za kandidiranje za evropska sredstva.

Kam in kako naprej? Vsekakor moramo še naprej širiti in razvijati medob insko sodelovanje. Pri tem bo potrebna jasna umestitev med druge nosilce širšega teritorialnega sodelovanja in povezovanja, nadaljnja institucionalna gradnja in nan na stabilnost delovanja skupnih ob inskih uprav, ki bodo v prihodnosti tudi pomemben subjekt oblikovanja pokrajajin.

**Klju ne besede:** medob insko sodelovanje, nosilci, širše teritorialno sodelovanje, institucionalna gradnja, nan na stabilnost, pokrajajine.

Ob osamosvojitvi leta 1991 je bila Slovenija razdeljena na 60 ob in, leta 1995 pa jih je nastalo 147. Leta 1998 je bilo ustanovljenih 46 novih. Leta 2006 se je razdelilo še nekaj ob in – skupno število 210. Aprila 2011 je z ustanovitvijo ob ine Mirna skupno število ob in v Sloveniji doseglo 211.

Institut skupne ob inske uprave je opredelil Zakon o lokalni samoupravi že leta 1993. Pozneje je bil še ve krat dopolnjen, saj je razvoj medob inskega sodelovanja<sup>2</sup> to potreboval in narekoval.

V letu 2005 smo imeli 12 skupnih ob inskih uprav in vanje vklju enih 60 ob in, konec leta 2011 je bilo 48 skupnih uprav in vanje vklju enih 186 ob in.

V skupnih ob inskih upravah se opravljajo naloge inšpekcijskega nadzora v 183, redarstva v 151, urejanje prostora in prostorsko na rtovanje v 48, notranja revizija v 26, komunalni nadzor v 16, zagotavljanje in izvajanje javnih služb v 23, varstvo okolja v 5, nan no-ra unovodska služba v 4, priprava projektov na podro jih javnih gospodarskih služb in za kandidiranje za evropska sredstva v 5 ob inah.

Prora unska sredstva državnega sredstva so temu sledila, kot je prikazano v tabeli, dejansko pa je to pomenilo za leti 2010 in 2011 prehod na pla evanje deleža države v dva deleža. Drugi del je bil izpla an najpozneje do 31. januarja naslednjega leta.<sup>3</sup>

Ta sistem izpla ila so nanciranja vnaša v sistem težave, toda glede na dejansko stanje in zmožnosti javne blagajne je bil nujen. e rebalans prora una za leto 2012 ne bo posegel v dokaj realno planirana sredstva in bodo realizirana predvidena sredstva za leto 2013, bi lahko v letu 2013 znova prišli na stabilen sistem so nanciranja s strani države. To bi pomenilo manj težav pri zagotavljanju likvidnosti ob in ustanoviteljic in skupnih ob inskih uprav, ki u inkovito in uspešno opravljajo pomembne naloge, ki se nanašajo na posameznika, ob ine in državo.

## Poraba sredstev

Leto (t)	Št. skupnih občinskih uprav	Št. vključenih občin	Sredstva iz proračuna v letu (t + 1) v 000 €
2005	12	60	466
2006	15	76	793
2007	24	133	855
2008	29	158	1.667
2009	40	176	1.668
2010	46	186	1.409
2011	48	186	2.552
2012*	/	/	4.853

\*Planirana sredstva v proračunu RS.

Vir: SVLR SLS.

Vsekakor je stabilen vir nanciranja s strani ob in ustanoviteljic in tudi s strani države v smislu spodbujanja skupnega izvajanja nalog, pomembnih za delovanje lokalne samouprave in državne uprave, zelo pomemben za delovanje skupnih ob inskih uprav in njihov nadaljnji razvoj.<sup>4</sup> – v smislu nadaljnega povezovanja in preoblikovanja, medob inskih institucionalnih povezav in širitve in razvoja nalog ter tudi notranjega razvoja delovanja skupnih ob inskih uprav v smislu zmanjševanja demokrati nega primanjkljaja.<sup>5</sup>

<sup>1</sup>Prispevek je mnenje avtorja, predstavlja ga v lastnem imenu in ne izraža nujno stališ a ustanove, kjer je zaposlen oziroma s katero sodeluje.

<sup>2</sup>V zadnjem desetletju je Vlada RS sprejela nekaj ukrepov za spodbujanje medob inskega sodelovanja. Eden od njih je skupna ob inska uprava. Prva je bila ustanovljena leta 1994. Preboj je bil leta 2005 s spremembo Zakona o nanciranju ob in, ko je država za ela 50-odstotno so nancirati skupno ob insko upravo za dolo ene naloge (vklju ujejo ob insko inšpekcijo, notranji nan ni nadzor in ra unovodstvo, upravne in strokovne naloge, povezane s prostorskim na rtovanjem, in vodenje javnih storitev). Vklju itev v skupno upravljanje je koristila zlasti manjšim ob inam. Vsaka druga ob ina ima manj kot 5000 prebivalcev, petina pa jih ima manj kot 3000. Prednosti skupne uprave: strokovno in racionalno izvajanje nalog, prihranek nan nih sredstev, polna zaposlitev itd. Ve ina skupnih ob inskih uprav je ustanovljena za naloge inšpekcije (revizija, prostorsko na rtovanje

in varstvo okolja ter nan no ra unovodstvo). Da gre za koristen in smiseln na in skupnega izvajanja nalog, dokazuje naraš anje števila skupnih ob inskih uprav: 17 leta 2006; 21 leta 2007; 37 leta 2008; 40 leta 2009; 44 leta 2010 in 48 (aprila) 2011. Poro ilo Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Evrope (CLRAE) o stanju na podro ju lokalne in regionalne demokracije v Sloveniji (oktober, 2011).

<sup>3</sup>Upravi enih zahtevkov je bilo 7.354.550,64 e. To pomeni so nanciranje 3.677.275,32 €. Do 31. 6. 2011 je bilo nakazanih 1.243.575,32 €, razlika 2.433.700 € pa do konca januarja 2012, ko je bil izpla an drugi del sredstev, ki so jih dale ob ine z zahtevkom v letu 2011.

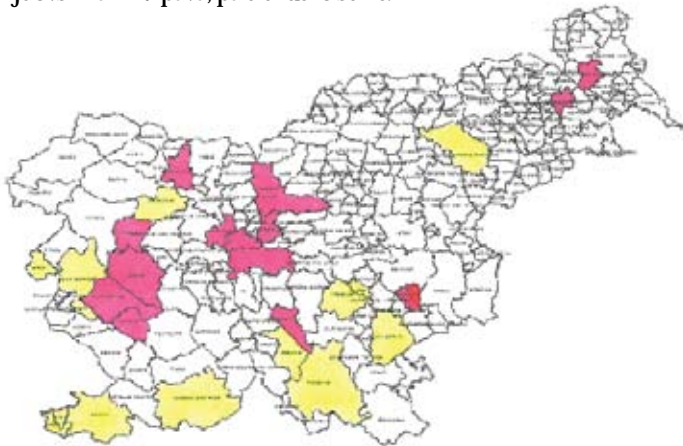
<sup>4</sup>Zagotoviti dodatne nan ne spodbude za nove oblike sodelovanja ob in. Territorial review of Slovenia. OECD. Ljubljana, november 2011.

<sup>5</sup>Pove ati bo treba pomen izvoljenih predstavnikov ob in, torej lanov ob inskih svetov, in tudi ob anov.

## Oblikovanje in preoblikovanje

V letih do 2010 so se skupne ob inske uprave ustanovljale in organizirale, širile in nadgrajevale. Za naslednje obdobje pa so značilne še druge aktivnosti, saj sta dve skupni ob inski upravi prenehali obstajati,<sup>6</sup> ena se je izločila in se še ni vključila drugam.<sup>7</sup> V Mariboru sta se Medobinski inšpektorat in Medobinsko redarstvo združila v Medobinski inšpektorat in redarstvo.<sup>8</sup> Občina Grosuplje pa se je pridružila Občini Škofljica in Občini Ig.<sup>9</sup>

Na sliki so prikazane občine v barvah, ki konec leta 2011 še niso bile vključene v sistem skupnih občinskih uprav v Sloveniji. Občine, označene z rumeno barvo, Slovenska Bistrica, Trebnje, Mirna, Novo mesto, Kočevje, Ribnica, Ilirska Bistrica, Brda, Nova Gorica, Koper, Izola in Piran po nam razpoložljivih podatkih vodijo aktivnosti za vključitev v sistem delovanja skupnih občinskih uprav. Občine, označene z rdečo barvo, Murska Sobota, Sveti Jurij ob Ščavnici, Škocjan, Dobropole, Kamnik, Domžale, Medvode, Ljubljana, Radovljica, Cerklje ob Gori, Idrija, Ajdovščina in Vipava, pa trenutno še ne.



Slika: Občine, ki še niso vključene v sistem skupnih občinskih uprav

V okviru navedenih procesov je prišlo tudi do navidez nepomembnega premika, tj. skupnega imena za posamezno skupno obinsko upravo namesto dolgih imen, ki ga sestavljajo običajno vsa imena vključenih občin in v skupno obinsko upravo<sup>10</sup>, ali pa imajo nevtralno ime, ki kaže na dejavnost skupne občinske uprave.<sup>11</sup> V zadnjem obdobju se pogosto imenujejo po zemljepisno zaokroženem območju, kjer delujejo.<sup>12</sup> Zaradi praktičnega in vse-

binskega vidika se zdi smiselni drugi način, zaradi dodatne identitete pa zadnji, ki nekako da slutiti tudi širše istovetenje s tako imenovanimi slovenskimi subregijami.<sup>13</sup>

## Medobinsko sodelovanje in medobinsko združevanje

Vedeti je treba, da medobinsko sodelovanje niso le skupne občinske uprave, da Zakon o lokalni samoupravi predvideva tudi možnost združevanja v zveze občin.<sup>14</sup>

Prav tako je med občinami veliko projektne sodelovanja, ki temelji na projektne interesu dveh ali več občin (denimo gradnja infrastrukture), da o vsakdanjih aktivnostih in sodelovanju niti ne razlagamo podrobno.

Prva faza sodelovanja oziroma nesodelovanja, ki je nekako normalno potekala takoj po reformi lokalne samouprave v letu 1994, ko se je večina območij prejšnjih skupnih občin razdelila na dva ali več delov, je za nami. Občine so si razdelile premoženje, sprejele delitvene bilance<sup>15</sup> in začele sodelovati najprej pri upravljanju skupnih podjetij in zavodov.

Naslednja faza, ki še poteka, vendar se tudi že po asi končuje, pa je »politično« interesno povezovanje, ki je temeljilo večina na parcialnih in v asih tudi političnih interesih, le deloma pa sledilo smiselnejšemu in kvalitetnejšemu izvajanju nalog. Nekajkrat do povezovanja ni prišlo prav zaradi ideoloških političnih razlogov.

V zadnjem obdobju se kaže kot osnovni smisel in cilj povezovanja izkazani interes na določenem področju delovanja, ki se lahko realizira ob optimalnem delovanju za vse udeležence na določenem področju. To pomeni za vse cenejše in kvalitetnejše izvajanje nalog – to se zdi pomemben napredek v razvoju medobinskega sodelovanja. Navedeno pa tudi omogoča in navaja k sodelovanju ne le tam, kjer to država in proračun to podpirata, temveč tudi tam, kjer je to smiselno in racionalno za določeno območje in področje, kot je razvoj turizma, morda tudi na področju nalog socialnega varstva in zdravstva.<sup>16</sup>

Prav tako je pri nas skoraj bogokletno reči, toda tako kot drugje<sup>17</sup> je ena od oblik medobinskega sodelovanja,<sup>18</sup> v asih lahko tudi končni cilj, združevanje občin. Pri tem mislimo na združevanje občin na podlagi interesov,<sup>19</sup> ne na podlagi zakona. Pravzaprav so tudi delitve občin na manjše potekale na podlagi interesov, v asih celo jasno materialno in finančno ovrednotenih.

<sup>6</sup>SOU Logatec (Uradni list RS, št. 107/11 z dne 29. 12. 2011), slo je za razveljavitev in SOU Občina Cerklje ob Gori (Uradni list RS, št. 27/11 z dne 13. 4. 2011), slo je za ukinitve.

<sup>7</sup>Občina Sveti Jurij ob Ščavnici (Uradno glasilo občine Ljutomer, št. 6/11 z dne 26. 9. 2011).

<sup>8</sup>Medobinski uradni vestnik, št. 28/11 z dne 29. 12. 2011.

<sup>9</sup>Uradni list RS, št. 103/11 z dne 16. 12. 2011.

<sup>10</sup>Recimo Skupni organ občinske uprave na področju komunalnega nadzora in občinskega redarstva za Občini Rogaska Slatina in Rogatec; Medobinski inšpektorat in redarstvo občin Bled in Bohinj; Medobinski inšpektorat občin Beltinci, Renčevci, Odranci, Turnišče in Velika Polana; Medobinski inšpektorat občin Cerklje ob Gori in Zelenki; Skupna občinska uprava občin Tabor-Vransko; Medobinski inšpektorat občin Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje, Vojnik in Zreče; Medobinski inšpektorat in redarstvo občin Šentjernej, Šmarješke Toplice in Kostanjevica na Krki; Medobinski inšpektorat občin Trzin, Komenda, Lukovica, Mengeš, Moravce in Vodice; Medobinska uprava občin Bovec, Kobarid in Tolmin; Medobinska uprava občin Šempeter-Vrtojba, Renče-Vogrsko in Miren-Kostanjevica; Medobinski inšpektorat občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane in Žiri; Medobinska uprava občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž; Medobinski inšpektorat in redarstvo občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji; Medobinski inšpektorat – Skupni prekrškovni organ občinskih uprav Bistrica ob Sotli, Brežice, Krško, Radeče in Sevnica; Medobinski inšpektorat občin Škofljica in Ig; Skupna notranje revizijska služba občin Jesenice, Bohinj, Gorje, Kranjska Gora in Žirovnica.

<sup>11</sup>Medobinska inšpekcija in redarstvo; Medobinska notranje revizijska služba; Medobinski inšpektorat in redarstvo; Medobinski urad; Urad za pripravo projektov in občinske redarske službe; Medobinski inšpektorat; Služba za občinsko redarstvo in cestno inšpekcijo.

<sup>12</sup>Medobinski inšpektorat in redarstvo Zasavje, Medobinski inšpektorat Koroška, Urad za okolje

in prostor SAŠA regije, Medobinske inšpekcije in redarstva občin Bele krajine, Skupna občinska uprava Spodnje Podravje, Medobinski inšpektorat in redarstvo Slovenska Istra.

<sup>13</sup>Večina skupnih občinskih uprav teži v prvi fazi k povezovanju v okviru upravne enote oziroma nekdanjih občin in pred reformo lokalne samouprave v letu 1994 in se nadaljuje v smeri širšega subregijskega območja.

<sup>14</sup>O čemer govori prvi odstavek 86. člena ZLS: »Dve ali več občin lahko zaradi skupnega urejanja in izvajanja posameznih upravnih nalog ter zaradi izvajanja skupnih razvojnih in investicijskih programov, z aktom o ustanovitvi, ki ga sprejmejo njihovi občinski sveti, ustanovijo enonamenske ali večnamenske interesne zveze.«

<sup>15</sup>Vse občine so do konca leta 2011 uredile svoje odnose glede premoženja in sprejele delitvene bilance.

<sup>16</sup>Glavni skupni organi občin na Finskem: bolnišnice okoliž (obvezno), osnovno zdravstveno varstvo, skrb za invalide, poklicno izobraževanje, regionalno naftno proučevanje. Franci, Žohar: (2011): Medobinsko sodelovanje v nordijskih državah in na Nizozemskem. Zbornik IV. posvet Delovanje skupnih občinskih uprav v Sloveniji. Str. 96. Dobropole, marec 2011.

<sup>17</sup>Enako kot zgoraj.

<sup>18</sup>V Sloveniji imamo skupno občinsko upravo, pri čemer sta dve manjši občini združili izvajanje skoraj vseh nalog.

<sup>19</sup>Finska vlada v letih 2005–2012 načrtuje in izvaja reformo občinskega sodelovanja, zlasti reformo občinske organiziranosti in izvajanja javnih storitev. Cilj je predvsem spodbujati boljše izvajanje storitev v državi glede na spreminjajoče se potrebe in prednostne naloge. Pri tem se bosta upoštevali dve glavni politiki: združevanje občin in okrepljeno občinsko sodelovanje. Isto kot 16.

Za omenjeni proces je še kako oziroma bi morala biti zainteresirana tudi država, zato bi morala še dodatno vzpodbujati medobinsko sodelovanje in združevanje<sup>20</sup> in ga nanonopodpirati.

## **Pokrajine in medobinsko sodelovanje**

Po velikih aktivnostih v zvezi z ustanavljanjem pokrajin in prenosom nalog z države na nižjo raven v letih 2006–2008 se v naslednjih obdobju temu ni posveal oziroma dajal strateški pomen.<sup>21</sup> V obdobju zadnje vlade se je nekako normalno prešlo to problematiko<sup>22</sup> in razvojne možnosti oziroma potencial, ki bi se lahko s tem aktiviral.<sup>23</sup> Trenutna vlada oziroma vsebina koalicijske pogodbe na tem pomembnem področju prav tako ne daje novih in propulzivnih znamenj. Vse se nekako umirja z dejstvom, da je kriza, da bi bile pokrajine dodaten strošek in napor, ki ga je v teh obdobjih smiselno usmeriti v problematiko gospodarstva in sociale. Naše mnenje je sicer nasprotno, da bi pokrajine spodbudile decentraliziran razvoj in notranjo konkurenost, pocenile delovno silo, ki bi se razbremenila nekaterih stroškov (potni stroški, nižja cena poslovnih prostorov ipd.), hkrati pa bolj enakomerno razporedile prihodke in s tem spodbudile investicijsko potrošnjo. Vendar glede na realno stanje kljub navedenim argumentom ne moremo priakovati večjih aktivnosti v naslednjih letih.

Namesto da bi razmišljali o oblikah sodelovanja med pokrajinskimi organi ter skupnimi obinskimi upravami in eventualnemu prenosu nekaterih aktivnosti na pokrajine (recimo prostorsko planiranje), smo prisiljeni razmišljati o nadaljnjem vsebinskem in institucionalnem razvoju medobinskega sodelovanja, ki ponekod že prerašča v subregionalno sodelovanje.<sup>24</sup> Če se bodo te predpostavke udeležile obsoasnem razvoju medobinskega sodelovanja, bo ta postal pomemben subjekt nadaljnega procesa pokrajinizacije Slovenije.

Vprašanje, ki se je v preteklosti večkrat pojavljalo, ali bodo skupne obinske uprave oziroma oblike medobinskega sodelovanja ostale po pokrajinizaciji, se lahko kmalu obrne v vprašanje, ali potrebujemo pokrajine, če imamo organizirane oblike medobinskega sodelovanja.<sup>25</sup>

## **Povezovanje nosilcev širšega teritorialnega sodelovanja v Sloveniji**

Pri nas delujejo številni nosilci teritorialnega razvoja. Vsekakor je treba pri tem omeniti regionalne razvojne agencije in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja, ki jih je opredelil Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja – ZSRR.<sup>26</sup> Že leta 1999 se je pravilno ugotovilo, da se Slovenija dokaj neenakomerno razvija, zato je zakon predvidel ukrepe, ki naj bi zlasti pomenili zmanjševanje razlik v gospodarski razvitosti in pri življenjskih možnostih med regijami, s poudarkom na celostnem pristopu k razvoju podeželja in preprečevanju nastajanja novih območij z večjimi razvojnimi težavami, hkrati pa naj bi bil nekakšno nadomestilo za pokrajine oziroma NUTS 3.<sup>27</sup>

<sup>20</sup>CLRAE tudi ugotavlja, da se je drobitev slovenskih občin nadaljevala, kljub opozorilu prvega monitoringa (2001), vse do leta 2006. Sprejeto drobljenje občin odseva željo lokalnih skupnosti, povzroča težave v zvezi z zagotavljanjem lokalnih javnih storitev in opravljanjem javnih zadev v manjših občinah. Zato predlaga, da država promovira nanonospodbude za združevanje lokalnih oblasti, po posvetovanju z njimi, in za boljše delovanje lokalne demokracije.

<sup>21</sup>Sprejeto imamo številne strokovne analize in argumente za uvedbo pokrajin in krepitev lokalne ter regionalne demokracije, spremembe Ustave RS iz leta 2006, ki so bile ustavna podlaga za uvedbo pokrajin in s tem decentralizacijo Slovenije, rati ciane Evropske listine lokalne samouprave in rati ciranega Dodatnega protokola o pravici do sodelovanja pri vprašanih lokalnih oblasti, Stališ in sklepov o Strategiji razvoja lokalne samouprave v Sloveniji, ki jih je sprejel Odbor DZ za lokalno samoupravo in regionalni razvoj 23. 6. 2011, ter najnovejšega dokumenta Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Evrope (CLRAE) o stanju na področju lokalne in regionalne demokracije v Sloveniji (oktober, 2011).

janja novih območij z večjimi razvojnimi težavami, hkrati pa naj bi bil nekakšno nadomestilo za pokrajine oziroma NUTS 3.<sup>27</sup>

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je doživel kar nekaj sprememb in dopolnitev,<sup>28</sup> kljub vsemu pa smo doživeli sprejetje tako imenovanega pomurskega zakona,<sup>29</sup> ki je imel kar nekaj »posnemovalcev« na območju Bele Krajine, Koroške in še najbrž kje.

Vprašamo se lahko, ali smo bili v preteklosti uspešni. Ali pa bi bilo morda še slabše, če aktivnosti na tem področju ne bi izvajali?

Vsekakor velja, da je nujno večje povezovanje nosilcev širšega teritorialnega sodelovanja, ne le občin, skupnih občinskih uprav, regionalnih razvojnih agencij, Javnega sklada RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja, temveč vseh, ki usmerjajo razvoj na območju Slovenije.<sup>30</sup>

## **Sklepne misli**

Nadaljnji razvoj skupnih občinskih uprav ter drugih oblik medobinskega povezovanja in sodelovanja je pri nas nujen zaradi raznolikih in številnih občin, ki izvajajo številne naloge, od katerih bi vsaj nekatere spadale na drugo raven lokalne samouprave oziroma pokrajine, nekatere pa morda celo na raven države, in tudi zaradi enostavno izkazane interesa na določenem področju delovanja, ki se lahko realizira ob optimalnem delovanju za vse udeležence na določenem področju. To pomeni za vse cenejše in kvalitetnejše izvajanje nalog.

Daljši zastoj pri nadaljnji pokrajinizaciji pa bo poleg normalnih notranjih potreb občin še okrepil te aktivnosti, hkrati pa vlogo medobinskih organov pri bodočem projektu realizacije pokrajin.

Pri nadaljnjem razvoju bo treba dopolniti tudi vsebino nalog medobinskega sodelovanja in združevanja, recimo turizem in socialno-zdravstveno področje, seveda pa je pri tem pomembna nanonastabilnost delovanja, ki bo le deloma povezana s sofinanciranjem s strani države. Smiselno je razvijati medobinsko sodelovanje in združevanje tudi na področjih, ki jih država ne sofinancira, jih je pa smiselno in racionalno izvajati v navedeni organiziranosti. Treba je tudi povečati pomen izvoljenih predstavnikov občin in ter občanov in tako zmanjšati demokratičen primanjkljaj na tem področju organiziranja ter dela.

Vsekakor se bodo morale za etitudi aktivnosti in procesi za združevanje občin, ne zaradi zakonske prisile, temveč zaradi koristi občanov na določenem območju.

Im prej je treba povezati nosilce širšega teritorialnega sodelovanja ne glede, s katere ravni prihajajo.

To je lahko tudi prispevek k uinkovitejšemu in uspešnejšemu delovanju Slovenije v prihodnje. □

<sup>22</sup>Razen Strateškega sveta, ki je dal nekatera izhodišča za nadaljnje aktivnosti za nadaljnjo pokrajinizacijo Slovenije in nekaj študij, ki so ponovno preigrale število pokrajin (rezultat je vedno nekje med 3 in 8 oziroma 6 in 8), se ni zgodilo nič.

<sup>23</sup>Nekateri sicer legitimno menijo, da mora razvoj biti temeljno vprašanje le države, ne pokrajin in s tem se postavlja vprašanje, čemu sploh pokrajine. Naše mnenje je malce drugačno: razvoj je domena države in »bodo« pokrajin, pokrajine pa solahko bistven akcelerator decentraliziranega razvoja in notranje konkurenčnosti na območju Republike Slovenije.

<sup>24</sup>Skupna občinska uprava Spodnje Podravje ima v svoji sestavi 21 občin, ki skupaj pokrivajo 95.185 prebivalcev. Medobinski inšpektorat in redarstvo Maribor ima v svoji sestavi 18 občin, ki skupaj pokrivajo 201.479 prebivalcev. Medobinska inšpekcija, redarstvo in varstvo okolja Velenje ima v svoji sestavi 15 občin, ki skupaj pokrivajo 81.707 prebivalcev.

<sup>25</sup>Menimo sicer, da potrebujemo pokrajine in oblike medobinskega sodelovanja. To bo šele pomenilo in dalo pravo mesto lokalni samoupravi in omogočilo njen kvaliteten razvoj.

<sup>26</sup>Uradni list RS, št. 60 z dne 29. 7. 1999 in št. 56 z dne 13. 6. 2003.

<sup>27</sup>Za lasne rešitve občinajno na koncu postanejo najbolj trajne in trdovratne.

<sup>28</sup>Uradni list RS, št. 93/2005 z dne 21. 10. 2005 in št. 20/2011 z dne 18. 3. 2011.

<sup>29</sup>Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2015 (ZRPPI1015) – Uradni list RS, št. 87/2009.

<sup>30</sup>Pri emer se posebej mislimo na ministrstva, ki so do sedaj loeno obravnavala problematiko razvoja Slovenije in območij vsako s svojega vidika, brez skupnega sintetičnega pogleda prednosti in slabosti posameznih ukrepov.

Rupert Gole

# Ob ina Šentrupert – zgodba vrtca, lesa in sonaravnega razvoja

Ob ina Šentrupert je (znova) začela delovati v letu 2007. Pred drugo svetovno vojno in še do leta 1963 je bil Šentrupert samostojna občina. Po letu 1963 je bil priključen veni občini Trebnje, od katere se je ločil z referendumom v letu 2006. Ob ina z 2800 prebivalci je vstopila v šesto leto uspešnega delovanja. Taki ponovni začetki so težki, vendar so hkrati tudi priložnost za uvajanje novih inovativnih razvojnih modelov, pa tudi svežih kadrov občinskih uprav, neobremenjenih s preteklostjo. To je Ob ina Šentrupert gotovo dobro izbrala.

Obinska uprava je skupaj z občani izdelala vizijo in strategijo razvoja do leta 2025 ter ju strnila v teh štirih stavkih: Ob ino Šentrupert bo odlikovalo urejeno in prijetno bivalno okolje. Prepoznavna bo po turizmu in prireditvah, temelje jih na običajih in tradiciji, kulturi ter lepi pokrajini. Gospodarski razvoj bo poudarjal obrt, manjša podjetja, ekokmetovanje in dopolnilne dejavnosti. Ob ina bo v okviru skupnih projektov sodelovala predvsem s sosednjimi občinami v Mirnski dolini.

Projekti se razvijajo in realizirajo na podlagi petih razvojnih stebrov: gospodarstvo, promet, okolje, izobraževanje in kakovost življenja. V podporo tem razvojnim stebrom Ob ina pripravlja inovativne in pilotne projekte, ki postajajo primeri dobre prakse in pripomorejo, da postaja prepoznavna v Sloveniji in tudi zunaj njenih meja.

Izredna pozornost je namenjena prepoznavanju sinergijskih potencialov pri snovanju posameznih projektov v kontekstu lokalne samooskrbe z lokalnimi viri, hrano, energijo in znanjem. Tako nastajajo projekti, ki imajo pozitivne učinke na lokalni prostor iz več različnih vidikov. Ob ina se dobro zaveda svoje vloge, ki jo mora igrati na področju vzpostavljanja možnosti ter priložnosti za življenje in delo lokalnega prebivalstva. S takim načinom razmišljanja se rojevajo ideje in realizacije projektov, povezane s področjem varovanja okolja in obnovljivih virov energije. Že takoj na začetku delovanja je občina prepoznala les kot lokalni materialni in obnovljiv vir energije, ki lahko ustvarja nova delovna mesta in z doma ustvarjeno dodano vrednostjo bistveno vpliva na standard lokalnega prebivalstva. Šentrupert je razvil večplastno zgodbo lesa, ki se izraža z različnimi

projekti. Preteklost izrabe lesa se zrcali v nastajajočem muzeju na prostem s kozolci, v katerega bo do konca julija prestavljenih in obnovljenih 18 kozolcev različnih tipov in starosti. Obiskovalci si bodo lahko ogledali tesarske veščine ljudskega stavbarstva v lesu, ki so jih obvladovali naši predniki.

Sedanost se zrcali v objektu lesenega nizkoenergijskega vrtca, ki se ogreva na lesne sekance in ima polnilnico za električno vozila.

Prihodnost pa je v lesnopredelovalnem centru v nekdanji vojašnici Pušava na površini 220.000 m<sup>2</sup>.

Kot je bilo omenjeno, je v Šentrupertu pred letom dni vrata odprli prvi leseni, nizkoogljivi in nizkoenergijski vrtec pri nas. Obstajale so potrebe po gradnji štiriodelnega vrtca, odločitev za tako izvedbo pa je bila zavestna in je seveda povezana z načinom razmišljanja in vpeta v opisani model lokalnega razvoja. Ob ina je zadostila prostorskim kapacitetam in ustvarila projekt, ki ima večplastne učinke. Poleg odličnega bivalnega ugodja, obnovljivega vira energije, nizkih stroškov za energijo in dopadljivi moderni arhitekturi je projekt zanimiv kot generalni koncept gradnje takih objektov v javnem sektorju. Ob gradnji vrtca je Ob ina izbrala priložnost in v kleti vrtca zgradila kotlarno na lesne sekance, iz katere se ogreva ves šolski kompleks. Lani so popolnoma prenehali kuriti s kurilnim oljem.

Zaradi naštetega je bil projekt kot model večkrat objavljen v različnih medijih kot primer dobre prakse. Začel je generirati posebno vrsto »turizma«, saj je povpraševanje po ogledu vrtca veliko. Na obisku v Šentrupertu je bilo že nekaj deset županov slovenskih občin in tudi občin iz tujine. Verjetno je tudi to prispevalo k temu, da se pri nas že gradi in pripravlja za gradnjo kar lepo število lesenih vrtcev. Projekt je v lanskem letu dobil dve nagradi. Prvo je Ob ina Šentrupert podelilo InCo gibanje pri projektu InLoCom (Inovativne lokalne skupnosti) kot najinovativnejši lokalni skupnosti za leto 2011 za projekt vrtca. Drugo nagrado sta podelila Ministrstvo za gospodarstvo RS in Ministrstvo za finance za energetsko učinkovit projekt leta 2011. Dobilo jo je podjetje Jelovica hiše za objekt lesenega nizkoogljivega in nizkoenergijskega vrtca



v Šentrupertu. Po enem letu delovanja so se izraženi parametri o porabi energije izkazali za pravilne. Objekt za ogrevanje porabi le 25 do 30 kW ur toplotne energije na m<sup>2</sup> na leto.

Morda je pomembno, da omenimo še en vidik take gradnje. Že zdaj je pomembno, še bolj bo pa v prihodnosti, da bomo za vsak vgrajeni material natančno vedeli, kje in kako bo končan po končani življenjski dobi in koliko energije je bilo porabljenega za njegov nastanek, uporabo in odstranitev v skladu z zakonodajo, ki bo na tem področju vse strožja. Če izberemo les kot konstrukcijski material je to gotovo dobro. Les v rasti absorbira CO<sub>2</sub>, ki ostane v njem uskladiščen, dokler ga ne uporabimo kot energent. Takrat pa sprosti enako količino CO<sub>2</sub>, kot ga je uskladiščil med rastjo, torej je nevtralen in ni dodatnih izpustov.

Pred več kot tremi leti je v Šentrupertu nastala tudi idejna zasnova za lesnopredelovalni center na območju nekdanje vojašnice Pušava. Najbrž ni treba poudarjati, da je les strateška surovina, ki jo imamo v izobilju, toda količinsko je ne izrabljamo dovolj, še večinoma je problem pa je, da gre skoraj brez ustvarjene dodane vrednosti v tujino. Tega se vse bolj zaveda tudi nova vlada in če se bodo predvolilne obljube uresničile, bodo lesnopredelovalni centri pri nas ena od prednostnih nalog. Na tem področju je nekaj deset tisoč novih delovnih mest.

Zgodba omenjenega centra v občini Šentrupert ima zopet nastavke sinergijskih učinkov, saj je prepletena z delovanjem centralnega slovenskega zapora na Dobu, ki je v Občini Šentrupert. V objektu kasarne v kompleksu nekdanje vojašnice so namreč nameščeni zaporniki odprtega oddelka zaporov, ki so del bodočih delovnih sil v okviru lesnopredelovalnega centra v različnih predelovalnih fazah. Pomemben del je tudi proizvodnja energentov iz lesnega odpada, ki



bodo uporabljeni v zaprtem in polodprtem delu kompleksa Dob, saj ob ino ravno v tem času sruje projekt gradnje kogeneracije na lesno biomaso, ki bi dobavljala potrebno toploto zaporniškiemu kompleksu. Tako bo tudi zaporniški kompleks prešel na obnovljiv vir energije (trenutno porabi skoraj 1.000.000 litrov kurilnega olja na leto), stroški za energijo pa bodo ostali v mikrorogiji.

S tem razmišljanjem in realizacijo takih projektov bo Občina lahko izpolnila tudi napoved, da bo postala do leta 2020 energetska samooskrbna. Še zlasti pa je pomembno to, da je samooskrba z energijo tudi prispevek k skrbi za okolje, saj ta postaja problem številnih občin.

Občina Šentrupert tako z našim razmišljanjem in realizacijo inovativnih ter okolju prijaznih projektov postaja vse bolj primer dobre prakse kot »občina prihodnosti«. □



**SIEMENS**

**Gradimo mesta, v katerih je vredno graditi prihodnost.**  
Siemensovi odgovori za večjo trajnost, prijaznost in blaginjo mest.

[www.siemens.com](http://www.siemens.com)

Naši regionalni vlaki za dnevne prevoze v mestih, kot je San Diego, omogočajo ljudem, da hitreje pridejo domov iz službe. Naše tehnologije za obdelavo vode omogočajo, da imajo v Singapuru prebivalci na voljo več čiste vode. V Berlinu naše tehnične rešitve za stavbe zmanjšujejo

stroške za energijo. In v Durbanu naša medicinska oprema pomaga prebivalcem živeti dlje in bolj zdravo. Povsod po svetu Siemens mestom pomaga, da postanejo kraji, kjer lahko uspevajo ljudje, podjetja in okolje. Vsak dan ustvarjamo odgovore, ki bodo trajali tudi v prihodnosti.

[siemens.com/answers](http://siemens.com/answers)

# Maribor, invalidom prijazno mesto

Na Mestni občini Maribor so v letu 2009 sprejeli odločitev, da v skladu z mednarodnimi dokumenti sledijo politiki enakih možnosti. Ustanovili so Svet invalidov, kjer delujejo predstavniki invalidskih organizacij in strokovnih služb. Na ta način želijo pospešeno prispevati k reševanju invalidske problematike in ustvariti invalidom prijazno mesto. Prizadevajo si, da bi invalidom izboljšali možnosti za samostojno življenje ter samostojno odločanje o lastnem delovanju. Posebno pozornost posvečajo ukrepom, ki omogočajo invalidom prosto gibanje in s tem dostop do izobraževalnih, kulturnih in zdravstvenih storitev ter dejavnosti.

V letu 2010 so v sodelovanju z zunanjimi izvajalci na javni poziv Regionalni razvojni programi razvojne prioritete »Razvoj regij« Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007-2013 prijavi projekt »Odprava arhitektonskih ovir za invalide in ureditev javnih prometnih površin za potrebe slepih in slabovidnih v centru mesta Maribor«. Projekt je bil odobren leta 2010 in ga delno financira Evropski sklad za regionalni razvoj in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo oz. tedanja Služba Vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

Namen projekta je odpraviti arhitektonske ovire na javnih prometnih površinah za invalide ter vzpostaviti sistem vodenja za slepe in slabovidne osebe po mestu. V okviru investicije se izvaja ureditev javnih površin kot so cestišča, pločniki, križišča ter ureditev javnih ustanov na najbolj frekventnih in izpostavljenih območjih središča mesta Maribor s ciljem vzpostaviti neovirano gibanje lažje in težje gibalno oviranim osebam kot so invalidi, starejši, poškodovani, starši z vozički z ureditvijo novih ali razširitvijo obstoječih klanin.

Projekt vzpostavlja za slepe in slabovidne osebe sistem vodenja po mestnem središču. S kombiniranjem tipnih, zvočnih in kontrastno-vizualnih informacij jim je omogočena lažja orientacija v prostoru in jim nudi možnost boljšega vključevanja v vse dejavnosti, ki so del mestnega utripa. Rebraste ploščice, ki se vgrajujejo v križišča, služijo kot taktilne oznake za slepe in slabovidne. Pešec s palico zazna smer reber in v njihovi smeri nadaljuje pot po cesti. Ploščice imajo funkcijo označevanja prehodov in opozarjanje na višinske ali smerne spremembe. Kontrastne ploščice služijo izboljšanju vidnih lastnosti taktilnih oznak za slabovidne osebe. V okviru projekta se izdelujejo še taktilne karte mestnega središča, ki so prirejene za branje s tipom in predstavljajo zemljevide za slepe.

Strokovne službe, projektant in izvajalec gradbenih del so v času trajanja projekta sodelovali z eksperti iz partnerskih mest Evropske unije kakor tudi s predstavniki Medobinskega društva slepih in slabovidnih. Opravili so obhod s predstavniki društva in uporabniki talnega taktilnega sistema v času izgradnje ter pripravili dopolnitve projektne dokumentacije, da bi izboljšali uporabnost sistema. Ob tem so spoznali številne ovire na pločnikih - od cvetličnih korit, betonskih gobic, kot ukrep proti neželenemu parkiranju, neustrezne oglasne deske, ki omejujejo udeležence s posebnimi potrebami.

Mestna občina Maribor je izdala tudi priročnik za navajanje brez ovir po vzoru sodobnih evropskih mest, ki ponuja navodilcem javnih prometnih površin, arhitektom in izvajalcem gradbenih del rešitve navajanja in izgradnje javnih površin za vse deležnike v prometu in v javnih stavbah.

Z evropskimi sredstvi je bila v okviru projekta PMinter sofinancirana tudi postavitev interaktivnih informacijskih točk v mestnem središču. Le-te imajo uporabniški vmesnik, ki je prilagojen invalidom - znižan kontrolnik za vodenje kurzorja po zaslonu, uporabniški vmesnik je prilagojen slepim, slabovidnim ter barvno slepim. Interaktivne informacijske točke ponujajo občanom in turistom aktualne vsebine, kot so na primer podatki o prireditvah, podatki o kakovosti zraka in vremenu, znamenitosti mesta, zemljevid mesta.

Mestna občina Maribor je v letu 2010 nabavila pet novih nizkopodnih avtobusov, ki omogočajo enostaven vstop in izstop z invalidskim vozičkom. Postopno se bo posodabljal voznik park javnega potniškega prometa tako, da bodo tudi ostali avtobusi omogočali lažji vstop vsem uporabnikom.

V letu 2011 so v osrednji občinski stavbi zgradili dvigalo, ki omogoča dostop invalidom, družinam z otroškimi vozički in ostalim gibalno oviranim osebam. V istem letu je občina podpisala pogodbo z zunanjim izvajalcem za opravljanje storitev tiska brajice in zvočnega snemanja. S tem želijo omogočiti slepim in slabovidnim večjo samostojnost pri komunikaciji s službami mestne uprave.

Velik pomen dajejo osveščanju javnosti in stroke. V ta namen s pomočjo Sveta invalidov organizirajo izobraževalne oddaje na lokalni televiziji, izdajajo skupni časopis, organizirajo dogodke in vključujejo lane invalidskih društev v športne in kulturne dejavnosti. V projekt Evropske kulturne prestolnice so v veliki meri vključeni tudi invalidi, tako s programi kot tudi s storitvami in izdelki.

V Svetu invalidov so v letu 2010 izpeljali akcijo »Vzeli ste moje parkirno mesto - vzemite še mojo invalidnost«. Letaki s to vsebino, s katerimi so prostovoljci opozarjali voznike nepravilno parkiranih vozil na prostoru za invalide, so v veliki meri zmanjšali kršitve parkiranja. V okviru Evropskega tedna mobilnosti organizirajo tudi Dan mobilnosti invalidov. Ob tej priložnosti poskušajo z uličnimi predstavitvami približati prebivalcem mesta potrebe vseh.

Zaradi staranja prebivalstva je potrebno upoštevati dejstvo, da strmo narašča število slabovidnih oseb in gibalno oviranih. Čeprav lahko večina ljudi hodi brez pripomočkov, mora biti prostor oblikovan tako, da ga brez težav uporabljajo vsi. V danem trenutku je ovirana kar tretina prebivalstva. To so poleg ljudi s trajno invalidnostjo še občasno poškodovani, ki za hojo potrebujejo pripomočke kot so palica, bergle, hodulje, starši z otroškimi vozički, starejši z opešanim vidom, osebe s kovčki, otroci s šolskimi torbami na kolesih. Razlogov je torej več kot dovolj, da se oblikuje prostor po meri najšibkejšega in ne po meri povprečnega loveka. Mestna občina Maribor si prizadeva za enake pravice in možnosti vseh prebivalcev, tudi za arhitekturno, informacijsko in socialno dostopnost. Naziv »Občina po meri invalidov« je potrdilo, da so na dobri poti. □



MESTNA OBČINA MARIBOR



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI  
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO



Naložba v vašo prihodnost  
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA  
Evropski sklad za regionalni razvoj

Stojan Gorup, INKUBATOR d.o.o. Sežana, direktor

# Podjetniški duh v lokalnem okolju

Na za etku je vedno le ideja. In kot bi rekel Victor Hugo, ni je mo nejše stvari na svetu od ideje, ki se rodi v pravem trenutku.

Ko je maja leta 1991 Ob ina Sežana predlagala, da bi Sloveneta v imenu ob ine upravljala nepremi nino tovarne Iskra v ste aju, je bil potreben le še pogled na prakso pospeševanja podjetništva v svetu do odlo itve, da skupaj ustanovimo podjetniški center Inku- bator Sežana. To je bil eden prvih primerov javno-zasebnega part- nerstva v državi – kar poldrugo desetletje pred sprejemom zakona, ki ureja javno-zasebno partnerstvo.

**»Kako ste lahko ustvarili javno-zasebno partnerstvo, ko pa ni bilo zakona, ki bi to urejal?«**

Po zaslugi pokojnega profesorja Miroslava Glasa predstav- lja Svetovna banka na svoji spletni strani že desetletje uspešno partnerstvo lokalne oblasti (Ob ina Sežana), zasebne svetovalne družbe (Sloveneta) in podjetniškega centra (Inkubator) med primeri dobre prakse lokalnega ekonomskega razvoja ([www.worldbank.org/urban/led/eu\\_slovenia.htm](http://www.worldbank.org/urban/led/eu_slovenia.htm)). Svetovno znana nemška fundacija Bertelsmann-Sti ung pa je ta primer dobre prakse, v sodelovanju s Svetovno banko, uporabila kot u no gradivo za u enje priprave strategije lokalnega ekonomskega razvoja v okviru programa *Cities of Change (Making LED – A Trainer Manual)*.

**»Do leta 20xx bo naša ob ina imela dinami no, gospo- darstvu prijazno lokalno oblast in bo znana po privla nem podjetniškem podpornem okolju, ki bo osnova za spekter podjetniških in zaposlitvenih možnosti.«**  
**Iz priro nika *Cities of Change*)**

Za etek je bil težak, treba je bilo veliko improvizirati in se prilagaja- ti, da smo na ostankih propadle tovarne brez nan ne podpore države zasilno uredili prve prostore za inkubiranje novih podjetij. Pomagala nam je ob ina – s prihodki od razprodaje tovarniške opreme.

Sledili so lepši asi, ko smo s sredstvi EU, konkretno sklada Phare za ezmejno sodelovanje z Italijo, in ob ine ter države po asi preure- jali in dograjevali prostore za inkubiranje. Naša prednost je bila, da smo bili pri razpisih za sredstva evropskih skladov z ob ino zmeraj med prvimi in s pravimi idejami. Ob ina kot lastnik nepremi nine in upravi enec do evropskih sredstev je bila nosilec naložb v prenavo in širitev objektov, Inkubator ali njegov družbenik Sloveneta pa stroko- vni pripravljavec programov/projektov. Z gradnjo poslovno-inova- cijskega centra (PIC) je Inkubator postal z 8500 m<sup>2</sup> poslovno-proiz- vodnih prostorov po obsegu eden najve jih »centrov inovacijskega okolja« pri nas, pa tudi edini podjetniški center iz zgodnjih 90. let, ki mu je uspelo preživeti tudi obdobja brez podpore z državne ravni.

Nova infrastruktura nam je omogo ila, da smo razširili nabor storitev pri zagonu novih in pospeševanju rasti delujo ih manjših pod- jetij. Znanje smo rpali iz najboljše prakse v svetu, povezovali smo se ezmejno, bili soustanovitelji Združenja inkubatorjev in tehnoloških parkov Slovenije in postali prvi slovenski lan evropskega združenja

poslovnih inovacijskih centrov EBN. Tudi v širši regiji, na obmo ju držav, nastalih iz nekdanje Jugoslavije, smo bili prvi pridruženi lan in kasneje tudi prvi polnopravni lan združenja EBN.

***Inkubator Sežana je uspešen pospeševalec podjetništva in lokalnega razvoja. Njegova vloga je vidna pri ustreznih institucijah, podjetniški pospeševalni skupnosti, pa tudi manjših in srednjih podjetjih, bankah in investitorjih.***  
**Antonio S ligoj, ekspertni ocenjevalec EBN**

Stremeli smo za tem, da naša dejavnost vedno rešuje aktu- alna vprašanja razvoja. Zato smo z leti prvotno osredoto enje le na podjetništvo ter delovna mesta obogatili z usmeritvijo v inovacije in pove evanje dodane vrednosti.

***Sprememba paradigme: iz podjetništva in novih delovnih mest v inovacije in visoko dodano vrednost.***

V svetu velja, da je za uspešnost inkubatorja klju no, da se vodi kot podjetje. S tem da je bilo glavno breme vodenja na dobro uspo- sobljeni zasebni svetovalni družbi – soustanoviteljici Inkubatorja, klju ne odlo itve pa je s pravilnim razumevanjem predlogov spreje- mal ve inski družbenik – ob ina, smo v praksi preskusili in uveljavili recept, ki zagotavlja uspeh.

Pri ustvarjanju u inkov Inkubatorja ni najpomembnejši rezultat, ki se kaže v prirastu njegovega notranjega premoženja (lastništvo ob ine) z vlaganji okrog 4,5 mio € ter številu podjetij v njem. Najpomembnejši je njegov u inek v regiji, ki ga kažejo rezultati inkubiranih podjetij. V asu upadanja gospodarske aktivnosti ni nezavidljivo, da je leta 2010 38 podjetij, ki so izšla iz njega ali pa še delujejo v njem, ustvarilo 32 mio € prihodkov in 1,6 mio € neto dobi ka, njihova sredstva so konec leta 2010 znašala 54 mio €, lastniški kapital pa 31 mio €. Kako pomembni so ti rezultati, ne le za ob ino, ampak subregijo, pove primerjava na ravni Krasa in Brkinov, da so v letu 2010 Inkubatorjeva podjetja ustvarila 13 odstotkov poslovnih prihodkov in 15 odstotkov izvoza proizvodnih podjetij Krasa ter Brkinov in ve kot etrtino neto dobi ka gospodarstva v subregiji.

V Inkubatorju je dozorela tudi lokalna razvojna koalicija za obmo je štirih ob in, ki je bila nekaj let formalno organizirana kot njegova podružnica z imenom PPC Podjetniški pospeševalni center ob in Diva a, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana. Ko je prebrodila za etno »inkubacijsko« dobo, se je v dogovoru z ob inami organizira- la kot ORA Obmo na razvojna agencija Krasa in Brkinov in kot taka tudi uspešno deluje.

***Uspešno smo »inkubirali« tudi Podjetniški pospeševalni center – Obmo no razvojno agencijo.***

Finan na vlaganja v razvoj inkubatorja v 20 letih so znašala 4,5 mio €. Država je, pretežno iz evropskih sredstev, prispevala nekaj



ve kot 2 mio €, skoraj enak znesek pa Ob ina Sežana. Slednja je dala (brezplačno) na voljo tudi nepremičnino propadle tovarne Iskra in šele v zadnjih letih se ji to delno vrača tudi z najemnino, ki jo plačuje Inkubator. Ker je pri vseh treh investicijah – obnovi in razširitvi stare tovarniške zgradbe, ureditvi mikro poslovne cone in gradnji Poslovno-inovacijskega centra – primanjkovalo denarja za dokončanje, je pri naložbah nan sodeloval tudi Inkubator in s krediti pri bankah prispeval okrog 0,5 mio €.

#### **Investicije v infrastrukturo inkubatorja:**

- država 2 mio €,
- ob ina 2 mio €,
- Inkubator 0,5 mio €.

Oglejmo si najprej nan ne uinke, ki jih kažejo prilivi v proraun lokalne skupnosti in države. Ob ina Sežana prejme v zadnjih letih od Inkubatorja iz naslova nadomestila za mestno zemljišče in najemnine okrog 110 tiso € na leto. Veliko več ji pa so prilivi v državni proraun. Inkubiranci in tako imenovani diplomiranci, kot v svetu imenujejo uspešna podjetja, ki so se odselila iz inkubatorja v lastne prostore, so v letu 2010 vplačala v državni proraun okrog 4,1 mio € davkov in prispevkov. Pri tem moramo poudariti, da smo pri analizi upoštevali le neposredne uinke, brez posrednih in induciranih (uinki sodelujejo ih podjetij in uinki dodatne porabe na novo zaposlenih). Sežanski Inkubator lahko država gotovo šteje za dobro »naložbo«, saj je samo neposredni »iztržek« na letni ravni dvakrat večji od nanciranja iz državnega prorauna v preteklih 20 letih.

#### **Letni priliv v državni proraun (2010):**

- 2.650.000 € – prispevki,
  - 1.050.000 € – DDV in
  - 400.000 € – davek od dobička.
- Skupaj 4.100.000 €**

ustvarjanje novih delovnih mest kot drugi uporabljeni instrumenti.

V inkubatorju je bilo v prvem desetletju delovanja najaktualnejše ustvarjanje delovnih mest, ne glede na njihovo kvaliteto.

Eno od podjetij je dosegalo le okrog 12.000 € dodane vrednosti na zaposlenega, ko je bilo povprečje gospodarstva na Primorskem in v Sloveniji okrog 27.000 € (leto 2003). Dve najbolj tehnološko opremljeni podjetji v inkubatorju pa sta s svojimi kazalniki dosegali povprečje iz najrazvitejših delov Evrope, saj so njihovi zaposleni ustvarjali več kot 90.000 € dodane vrednosti na leto.

Upoštevali le delovna mesta, ki štejejo, torej ustvarjena nova delovna mesta, ohranjena v regiji, je bilo v podjetjih, ki so delovala ali pa še delujejo v inkubatorju, ustvarjenih in ohranjenih okrog 350 delovnih mest.

#### **Uinek inkubatorja na novo zaposlovanje:**

- 350 ustvarjenih in ohranjenih delovnih mest,
- 150 ustvarjenih delovnih mest, ki so se odlila v druge regije.

Iz prikazanih razlogov in zlasti zaradi ugotovitve, da je povprečna raven ustvarjene dodane vrednosti skoraj dvakrat nižja od tiste, ki

so jo dosegali zahodni sosedje (Furlanija-Juljska krajina, Veneto), se je bilo treba usmeriti k dejavnostim, ki temeljijo na višji stopnji znanja in inovacijah. Za to smo potrebovali drugačno in sodobnejšo infrastrukturo, ki smo jo pridobili z novim Poslovno-inovacijskim centrom. Nova podjetja v inkubatorju ocenjujemo tudi po inovativnosti in uporabi intelektualne lastnine. Zlasti smo ponosni na tiste, ki spadajo v svetovni vrh (Health Robotics, Mathitech) ali pa krog vodilnih v njihovi niši (Gold Club).

V prihodnjih mesecih bo Inkubator končal 3-letni projekt SEPA v okviru programa Jugovzhodna Evropa. V tem projektu je v dogovoru z Obino Sežana izdelal študijo izvedljivosti ekološke poslovne cone Sežana. Če bo realizirana, bo to pri nas prvi pilotni primer postavitve tega sodobnega instrumenta pospeševanja lokalnega gospodarstva in trajnostnega razvoja, ki v zadnjih letih bliskovito osvaja svet z imenom Eco Industrial Park. Taka cona je tudi idealno mesto za inovativne razvojne projekte, ki potekajo v inkubatorju in katerih rezultat so ali bodo »zeleni« inovativni izdelki: robotizirani avtomati za farmacijo, medicino in biomedicino, avtomatizirane naprave za manipuliranje z radioizotopi, nano-sateliti, električna kolesa in električni avtomobili ...



nepravilni nastal v Inkubatorju, vendar predvsem s strokovnim trudom upravljalcev Inkubatorja, moramo omeniti še strateški projekt Kras-Carso iz programa teritorialnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo. Pripravili smo ga za Obino Sežana kot nosilko projekta, vanj pa je vključeni 17 partnerjev, predvsem vseh občin na slovenskem in italijanskem Krasu. Projekt bo prispeval k uvedbi skupnega trajnostnega upravljanja in ponovni uveljavitvi matinega Krasa. V okviru projekta bo pravna območja, ki se nadaljuje od predvidene lokacije ekološke poslovne cone pri Sežani do Lipice in bližnjih zamejskih naselij, nekakšen kraški naravoslovni in sprostitevni rezervat, ki smo ga imenovali Živi muzej Krasa. S temi razvojnimi pobudami in aktivnostmi smo želeli udeležiti pred slabim desetletjem postavljeno vizijo razvoja Krasa: Kraški lovček med isto visoko tehnologijo in oživljeno kraško krajino brez meja. □



↓ Z NAŠIMI INFORMACIJAMI:

ZMANJŠUJETE  
TVEGANJE

PONEČUJETE

ODLOČITVE.  
POSLOVNE  
PRODAJO.

BOLJŠE  
SPREJEMATE

↓



Mag. Saša Štivan, Produktni vodja in bonitetni analitik

# Konkurenčnost slovenskih občin

## Uvod

V Sloveniji je od leta 2011 211 občin, saj je bila v februarju ustanovljena še ena občina - Mirna. Prej je bilo v Sloveniji od 4/2006 naprej 210 občin. Tako kot se občine razlikujejo med seboj po številu prebivalcev, kjer ima največja mestna občina preko 280.000 prebivalcev najmanjša pa nekaj več kot 300, se razlikuje tudi gospodarstvo posamezne občine. Za primerjavo konkurenčnosti občin pa ni ključno število podjetij, ampak uspešnost poslovanja teh podjetij ter njihova dolgoročna zmožnost ustvarjanja visoke dodane vrednosti in ustvarjanja novih delovnih mest. Splošno ekonomsko – gospodarska kriza je prizadela tudi gospodarstva vseh slovenskih občin, vedno večje število negativnih gospodarskih dogodkov kot so stečajni in blokirani računi podjetij pa še povečuje nekonkurenčnost slovenskih podjetij in občin.

## Občine in ekonomska učinkovitost njihovih lokalnih gospodarstev

Najvišja koncentracija ustvarjenih prihodkov in števila podjetij je v Mestni občini Ljubljana, vendar se občine med seboj razlikujejo glede kakovosti poslovanja njihovih lokalnih gospodarstev.

V povprečju je gospodarstvo slovenske občine ustvarilo konec leta 2010 28.579 EUR dodane vrednosti na zaposlenega, vendar je občina z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega dosegla povprečno vrednost 13.065 EUR, občina z najvišjo pa 56.811 EUR. Slovenske občine lahko razdelimo v 6 vrednostnih razredov, kjer najnižji zajema do 10.000 EUR dodane vrednosti na zaposlenega, najvišji pa več kot 50.000 EUR na zaposlenega. Večina, skoraj 57% vseh občin se razporedi v razredu med 20.001 in 30.000 dodane vrednosti na zaposlenega. V primerjavi z letom 2009, ko se je ena občina uvrstila v najnižji razred pod 10.000 EUR dodane vrednosti na zaposlenega, v 2010 nobena občina ni takšna, kjer se njeno gospodarstvo uvršča v najnižji razred, tri občine pa ustvarijo višjo vrednost od 50.000 EUR.

### Razporeditev občin po dodani vrednosti na zaposlenega konec leta 2009 in 2008

Razredi	Število občin 2010	Delež 2010	Število občin 2009	Delež 2009
Do 10.000	0	0,00%	1	0,48%
Od 10.001 do 20.000	18	8,53%	26	12,44%
Od 20.001 do 30.000	120	56,87%	131	62,68%
Od 30.001 do 40.000	59	27,96%	43	20,57%
Od 40.001 do 50.000	11	5,21%	6	2,87%
Nad 50.000	3	1,42%	2	0,96%

Vir: Bisnode d.o.o.

Če dodana vrednost izkazuje novo ustvarjeno vrednost podjetij, donosnost kapitala izkazuje poslovno uspešnost podjetij, ki je tudi osnova za nadaljnje investicije. Povprečna vrednost donosnosti kapitala v povprečni slovenski občini se je znižala tudi v letu 2010 in sicer je znašala v letu 2010 2,24 odstotne točke, v letu 2009 4,07 odstotne točke, v letu 2008 pa kar 7,74 odstotne točke.

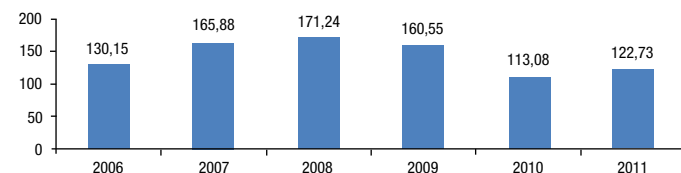
Tako kot v celotnem gospodarstvu v Sloveniji se je zmanjšala donosnost kapitala in sredstev občin. Povprečna dodana vrednost na zaposlenega pa se je v leto 2010 dvignila za 7% kar kaže na pozitivni trend učinkovitosti. Ker sta tudi donosnost kapitala in sredstev kot kazalnika skupaj generatorja nadaljnjega razvoja in privabljanja investitorjev morajo slovenske občine najti načine kako ustvariti pogoje za ustvarjanje razmer, ki bodo investitorjem omogočala konkurenčne razmere za ustvarjanje delovnih mest ter unikatnih proizvodov in storitev.

Konec leta 2010 je samo 58 slovenskih občin povečalo število zaposlenih na pram letu 2009. Presenetljivo navedene občine niso bile tiste, ki bi ustvarjale najvišjo dodano vrednost na zaposlenega. Zaradi splošnega ekonomskega okolja je dodatno zaposlovanje bilo ustavljeno v praktično vseh podjetjih, ključni faktor pa je bilo iskanje notranjih rezerv podjetij ter negotovost v krizi. Podjetja, kjer se je dodatno zaposlovalo so redke izjeme, predvsem novoustanovljena, ki so imela zadostno število sredstev za dodatne zaposlitve.

## Indeks gospodarske »rodnosti« slovenskih občin

Povečanje konkurenčnosti posameznih občin predstavlja tudi »rodnost« novih gospodarskih subjektov, ki pospešujejo konkurenčnost, zaposlovanje ter proizvodno verigo. Indeks rodnosti primerja število novoustanovljenih gospodarskih subjektov in izbrisanih v posamezni občini. Naveden indeks je v celotnem slovenskem gospodarskem sektorju rasel od leta 2006 naprej, kjer je zajemal vrednost 130 indeksnih točk, do leta 2008, kjer je imel najvišjo vrednost v zadnjih letih z 171 indeksnimi točkami. Po letu 2008 je indeks začel upadati in konec za leto 2010 zasedel vrednost 113 indeksnih točk. Spodbuden je indeks za 2011, ki že kaže preobrat navzgor in sicer je indeks znašal 123. Tako se je v letu 2010 v Sloveniji na 1 izbrisanu podjetje ustanovilo 1,2 novo podjetje.

### Indeks gospodarske »rodnosti« slovenskih občin



Vir: Bisnode d.o.o.

Enak trend kot v celotni Sloveniji se je nadaljeval v lokalnih gospodarstvih občin, vendar je največje število novoustanovljenih gospodarskih subjektov, okoli 40% med letom 2006 in 2010 bilo ustanovljenih v mestnih občinah: Ljubljana, Maribor, Koper, Kranj in Celje.

### Indeks rodnosti gospodarstva največjih slovenskih občin 2006 - 2010

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
LJUBLJANA	133,67%	207,33%	160,82%	187,55%	114,11%	124,78%
MARIBOR	126,29%	165,29%	177,56%	154,79%	116,53%	106,12%
KOPER	125,97%	160,45%	191,10%	135,36%	114,70%	125,83%
KRANJ	153,85%	193,73%	204,20%	203,40%	80,23%	90,35%
CELJE	135,64%	183,19%	174,49%	142,53%	120,23%	117,00%

Vir: Bisnode d.o.o.

Indeks v največjih navedenih občinah je v letu 2006 zajemal vrednosti, ki so bile okrog povprečja slovenskega gospodarstva, leta 2008 so občine praviloma presegle povprečni slovenski indeks, leta 2010 pa so razen Kranjske mestne občine, občine bile malo nad slovenskim povprečjem. V letu 2011 sta od navedenih občin bile nad slovenskim povprečjem le Ljubljana in Koper. Izstopajo podatki za občino Kranj, ki je že drugo leto zapored imela opazno negativno rodnost in jo je v 2011 le še dodatno povečala.

Ne smemo pozabiti, da so največje občine generatorji slovenskega konkurenčnega okolja, manjše občine imajo manjši vpliv na celotni slovenski indeks rodnosti. Vzpodbujanje gospodarskega okolja navedenih občin bo povečalo tudi celotno slovensko gospodarstvo, vendar pa se pri tem ne sme pozabiti na manjša lokalna gospodarstva občin, ki zagotavljajo delovna mesta in s tem preprečujejo migracijo prebivalstva v večje mestne občine.

## Zaključek

Za prosperiteto občin in celotnega slovenskega gospodarstva morajo Slovenske občine skladno s svojimi zmožnostmi, zakonskimi okvirji ter vizijo ustvarjati konkurenčno okolje, ki bo podlaga za nadaljnji razvoj lokalnega gospodarstva. Uspešno gospodarstvo je tisto, ki mu uspe na dolgi rok ustvarjati visoko dodano vrednost ter proizvode in storitve konkurenčne na tujih trgih. Vendar je ključno vprašanje od kje izvira ta konkurenčnost – predvsem olajšave pri razvojnih projektih, povezovanje s znanstvenimi institucijami ter vlaganje v ljudi morajo biti ključni razvojni faktorji. □

# Vabljeni v deželo mehke lepote in umirjenih barv – v Šentrupert



**Kje so za etki imena Šentrupert na Dolenjskem**  
V osrednjem delu Mirnske doline, v bližini prometne poti med Trebnjem in Sevnico, se je razvilo naselje, ki je svoje ime dobilo po cerkvenem patronu sv. Rupertu, prvem škofu v Salzburgu. Vendar se je ime Šentrupert uveljavilo šele v 14. stoletju, prej pa so ga imenovali po gradu Škrljevo, kjer je bilo v visokem srednjem veku upravno središče e obsežne fevdalne posesti.

## Kako je nastala obina Šentrupert

Obina Šentrupert je (ponovno) pri elu delovati v letu 2007. Pred drugo vojno in še do leta 1963 je bil Šentrupert samostojna obina. Po letu 1963 je bil priklju en ve ji obini Trebnje, od katere pa se je lo il z referendumom v letu 2006. Obina Šentrupert torej kot samostojna obina deluje od 1. januarja 2007. Razteza se na površini 49 km<sup>2</sup>, okoli 2800 prebivalcev pa živi v 25 naseljih. Obina Šentrupert praznuje obinski praznik 2. junija, ki predstavlja dan dograditve cerkve sv. Ruperta, najve jega kulturnega spomenika v Obini Šentrupert.



Pogled na trg v Šentrupertu

## Kaj vam ponujamo

### Muzej na prostem – kozolci

V letošnjem letu bo na južnem delu naselja Šentrupert oblikovano turisti no, izobraževalno in kulturno središče, kjer bo v naravnem okolju razstavljenih 19 kozolcev razli nih starosti in tipov.

Ta edinstven muzej na prostem dviga zavest o varstvu in ohranjanju naše bogate ter raznolike lesene stavbne dedišine. Namenjen je predstavitvi kozolcev Mirnske doline, njihovega zgodovinskega razvoja, gradnje in njihove pomembnosti kot dela slovenske kulturne dedišine. Kozolci bodo postavljeni v dveh vsebinskih sklopih, in sicer kozolci namenjeni prireditvam ter kozolci s tradicionalnim namenom.



Simon i ev toplar na Bistrici pri Šentrupertu



Klasi ni koncert AuserMusici (IT) v cerkvi sv. Ruperta

## Poletje v Šentrupertu - sklop glasbenih prireditvev

Tradicija koncertov »Poletja v Šentrupertu« je dolga že več kot 12 let in je naš kraj kulturno zelo dobro zaznamovala. Vrhunski glasbeni umetniki se predstavljajo v historičnih objektih, kjer se glasba preteklosti harmonično zlije z edinstvenim ambientom več stoletij starih cerkva ali grajskega dvorišča. Prevladuje predvsem klasična glasba, grajsko dvorišče in trg v Šentrupertu pa so že zapolnili tudi moderni ritmi raznovrstnih evropskih kultur. S poletnimi koncerti se utrjuje tudi blagovna znamka Šentruperta, ki je v tem smislu že dobila simbol kulturne prestolnice Mirnske doline. Nabor nastopajočih je zelo raznolik. K nam prihajajo priznani glasbeniki iz cele Evrope, gostili smo že glasbenike iz Nizozemske, Češke, Belgije, Italije, Švice, Rusije. Prav tako program »Poletja v Šentrupertu« predstavlja tudi znane slovenske glasbenike, pozabili pa nismo niti na domače glasbenike iz naše občine. Ker je v naši občini ali v njeni neposredni bližini veliko mladih zelo nadarjenih glasbenikov, smo poseben glasbeni prostor v programu »Poletja v Šentrupertu« namenili prav njim. S programom »Šentrupert Šentrupertu« predstavljamo in promoviramo mlade glasbene talente, ki se s samostojnimi koncerti predstavljajo širši javnosti ter tako prispevajo h kulturnemu utripu domače občine in svojih prepoznavnosti.

## Zbirke slovenskih slikanic za otroke in izvornih ilustracij mladinskih del v Osnovni šoli dr. Pavla Luna ka Šentrupert

Osnovna šola dr. Pavla Luna ka Šentrupert se po mnenju mnogih obiskovalcev prenovljena šola uvršča med najlepše slovenske šole. To lepoto dajejo razgibanost stavbe in številne stalne razstave, ki so že doslej pritegnile pozornost.

V ospredju je stalna razstava »Izvirne ilustracije mladinskih del« na ogled z vsemi ilustracijami iz Pepelke akademske slikarke Alenke Sottler.

Ni manj pomembna ni stalna razstava »Slovenske slikanice za otroke sveta« – 438 slikanic slovenskih avtorjev in ilustratorjev v 27 različnih jezikih. Obe razstavi imata za etek v letu 1994, ko smo se spominjali 375-letnice šolstva v Šentrupertu. Vseskozi sta se razstavi širili. Obe razstavi pa sta bili ponovno odprti 17. septembra 2010, na dan zlatih knjig.

S prenovitvijo šole sta bili postavljeni še dve novi stalni razstavi: Rasto a knjiga obini Šentrupert in

Rasto a knjiga svetovne mladinske književnosti. Za slednjo je bil pobudnik o e Rasto e knjige, dr. Janez Gabrijel i .

## Obinski pihalni orkester sv. Rupert

Obinski pihalni orkester sv. Rupert je bil ustanovljen leta 1999 kot Godba sv. Ruperta, da bi obogatil prireditve in praznike ter glasbeno dogajanje v Šentrupertu. Godba sv. Ruperta je že istega leta postala kulturni simbol glasbenega delovanja Šentruper anov. Decembra leta 1999 je vodjenje orkestra prevzel Boštjan Dimnik. Z njim so se ambicije godbe znatno povečale, kmalu zatem pa so prišli tudi prvi veliki uspehi. Leta 2004 je orkester ob 5-letnici obstoja izdal svoj prvi CD. Prvi vidnejši uspeh je doživel leta 2007 na 27. tekmovanju slovenskih godb, ko je v 4. težavnostni stopnji prejel zlato plaketo s posebno pohvalo. Naslednje leto je na 28. tekmovanju slovenskih godb ponovno osvojil zlato plaketo s posebno pohvalo, a tokrat v zahtevnejši 3. težavnostni stopnji. Leta 2008 je z odmevnim koncertom na mednarodnem festivalu koncertnih pihalnih orkestrrov nastopil še v Schladmingu, katerega posnetek se nahaja na njihovem drugem CD-ju, ki je izšel ob 10-letnici delovanja. Junija 2011 je orkester nastopil kot edini slovenski orkester na 25. Mednarodnem festivalu univerzitetne glasbe, F.I.M.U. v Belfortu v Franciji. Obinski pihalni orkester sv. Rupert se vsako leto obinom predstavi s poletnim koncertom v okviru prireditvev Poletja v Šentrupertu in z novoletnim koncertom v času decembrskih praznovanj.

## Poleg tega pa še...

Ljudje od nekdaj radi potujemo. Vsem tistim, ki v sebi za utiyo utrip popotniške žilice, ima Šentrupert kaj ponuditi. Nikjer na svetu ne boste našli na tako majhnem prostoru toliko lepot. In ljudje, ki tod živijo, znajo že dolga stoletja skrbeti za bujno rast in življenje teh krajev.

V Šentrupertu se boste lahko podali po Gornje dolenski vinski turistični cesti, po številnih pohodnih poteh po obronkih Šentruperta, se na pot podali s kolesom ali uživali v lepotah naravne in kulturne dedišine.



Pogled z obronkov Šentruperta.

**Vseto in šev e veljaza povabilo za obisk Šentruperta, dežele mehke lepote in umirjenih barv.**

**Ve o Šentrupertu najdete na spletnem naslovu: [www.sentrupert.si](http://www.sentrupert.si).**

## Dobrodošli v občini Brežice, občini kakovostnega življenja!

**Vizija Občine Brežice je preprosta – občanom zagotavljati kakovostno življenje. Dejavniki kakovostnega življenja so prav gotovo trajnostni razvoj, ki prinaša nova delovna mesta, čisto okolje, dobre izobraževalne institucije, zdravstvena oskrba, zagotavljanje varnosti in možnost ustvarjalnega preživljanja prostega časa (društva, prostovoljno udejstvovanje, rekreacija).**

### Ustvarjanje pogojev za razvoj podjetništva

Zavedamo se, da ekonomski razvoj pogojuje razvoj ostalih področij. Občina Brežice ima odlično geostrateško lego in številne naravne danosti, kar je osnovni pogoj za razvoj podjetništva in turizma. Bližina hrvaške prestolnice in dobre prometne povezave s Hrvaško pomenijo vrata Slovenije proti Balkanu. Podjetjem so na voljo zemljišča in komunalno opremljeni Industrijski poslovni con (IPC) Brezina, enako v revitalizirani poslovni con v Slovenski vasi in Obrtni con Dobova (bližina železniške postaje). Razvojne pobude podjetij in posameznikov Občina Brežice podpira tudi s spremembami občinskega prostorskega načrta.

### Zdraviliški, športni in zeleni turizem

Pomembna gospodarska panoga v občini je turizem, ki ga poleg zdraviliške dejavnosti dopolnjujejo naravne danosti, bogastvo rek, naravnih parkov, vinogradov, geografske posebnosti dopolnjuje skrbno ohranjena kulturna dediščina in sproščena gostoljubnost ljudi dežele voda, gradov in vinogradov. Novozgrajena športna dvorana Brežice je že gostila finale turnirja za pokal Spar, kjer so se pomerile najboljše slovenske košarkarske ekipe, ponuja tudi možnosti za vadbo različnih športov, na voljo je sodobno strelišče, kegljišče s certifikatom za izvedbo mednarodnih tekem, odlično opremljena dvorana za gimnastiko.

### Naložbe v čisto okolje in kakovostno izobraževanje

Verjamo, da smo ljudje tisti, ki soustvarjamo okolje in življenje tako v občini kot pokrajini in državi. Občina Brežice je s skrbno pripravljenimi projekti uspešno kandidirala na razpisih za evropska sredstva in uspela svoja lastna sredstva oplemenititi ter tako uresničiti številne

pomembne investicije – okoljske naložbe, obnovo Mladinskega kulturnega centra in hotela, gradu Brežice, ipd.. Kakovosten srednješolski in višješolski sistem smo nadgradili z novoustanovljeno Fakulteto za turizem Univerze v Mariboru, ki bo letos sprejela prve študentke in študente.

### Pomen društev in prostovoljstva

Uspeh razvoja v prihodnje in zagotavljanja kakovostnega življenja sta odvisna od povezovanja in izmenjave izkušenj ter prizadevanja za stalne izboljšave, česar se v občini Brežice zavedamo, zato redno del proračunskih sredstev namenjamo delovanju društev, ki so pomemben soustvarjalec življenja v občini in regiji.



www.brezice.si

Foto: arhiv Občine Brežice, MC Brežice, splet



***Izvirno doma o obrt, podeželski turizem, tradicionalne specialitete ter zaklade naravne in kulturne dediščine želimo deliti s tistimi, ki so jih pripravljene ceniti. Vabljeni, da jih obišete, odkrijete in vzljubite!***

Info: tel: 02/ 577- 6888, [www.dobrovnik.si](http://www.dobrovnik.si)  
e-mail: [turizem@dobrovnik.si](mailto:turizem@dobrovnik.si)

Občina Dobrovnik je ustanovljena leta 1998 in leži na območju, kjer je nekoč bilo Panonsko morje. V pomurskem in slovenskem merilu sodi med majhne občine. Meji na štiri občine in sicer: Moravske Toplice, Turmiče, Kobilje in Lendava. V sled neposredne bližine sosednje Madžarske se intenzivno povezuje tudi z tamkajšnjimi območji. Razprostira se na 31 km<sup>2</sup> in ima 1325 prebivalcev. Ob nastanku občine so tri naselja, Strehovci, Žitkovci in Dobrovnik dobile status KS, od katerih slednji dve ležita na narodnostno mešanem območju, kjer je več del prebivalstva pripadnikov madžarske narodnosti.

To je svet blagodejnega sonca in nežnih jutranjih jesenskih meglic. Industrializacija je obšla naše kraje v preteklem obdobju in zahvaljujoč trdnosti in vztrajnosti tukajšnjih ljudi je ostala pokrajina ista. Razvijala se je storitvena dejavnost in kmetijstvo. Prav povsod je najti veliko prijaznih in veselih ljudi, ki rade volje postrežejo obiskovalca z dobro kapljico in okrepajo s pristno domačo hrano in pereci. Občina Dobrovnik je občina v razvoju, katere občani so vztrajni in vzdržljivi kot trta, ki jo negujejo s posebno skrbnostjo. Za lep izgled in promocijo občine se trudijo tukajšnja društva in Zavod za turizem Dobrovnik, ki s svojimi programi vekrat popostrijo sivo vsakdanjost vsem, ki slučajno ali namerno zaidejo v naš kraj. Na severozahodnem delu se razprostirajo dobrovniško-strehovske gorice, zasajene z vinogradi in sadovnjaki med katerimi leži gozd s udovitim Bukovniškim jezerom. V gozdni tišini, okrog kapelice sv. Vida, v premeru 450 m, se nahaja 26 označenih in izmerjenih zdravilnih energetskih točk. V gozdu, kjer je narava darežljiva z energijami blagodejnega sevanja, je Vidov izvir. Voda iz Vidovega izvira je znana že od nekdaj po svojih blagodejnih učinkih na vid, sluh, prebavila in kožo. V tem okolju se lahko sprehodite po udovitem gozdu in uživajte v sonnih žarkih, ki sijejo skozi krošnje dreves, v petju ptic in oglašanju žab, ki so lokalna posebnost. Uživate lahko v ribolovu, sončanju ali organiziranem pikniku.

V 12 letih obstoja občine je vsakoletno proračunsko 50% namenjen razvoju in investicijam. Za dvig kvalitete življenja je urejena komunalna infrastruktura: kanalizacijsko omrežje z istoilno napravo, vodovod, 70% je urejenih javnih poti, urejajo se pločniki in kolesarske in sprehajalne poti. Zagotovljena je informiranost občanov z optičnim kablom. Naravne danosti v obliki geotermalne energije, bioplina in sončne energije zagotavlja proizvodnjo orhidej, električne energije, daljinsko ogrevanje javnih objektov in v prihodnje razvoj turizma. Občina Dobrovnik se ponaša z naslovom »najbolj okolju prijazna občina 2010 in najbolj urejena in prijazna osnovna šola«. Nadaljevanje razvoja občine so možne povezavi gospodarstva, kmetijstva in turizma.

## MEDGENERACIJSKO SOŽITJE – NOVA KVALITETA ŽIVLJENJA V SRCU SLOVENIJE

*V Občini Litija že več kot desetletje potekajo prizadevanja za zagotovitev prostorov in za delovanje doma starejših občanov, Varstveno delovnega centra in oskrbovanih stanovanj. Tako je Občina Litija za izvedbo projekta pričela z iskanjem rešitev – od povabila za sklenitev JZP, na katerega ni bilo odziva, do tega, da se je odločila ustanoviti lastno družbo.*

Dne 22.4.2009 je Občinski svet Občine Litija sprejel Akt o ustanovitvi firme »Socialno varstveni center Litija, d.o.o. – SVC Litija«, ki je pričela z aktivnostmi za realizacijo projekta, sedaj imenovanega »socialno varstveni center«, ki obsega tri med seboj povezane objekte. Ker je Občina Litija želela pristopiti k modernemu in v Evropi vedno bolj uveljavljenemu konceptu oskrbe starejših, se je porodila ideja o medgeneracijskem oblikovanju tega projekta in sicer tako, da se v en stolpič vključi tudi dejavnost Glasbene šole Litija – Šmartno ter dva oddelka predšolske vzgoje.

### Trenutno stanje :

Obstoječi projekt smo preprojektirali ( gradnja brez kleti in zagotovitev parkirišč na sosednjih zemljiščih, kjer bo urejen lep mestni park , ki bo dal poseben utrip mestu in SVC –ju.) V obliki kredita, ki ga je najela družba SVC Litija ,d.o.o. imamo zagotovljena finančna sredstva za izgradnjo projekta, razen za opremo; 31.05.2011 smo uvedli v delo izvajalca gradbenih del , ki je pričel z izgradnjo ; Po terminskem planu je predvideno končanje del v septembru 2012 , do konca leta pa pridobitev uporabnega dovoljenja in začetek izvajanja dejavnosti s 01.02.2013.

### PODROBNEJŠI OPIS PROSTOROV V SOCIALNO -VARSTVENEM CENTRU LITIJ

Investicija izgradnje socialno varstvenega centra v Litiji med drugim obsega :

- Prostore za institucionalno varstvo starejših, s kapaciteto 86 postelj, v katerih se bo dejavnost izvajala v obliki gospodinjstev skupnosti
- 16 oskrbovanih stanovanj
- Prostore za delovanje Varstveno delovnega centra za 20 oseb;

- Prostore za delovanje Glasbene šole Litija – Šmartno
- Ter prostore za dva do tri oddelke predšolske vzgoje.

Projekt je eden prvih tovrstnih projektov, ki se gradijo v Sloveniji in predstavlja nov koncept delovanja in sodelovanja med generacijami , ki bo ustvaril višjo dodano vrednost pri kvaliteti prebivanja stanovalcev v socialno varstvenem centru.

Objekt se gradi v samem centru Litije ob Ljubljanski cesti, na skupni kvadraturi 13.515,00 m<sup>2</sup>, od tega je 6.122,70 m<sup>2</sup> zelenih površin, namenjenih sprehajalnemu potem in parkom . Ob reki Savi je predvidena zelenih površin z zelenim drevjem in grmičjem, na zunanji strani pa zaščita z zeleno ograjo. V celoti je predvidena zaščita pred hrupom in nevarnostjo vozil, ki vozijo mimo po Ljubljanski cesti , proti Ljubljani oz. Zagorju. Promet po Ljubljanski cesti se bo v prihodnjih letih bistveno zmanjšal, saj se predvideva izgradnja obvoznice nad Litijo.

Gradnja objekta v samem centru mesta je pomembna tako zaradi bližine avtobusnega in železniškega prometa ( postaji sta v neposredni bližini – cca 50 m oddaljeni od objekta), kot tudi zaradi bližine kulturnih, zdravstvenih, upravnih in trgovskih objektov.

### Nova kvaliteta življenja in medsebojno sožitje starejše in mlajše generacije se oblikuje v Litiji V SRCU SLOVENIJE.



## OBČINA ORMOŽ

*Za ormoško občino sta značilna dva svetova: razgibano gričevje Slovenskih goric, zasajeno z vinogradi in nižinski svet ob reki Dravi, pomemben zaradi izjemne biotske pestrosti.*

Mesto Ormož, bogato z zgodovino, so sekale pomembne prometne poti in ravnica nad Dravo je bila poseljena že okrog leta 2100 pr. n. št. Šele v srednjem veku je mesto ponovno zraslo. Zaradi strateškega pomena je kraj že leta 1293 dobil trške, leta 1331 pa že mestne pravice. Današnjemu Ormožu dajejo veljavo naravne danosti in kulturna dediščina. Prenova mesta in gradu iz 13. stoletja, pa je ohranila njegovo staro mestno podobo. Danes sodi Ormož med najlepša mesta na Slovenskem.

Obiskovalci, ki imajo radi naravo, gibanje po svežem zraku, lepe razglede na čudovite prleške gorice, polja, travnike, gozdove in ki radi srečujejo širokosrčne ljudi, se lahko s pomočjo številnih kolesarskih, pohodniških, tematskih, inva-

lidskih in planinskih poteh odpravijo odkrivat lepote okolice. Na razgibanem gričevnatem območju z izvrstnimi vinogradniškimi legami zorijo najzlahtnejša vina. Tukaj se raztezata Ormoška in Jeruzalemska vinsko turistična cesta, na katerih se boste srečali z izjemnimi naravnimi lepotami in bogato etnološko dediščino.

Vsekakor je vreden ogleda Jeruzalem, biser Prlekije, kjer je možen ogled cerkve in dvorca. V prijetnem okolju starih zidanic Malek, Svetinjske kleti in dvorca Temnar lahko doživite in okusite šarm ter eleganco vin. Vašega obiska bodo veselili tudi na turističnih kmetijah, gostiščih in tavernah, kjer vam bodo ponudili prleške tipične jedi.

**Pridite k nam, odprite srce, sledite pesmi klopotev, ki vas bo popeljala skozi griče v kleti dobre kapljice ter med šegave in razposajene ljudi.**

### INFO:

TIC Ormož  
02 741 53 56  
tic.ormoz.grad@siol.net  
www.slovenia.info/ormoz

### Večje prireditve v Ormožu in okolici

Januar; Kog Antonovanje

Januar; Podgorci  
Vineekovanje s pohodom

Februar - marec; več lokacij  
Pustna povorka

Marec - april; Podgorci  
Praznik vina in domačih jedi ter  
Ocenjevanje vina v Podgorcih

Maj; več lokacij  
Prvomajsko popotovanje po vinskih  
cestah za kolesarje in pohodnike

junij-julij; Ormož  
Festival ormoško poletje

Avgust; Ormož  
O.F.A.K. Festival za mlade

Avgust; Kog  
Dnevi turizma na Kogu

September; Pavlovski vrh Libanja  
Dan odprtih kleti

September; Svetinje  
Praznik trgatve

November; več lokacij  
Martinovanje v Ormožu in  
na vinskih cestah

Občina Ormož, Ptujška cesta 6,  
2270 Ormož, www.ormoz.si,  
Župan: Alojz Sok, dr.vet.med.

# MARIBOR

## *Mesto razvoja in priložnosti*



MESTNA OBČINA MARIBOR

**Maribor je kot univerzitetno, gospodarsko, športno, turistično in kulturno središče severovzhodne Slovenije drugo največje mesto v državi, a hkrati simpatično majhno in zeleno.**

Živahen utrip z vrhunsko kulturo in prireditvami, bogata vinska tradicija z najstarejšo trto na svetu, izjemne možnosti za raziskovanje, sprostitev, gibanje, zabavo, srečanja ter sloves sproščene odprtosti in gostoljubnosti so pripeljali Maribor tudi do nazivov Evropska prestolnica kulture 2012 in Evropska prestolnica mladih 2013 ter gostitelja Svetovnega mladinskega prvenstva v šahu 2012.



Novo lutkovno gledališče na Lentu je v največje veselje najmlajšim

Mestna občina Maribor sodi med uspešnejše občine v Sloveniji pri izvajanju evropskih projektov. Na razpisih se je potegovala s 49 projekti, ki so skupno vredni dobrih 161 milijonov evrov, od tega je delež evropskih sredstev 106 milijona evrov. Med najbolj uspešne evropske projekte sodi izgradnja novega Lutkovnega gledališča Maribor, za kat-

erega so pridobili 6,4 milijone evrov iz Evropske skupnosti. Med večjimi investicijskimi projekti so še Pohorska vzpenjača, stadion Ljudski vrt, Vetrinjski (Naskov) dvorec, Karantena, Mariborski grad, Pekarna ter Minoritska cerkev.

Kot občina, ki je pridobila listino »Občina po meri invalidov«, si intenzivno prizadeva za izboljšanje položaja invalidov, tudi v okviru evropskega projekta »Invalidi in slepi«. Maribor je tako kot prvo mesto v Sloveniji pričelo z vgradnjo taktilnih oznak na križiščih za vodenje slepih in slabovidnih v centru mesta.



Talni taktilni vodilni sistem za slepe in slabovidne v Mariboru

V okviru projekta E-mesto so omogočili brezplačno uporabo brezžičnega interneta v središču mesta in na Pohorju. Na prenovljenem Trgu Leona Štuklja so



V rekordnih štirih mesecih so Mariborčani postavili novo Pohorsko vzpenjačo

postavili dve interaktivni informacijski točki s ciljem, da bi občanom in turistom omogočili dostop do številnih informacij in ponudbe mesta.

### Evropska prestolnica kulture

Maribor je s partnerskimi mesti prejel naziv Evropske prestolnice kulture, pester in kakovosten program pa ljubitelje umetnosti razvaja s številnimi vrhunskimi izvedbami domačih in tujih izvajalcev ter skupin. Tibetanski vodja in Nobelov nagrajenec za mir Njegova svetost XIV. Dalajlama Tenzin Gyatso bo Maribor znova obiskal v sredini meseca maja, ko bo potekalo srečanje Nobelovih nagrajencev v okviru EPK.

**Več informacij o programu in dogodkih je na voljo na spletni strani [www.maribor2012.eu](http://www.maribor2012.eu).**



Lent - najstarejši predel mesta



OBČINA ŠENTJERNEJ, Prvomajska cesta 3 a, 8310 Šentjernej, tel: 07 393 35 60, fax: 07 393 35 77, e-mail: sentjernej@siol.net, www.sentjernej.si



## Šentjernej-kraj petelinov, konjev in cvička

»Lepšega ptiča nej, ku je petjeln, lepšega kraja nej, ku je Šentjern ...«

*Šentjernej je prijazen izletniški kraj sredi rodovitnih polj med reko Krko in gozdnatimi Gorjanci, ki v dolino preidejo v vinorodne gorice. Zaradi hitrega razvoja dobiva nekdanje kmečke naselje vsestransko mestno podobo.*

Šentjernej je že trikrat prejel najvišjo oceno v kategoriji izletniških krajev. Najbolj obiskani so dogodki, ki se ponajbolj preko sto letno tradicijo: Štefanovo, konjske dirke in Šentjernejski sejem. Množično obiskane so tudi kulturne, športne in zabavne prireditve v času Jernejevega, ko občina praznuje svoj praznik, prvomajska srečanja na Javorovici in majska romanja v Novi Lurdi. Vabljeni so tudi kulturni dogodki v novem Kulturnem centru Primoža Trubarja in ogledi Kartuzije Pleterje, muzeja na prostem s tipično kmečko domačijo iz 19. stoletja v neposredni bližini Pleterjev, kobilarna Hosta, Rangusov mlin, vinske kleti Martinčič, Kmetija Karlovček, Pleterje in Štemberger, turistična kmetija v Gradišču, na Javorovici, v Maharovcu in Grobljah, rojeva pa se tudi zidaniški turizem.

Vablivo je kolesarjenje mimo gradov pod Gorjanci, pohodniki pa lahko po želji izbirajo označene poti za sprehode in pohode.

**Vzemite si čas in obišcite naše kraje! Uživali boste na ogledih, naši vrli gostinci pa bodo poskrbeli za nadomestilo potrošne energije.**



## Občina SODRAŽICA

- 23 naselij, 2.250 prebivalcev
- obinski praznik: 30. oktober v spomin na podelitev tržnih pravic
- župan: Blaž Milavec, najmlajši župan v Republiki Sloveniji
- podžupan: Andrej Pogorelec, obinski svet sestavlja 9 svetnikov
- institucije: osnovna šola, vrtec pri osnovni šoli (prek 90-odstotna vpisanost otrok v vrtec), v letu 2012 nova športna dvorana, sodobna zdravstvena postaja, krajevna knjižnica, lekarna, banka, pošta, gostinska ponudba
- neomejene možnosti za tek, pohodništvo
- smu išče z no smuko, ribnik

### VREDNO OBISKA IN OGLEDA:

- Maticova etno hiša v Ravnem Dolu (<http://www.etnohisa.com/>)
- Nova Štija: baročna cerkev, orjaška lipa, knjižnica
- soteska Kadice
- cerkev sv. Marka v Zapotoku
- Travnica (Dom na Travnici gori) (<http://travnica-gora.ribnica.info/>)

### NAŠA NAJPRIREDITEV: Psoglavski dnevi

- info: [www.td-sodrazica.si](http://www.td-sodrazica.si)
- petek: letos 1. festival domačih viš in smeha Sodražica 2012
- sobota: dan športa s kolesarskim maratonom in nogometom, zvečer kultura »Večer na vasi«
- nedelja: Tržni dan (prva nedelja v juliju) – etnološka prireditev s poudarkom na suhi robi

### POČEM SMO ŠE ZNANI?

- po suhi robi, neskonnih gozdovih in medvedu
- po bogatih zalogah pitne vode
- po naklonjenosti športu in kulturi
- po številnih prostovoljnih delovnih akcijah



www.sodrazica.si





# Občina Krško...

*...muzej, park, svet energije in gospodarski obeti*

*Ob in a Krško se nahaja v jugovzhodnem delu Slovenije. Tam, kjer se dolina reke Save razširi v prostrano Krško polje. Od Ljubljane je oddaljena 100, od Zagreba pa okrog 35 kilometrov. Ima 25.700 prebivalcev. Danes je Krško srednje mesto Posavja in ob insko središ e.*

## Krško, kulturno središ e

Krško je kulturno središ e svojega območja, kar potrjujejo številne kulturne ustanove: grad Rajhenburg, Valvasorjeva knjižnica, Kulturni dom Krško, Kapucinski samostan s cerkvijo, Galerija Vladimira Štovi ka, Galerija Krško, Dvorana v parku, ki gosti številne kulturne in družabne prireditve ter mestni park zaslužnih ob anov v katerem stojita tudi doprsna kipa dveh najpomembnejših kr anov: Adama Bohori a in Jurija Dalmatina, ki sta mo no zaznamovala as protestantizma in pridobivanja prvih slovenskih knjig v 16. stoletju. Po Dalmatinovi zaslugi smo Slovenci kot 11. Narod na svetu, že od leta 1584 prebirali Sveto pismo v svojem jeziku.

## Zadnji dom velikega Kranjca in Evropejca

Ob vstopu v mestu Krško vas pozdravi Valvasorjev kompleks kjer ima svoje prostore Mestni muzej Krško. Ta odkriva življenje in sledi Janeza Vajkarda Valvasorja, dobroto izjemne ženske 19. stoletja Jospine Ho evar in v umetniška dela akademskega kiparja in medaljerja užete podobe 20. stoletja. Na ogled je postavljena razstava o menihih Trapistih, ki so poleg okolade, sira in likerja razvijali tudi kmetijstvo in gospodarstvo ter razstava o slovenskih izgnancih.

## Delovni as Mestnega muzeja Krško in Galerije Krško:

ponedeljek med 10. in 16. uro,  
od torka do sobote med 12. in 18. uro,  
ob nedeljah med 14. in 18. uro,  
za najavljene obiskovalce tudi ob drugih urah.



[www.mestnimuzejkrško.si](http://www.mestnimuzejkrško.si)

## Gospodarski razvoj

V ob in i je utiti ugodno podjetniško klimo, oblikovanje novih poslovnih in obrtnih con – te se razprostirajo na 170 hektarjih – pa je eden pomembnejših dejavnikov nadaljnega razvoja in odpiranja novih delovnih mest. Poslovno okolje ob ine Krško predstavlja najve ji energetska bazen Slovenije, saj se v njem nahajajo številna uspešna energetska podjetja kot je Nuklearna elektarna, Gen energija, Termoelektarna Brestanica pa tudi Fakulteta za energetiko. Med najve jimi infrastrukturnimi projekti v zgodovini trenutno prav gotovo izstopa gradnja obvoznice, ki poteka so asno z izgradnjo Hidroelektrarn na Spodnji Savi.

Temelj gospodarskega razvoja pa dolo a tudi konkuren na ponudba komunalno opremljenih zemljiš v poslovnih conah, ki se ponajajo tudi z izjemno strateško pozicijo. Ležijo namre ob glavnem cestnem in železniškem koridorju do Jugozahodne Evrope ter tako omogo ajo izjemno ugodne logisti ne povezave, kar poleg razvite podporne dejavnosti, urejene infrastrukture in nabora kadrov pomeni konkuren no prednost, ki jo s pridom izkoris a veliko lokalnih, nacionalnih in svetovnih podjetij. Investitorji lahko izbirajo med 83 hektarji še nezasedenih površin, na 82 hektarjih pa so že umeš ene poslovne dejavnosti, ki so v ob in i Krško v zadnjih letih omogo ile ve kot 700 delovnih mest.

## Oddih, zabava, rekreacija

Pestrost pokrajine je izjemno prikladna za oddih ali sprostitev. Možnosti kolesarjenja, teka, pohodništva ali pa sprehoda na konjskem hrbtu so številne. Prav tako so številne tudi športne prireditve, predvsem spidvej, konjske dirke, roketne in košarkarske tekme, kolesarski mara-

toni. Številna teniška igriš a in poljske poti, primerne za kolesarjenje, omogo ajo aktivno rekreacijo. Ribolov na ribniku v Ma kovcih pri Brestanici je edinstveno doživetje.

Leg a krške pokrajine in njen relief sta ugodna tudi za razvoj kmetijske in turisti ne dejavnosti. Pridne roke doma inov so gri e krške kotline spremenile v rodovitne sadovnjake in vinograde, kjer pridelujejo avtohtono vino 'Cvi ek'.

V slikoviti pokrajini med Bohorjem in Gornjanci, se sedanost prepleta in dopolnjuje z dediš ino davno minulih stoletij. To je svet v malem, ki je vsem dogodkom navkljub uspel obdržati svojo nekdanjo pristnost.

## Svet energije

Za navdušence tehnološkega napredka lahko v eni od poslovnih con, v PC Vrbina, obiš ete interaktivni in pou ni Svet energije, ki deluje v okviru podjetja GEN energija. Tu se lahko seznanite s pomenom proizvodnje in rabo energije v vsakdanjem življenju, na inih pridobivanja elektri ne energije ter gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikih proizvodnje elektrike, tudi tiste, ki nastaja na jedrski na in. Posebej zanimiv del centra je »eksperimentalnica«, kjer obiskovalci samostojno odkrivajo razli ne interaktivne eksponate, demonstratorji pa v manjšem laboratoriju izvajajo eksperimente, povezane z elektri no energijo, elektrotehniko in magnetizmom.

## Delovni as Sveta energije:

vsak torek med 10. in 17. uro  
od srede do petka med 10. in 15. uro  
vsako prvo soboto v mesecu sobotne delavnice med 10. in 17. uro



[www.svet-energije.si](http://www.svet-energije.si)



OBČINA  
CERKNICA



Občina Cerknica, ki se razprostira med Javorniki, Slivnico, Bloško planoto, Križno goro, Rakitno, Rakovim Škocjanom in Planinskim poljem, slovi po številnih naravnih in kulturnih presežkih. Čeprav so znamenitosti, ki jih pokrajina in njeni ljudje premorejo, pogosto skrite radovednim očem turistov, pa specifičnosti Cerkniškega jezera, ki ob suši skrivnostno izgine v prepredeno podzemlje kraških jam in se ob deževju znova prikaže kot največje slovensko jezero, niso prezrli niti v svetovnem merilu. Glas o njem je v svet že davnega leta 1689 ponesele slovi Janez Vajkard Valvasor v svoji knjigi z naslovom Slava Vojvodine Kranjske.

V zgodovinskem oziru smo Cerkničani ponosni tudi na staro mestno jedro in taborski kompleks, ki predstavlja enega največjih in najmočnejše utrjenih taborov na Slovenskem.

Za pomemben arhitekturni spomenik in pokazatelj bogate kulturne dediščine Cerkniškega velja tudi Stara kašča v Žerovnici, na katero se odpre pogled skozi skrbno poravnano vrsto starih hiš ob glavni cesti. Sicer pa lahko bogate sledi predhodnih rodov, tradicijo in pregovorno zaprte, toda prijazne Notranjce srečate v vsakemu izmed 65 naselij, kolikor jih premore občina Cerknica. Ni pa izključeno, da ne srečate kakšnega medveda, jelena, polha in drugih gozdnih živali, ki še vedno prebivajo v neokrnjenih gozdovih Notranjske. V zavetju smrek in jelk pa so svoj dom našla tudi pravljlična bitja, ki se enkrat letno prikažejo širšemu občinstvu na znamenitem pustnem karnevalu v Cerknici.

Ena glavnih maskot karnevala, coprnica Uršula, ki po legendi prebiva na hribu Slivnica, visokem 1114 metrov, naj bi zacoprala Cerkniško jezero, tako da izginja v podzemni svet kraških jam in se vedno znova preljuje po

Cerkniškem polju. Če ne coprnica Uršula, pa obiskovalce vedno znova začara prečudovita ter neokrnjena narava, z bogato floro in favno, ki pritegne številne ribiče in ornitologe. Atraktivna pa je tudi za adrenalinske navdušence, ki se lahko poizkusijo v deskanju, vožnji s kanuji in motornim zmajem ali pa s Slivnice skočijo kar s padalom. Ob primerno nizkih temperaturah se Cerkniško jezero spremeni v ogromno drsališče. Cerkniško polje ter številne gozdne poti po Slivnici, Javornikih, Menišiji ter Rakovem Škocjanu so pravi raj za sprehajalce in kolesarje. Za tiste obiskovalce, ki si želijo prosti čas preživeti bolj ležerno, pa to lahko storijo na eni izmed turističnih kmetij, kjer vam bodo postregli z dobro domačo hrano in šilcem domačega žganja.



Dežela ob Cerkniškem jezeru je navdihnila številne znane umetnike kot so Fran Gerbič, Maksim Gaspari, Jože Udovič, Milena Braniselj, Milan Rot, Bojan Klančar, Franjo Strle ter Lojze in Tomaž Perko. Prepričani pa smo, da bo navdihnili tudi Vas.



**Ob ina Velike Lašče leži na razgibani, z gozdovi poraslimi kraški pokrajini na meji med Dolenjsko in Notranjsko. Ponaša se z bogato kulturno zgodovinsko in naravno dediščino. Neokrnjena narava je bogata z razli nimi lepotami.**

S ponosom se Velike Lašče predstavljajo kot »zibelka slovenske in kulture«. Na Rašici, kjer se je rodil pisec prve slovenske knjige Primož Trubar, stoji Trubarjeva domača hiša z muzejem, umetniško galerijo, žago in mlinom. V Retjah, rojstnem kraju Frana Levstika, stoji Ilijev kozolec, pod katerim je Levstik spisal svojo znamenito povest o Martinu Krpanu. Na Podsmreki, kjer je bil rojen pesnik, pripovednik, dramatik in esejist Josip Stritar, pa je na voljo ogled Stritarjeve kašče. Več o Levstiku in Stritarju je predstavljeno v spominskih sobah v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

Enega večjih zgodovinskih spomenikov v slovenskem merilu vsekakor predstavlja grad Turjak, ki sega v 12. stoletje in je pomembno vplival na zgodovino naših krajev.

Po velikolaški deželi je veliko možnosti za razli ne izlete po turisti nih poteh: Velikolaška kulturna pot povezuje kraje tu rojenih pisateljev (množi no obiskana predvsem ob pohodu v okviru ob inskega praznika), krožna pešpot Ob zidu (rimski zaporni zid), Pot po Trubarjevi rojstni fari, U na gozdna pot in druge, ki povezujejo naravne in kulturno-zgodovinske znamenitosti. Neokrnjena narava in še neraziskane naravne lepote (Bajdinski slapovi, slap Kobilji curek, kopica kraških pojavov - izvirov, ponikalnic, kraških jam in brezen) postajajo edalje bolj iskana področja individualnega turizma.

Nove možnosti pa niso samo v neokrnjeni naravi, pa pa tudi v ponudbi doma e hrane, za katero poskrbijo na kmetijah odprtih vrat in v gostilnah, med katerimi je najbolj znana Gostilna pri Kuklju. To je tudi razlog ve za obisk naših krajev. Predstavitev ob ine zaključimo z besedami Josipa Stritarja: "Dežela slovenska ima mnogo lepših in rodovitnejših krajev nego je laški; vendar, ko bi jaz prišel še kdaj na svet in ko bi mi bilo dano na voljo, kje ho em ugledati beli dan, ne volil bi si drugega rojstnega kraja."



## Občina Zagorje

*Ponos občine Zagorje ob Savi so: naša preteklost, zavita v tančico skrivnosti, ki so jo odstirali mnogi pred nami, a nam še vedno buri domišljijo, ko iščemo svoje korenine, naša energija, pomešana z nagnjenostjo do garaštva, kakršno je bilo lastno samo rudarjem, in trmo, kakršna je lastna kmetom na strmih, divji naravi iztrganih pobočjih, naša ustvarjalnost, mešanica trde, a tudi melanholične knapovske duše z romantičnim pridihom davnih kultur, ki so vdihnile življenje tem krajem in naši ljudje, zrasli na trdi zemlji so se spustili globoko pod njo in se navzeli neuklonljive moči, ki je lastna samo nam, Zagorjankam in Zagorjanom.*

Odtod ta neizmerna ljubezen ljudi do tega kraja, odtod ta ponos biti Zagorjan, Zagorjanka, zapisan v genih, ki izvirajo iz pradavnine. Najnovejše najdbe v samem središču Zagorja nas postavljajo na sam začetek starejše železne ali halšatske dobe. O zgodovini kraja z imenom Zagorje lahko govorimo od konca 13. stoletja, ko je bil kot Sagor prvič omenjen v pisnem viru v seznamu papeške desetine oglejskega patriarha iz leta 1296. Listino hranijo v Vatikanu.

Za simbol pričevanja o zgodnjem poseljevanju teh krajev smo si v Zagorju izbrali fibulo. Bronasto sponko za spenjanje oblačil so našli na več mestih na območju Zagorja. Danes vodna fontana s fibulo krasi središče mesta. Pogled na fontano odstira zgodbo o uspehu občine Zagorje ob Savi na prelomu devetdesetih let prejšnjega stoletja ob prehodu iz industrijsko-rudarskega obdobja v obdobje pospešenega razvoja in preobrazbe v sodobno evropsko mesto.

Zgodba o Zagorjanih je zgodba o trdem življenju med hribi, koder je bog, pravimo v šali, bolj s prazno vrečo mlatil. A iztreslo se mu je ravno prav semena, da so pobočja bogato porasla z gozdovi – Zagorje je ena izmed najbolj gozdnatih občina v Sloveniji. Za razliko od mnogih krajev, kjer se je z razvojem življenje s podeželja po večini preselilo v mesto, je v Zagorju ob Savi drugače. Več kot polovica ljudi od dobrih 17 tisoč prebivalcev živi na podeželju, v blizu 70 naselijh, vaseh in zaselkih. Ko so po letu 1755 v Zagorju odkrili prva nahajališča rjavega premoga in ga po Savi ali s težkimi vozovi vozili prek Trojan v svet, najbrž niso niti sanjali, kako bo premog ali »kulm« po naše, zaznamoval kraj za prihodnjih 250 let. Rudarstvo je vtisnilo globok pečat v zgodovino Zagorja. Kilometre in kilometre podzemnih rogov z 262 metri pod morjem najglobljega premogovnika v Evropi je zdaj zasutih, nekdanja rudarska kopalnica vašava je preurejena v poslovni center, nedaleč stran sta spomenika rudarskim rodovom in zadnjemu šihitu, na kraju, kjer je stala mogočna separacija, teče sodobna cesta, streljaj proč pa stara, 48 ton težka parna lokomotiva amerikanka spominja na čas, ko je šlo na milijone ton premoga na železnico. Z odločitvijo države leta 1995, da rudnik zapre, smo v nekdanjem vhodnem rudniškem jašku uredili in opremili rudarski muzej.

Hkrati z rudarstvom se je razvijala tudi druga, okolju prijaznejša industrija in po zaprtju rudnika zapolnila nastalo vrzel. Naša skrb za okolje pa se nam na najlepši način vrača v parku, nastalem na mestu katastrofalnega plazu Ruardi. Danes je Europark, kot smo ga poimenovali ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo, priljubljeno sprehajališče, kamor zahajajo tudi ljudje iz drugih krajev. Z novimi vsebinami, od smučišča in drsališča, prog za smučarski tek, rekreativnih površin za otroke in odrasle, do adrenalinskega parka in velikega amfiteatra za kulturne dogodke bo park eden največjih in vsebinsko najbolj bogatih v tem delu

Evrope in kot tak eden izmed temeljev turistične dejavnosti, ki dobiva svoj zamah v okviru projekta »Vse teče v tri krasne«. Ob sprehajalni poti raste 20 lip, posajenih ob 20-letnici samostojnosti Slovenije, tako je park tudi simbolično postal stičišče preteklosti in prihodnosti.

V želji zagotoviti lepo prihodnost občina skrbi za predšolsko in šolsko vzgojo najmlajših. V sodobnih prostorih zagotavlja varstvo za domala vse otroke, (okolju prijazen vrtec »Smrkci«) pa čeprav se je njihovo število v zadnjih nekaj letih praktično podvojilo, saj je občina po številu rojstev v samem slovenskem vrhu.

Prenavljamo Kidričevo cesto v središču mesta, končujemo preurejanje Cankarjevega trga pri cerkvi, (nekdanjega starega mestnega jedra) s prenovo gledališke dvorane v Delavskem domu občina pridobiva enega najlepših kulturnih prizorišč, hkrati pa je objekt tudi energetsko varčen. Začela se je gradnja čistilne naprave in kolektorskega sistema, z naj sodobnejšo deponijo komunalnih odpadkov na Dolu pri Hrastniku, katere tretjinska lastnica je občina Zagorje ob Savi, se postavljamo ob bok ekološko najrazvitejšim in osveščenim, saj smo dejavno vpeti v akcije »očistimo Slovenijo.«

Občina Zagorje ob Savi od leta 2006 sodeluje v mednarodnem projektu izrabe obnovljivih virov energije Remaining Lovex, katerega namen je spodbuditi razvoj obnovljivih virov energije v mestih z rudarsko preteklostjo. Zato načrtujemo zidavo nizkoenergijskih stanovanjskih objektov na Kidričevi cesti, obnova večstanovanjskih blokov na Polju že teče, poleg sončne elektrarne na kulturnem centru je predvidena postavitev še dveh, poteka pa tudi spremljanje rabe energije v javnih objektih.

Odprta je prva raziskovalno nizkoenergijska samozadostna mobilna enota Olea, v katero je vgrajenih 12 tehnologij učinkovite rabe energije, ki delujejo na podlagi izkoriščanja obnovljivih energijskih virov. To je prva takšna enota pri nas in v Evropi.

Občina Zagorje ima polnilno postajo za električna vozila in je ena izmed devetih v državi.

Naša posebna skrb je namenjena mladi generaciji, ki v času krize še teže pride do zaposlitve. Projekt »Podjetno v svet podjetništva« je namenjen spodbujanju podjetništva med mladimi brezposelnimi iz občine Zagorje ob Savi in je zaradi inovativnosti in uspešnosti deležen precejšnjega zanimanja v različnih delih Slovenije.

V Zagorju ob Savi na prihodnost gledamo optimistično, polni energije in načrtov. Mesto gradimo premišljeno, ker gradimo ljudje za ljudi. Staro se tam, kjer je odsluzilo namenu, umika novemu, vendar premišljeno. Tudi novo ima poleg funkcionalnosti in na trenutke atraktivnosti, pridih tradicije, kot na primer načrt za novo knjižnico v središču mesta. Zgradba, simbolično poimenovana »črni kristal« bo sodobna in futuristična, a bo nosila v sebi sporočilo prihodnjim generacijam, da ne pozabijo, kdo smo in od kod izviramo. Takšna je naša vizija: cenimo novo, spoštujemo staro. Mesto Zagorje ob Savi hočemo postaviti ob bok desetim najrazvitejšim občinam v Sloveniji, kot sodobno mesto na zemljevidu Evrope; kjer smo sicer že od nekdaj, saj skozi samo središče poteka petnajsti poldnevnik. Če kje, potem si lahko prav v Zagorju naravnate natančen srednjeevropski čas in najbrž smo eni redkih, ki smo tej umestitvi v evropski prostor postavili spomenik.

**»Takle mamom«  
v Zagorju ob Savi, zato imamo več, kot imajo veliki.**



## OBČINA DOBREPOLJE

*Občina dragocenih danosti, dosežkov in izzivov*

*Občina Dobrepolje s ponosnim imenom, rojena leta 1995 na prostoru zahodne Dolenjske, južno od Radenskega polja, na skrajnem severozahodu Suhe krajine, naslanjajoč se na številne griče in hribe, ki jih deli z Levstikovimi Retjami, Velikimi Laščami, s Trubarjevo Rašico, Turjakom, Škocjanom ter na severovzhodni strani z dolino Krke in Jurčičevo Muljavo.*



Ponikalnica v Ponikvah

Tako pripadnost je dolini dal že Valvasor, ki je raziskoval Podpeško jamo. Podpeška jama je s svojimi 4,5 km dolgimi rovi in z dvoranami, ki je znana po tem, da je bila druga jama v Evropi, ki je imela izdelan podzemeljski načrt. Tega je leta 1683 ob raziskovanju jame narisal J.V.Valvasor. V tej jami je po letu 1920 deloval biospeleološki laboratorij, v katerem so raziskovalci proučevali slovensko kraško podzemlje in življenje podzemlja. V jami prebivajo človeška ribica in drugi manjši (pajki, hrošči) in večji ( netopirji) prebivalci kraškega podzemlja. Dobrepoljska dolina je suho kraško polje z vsemi značilnimi pojavi.

Občina Dobrepolje ima 3880 prebivalcev v 24 – ih vaseh in meri 103,15 km<sup>2</sup>. Središče občine je Videm. Dolino z vseh strani obdajajo gozdovi, v katerih je veliko divjadi, zato je priljubljeno lovstvo (LD Struge in LD Dobrepolje). V času, ugodnem za rast gob, je zelo veliko zanimanje za gobarjenje. Zelo aktivno je gobarsko društvo Štorovke iz Hočevja, ki vsako leto pripravi dvodnevno razstavo gob in tekmovanje v kuhanju gobjih jedi (tretji vikend v septembru). Tople jesenske noči marsikoga zvabijo v te gozdove na polharjenje.

Zanimive so planinske poti, ki jih oskrbuje Planinsko društvo Dobrepolje s kočjo na Kamen vrhu. Preko občine poteka evropska pešpot E7. Naša občina je zelo primerna za kolesarjenje, tek, pohodništvo, konjeniški šport, tek na smučeh. Poskrbljeno je tudi za tenis, mali nogomet, košarko, odbojko,...

V Dobrepolju so na kulturnem področju najbolj znani: slikarja, grafika in kiparja France in Tone Kralj, ter pisatelj Fran Jaklič po katerem se imenuje tudi kulturni dom – Jakličev dom, v katerem je dokumentacijski center Franceta in Toneta Kralja ter spominska soba Frana Jakliča, etnološka zbirka »Živimo z ljudskim izročilom«, ter stalna zbirka del rojaka Rafaela Samca.



Etnološka zbirka »Živimo z ljudskim izročilom«.

Že dolgo pa je priljubljeno petje, ki se udejanja v različnih skupinah, ki gojijo različne vrste glasbe in ljudskega izročila na elitnem nivoju. Leta 2007 je Moški pevski zbor Rafko Fabiani praznoval 100 letnico nepretrganega delovanja. Zelo dejavna je godba Dobrepolje, ki deluje že od leta 1933.



Jakličev dom na Vidmu

Uspešen je Big Band DOM – Dobrepoljski Orkester Mladih pod vodstvom Braca Doblekarja, ženska vokalna skupina Mavrica - dobitnica priznanja za 2. mesto v Veroni, ženska vokalna skupina Sekstet komplet – nastop v EU parlamentu v Bruslju ob 3. obletnici vstopa Slovenije v EU, Zagoriški fantje – dobitniki EU priznanja za ohranjanje ljudskih izročil in napevov ter Tina Gačnik – Tiana finalistka Eme za Evrosong 2008 in udeleženka Slovenske popevke. V zadnjih letih pa je zelo aktivna folklorna skupina iz Ponikev, ter otroška folklorna skupina OŠ DobrepoljeKovino, ki je bila lani povabljen na otroški mednarodni festival v Izmir.

Občina Dobrepolje je bogata po naravnih in kulturnih znamenitostih. Naj omenim samo nekatere: baročni oltar iz leta 1762 v podružnični cerkvi v Ponikvah, ki je bil leta 1971 na razstavi v Parizu, nagrobnik družine Drobnič ter spomenik padlim v I. svetovni vojni je delo akademskega kiparja Franceta Kralj, kapelica ob cerkvi posvečeno sv. Cirilu in Metodu, delo akademskega slikarja in kiparja Toneta Kralja, največji lipov gaj v Sloveniji pri sv. Antonu nad Zdensko vasjo, ponikalnica Ponikve, Podpeška jama,... Več o tem lahko najdete na spletni strani občine Dobrepolje: [www.dobrepolje.si](http://www.dobrepolje.si)

Za promocijo občine, ter njenih kulturnih in naravnih znamenitosti uspešno skrbita Turistično društvo Dobrepolje in Turistično društvo Podgora.

V zadnjem času se razvija tudi podjetništvo in kliče po novi obrtni coni. Med najbolj znanimi so Pekarna Blatnik – Happy pek, Stolarna Dobrepolje, Kovinska galanterija Žnidaršič - KGŽ, Kovinostrugarstvo Klinc Janez, Kovinouslyuga – Bukovec Roman, Elma tt, Prevozi Grandovec, ter veliko mizarjskih delavnic...

Občina Dobrepolje postaja vse bolj prepoznavna in vse bolj privlačna za investitorje tako v obrtni ali stanovanjski coni. Ko pripravljamo spremembe prostorskega plana, načrtujemo novo Obrtno cono cca. 15 ha.

Zelena dolina, čisto okolje, prijetna klima in občina Dobrepolje so idealni pogoji za ekološko kmetijstvo, za razvoj turizma ter aktivno preživljanje prostega časa. Sobivanje z naravo - ekoživljenje je ena izmed danosti in priložnosti, ki so na voljo mlajšim generacijam, da sprejmejo takšen način življenja v prihodnosti.

### Spoštovani.

Smo majhna občina, ampak z velikim srcem. Vse ohranjene naravne danosti so velik razlog za nadaljni razvoj, zato tudi novi slogan: »Vse poti vodijo v Dobrepolje«.

*Dobrodošli v Dobrepolju.*

*Janez Pavlin  
župan občine Dobrepolje*



Občina Radlje ob Dravi leži v Zgornji Dravski dolini, med Pohorjem in Kozjakom in se razteza na 94 km<sup>2</sup> s 6.279 prebivalcev. Občino obsegajo štiri krajevne skupnosti, ki so prepletene z različnimi naselbinami. Območje je bogato tako z vidika kmetijske panoge, kulturnih dejavnosti, organizacije različnih prireditve, kakor turističnih znamenitosti in svoje kulturne dediščine.

Radlje ob Dravi je bilo prvič omenjeno leta 1139, kot trg pa leta 1268. O častitljivi starosti kraja pričajo tudi najdbe iz rimskih časov. Radlje še danes ohranjajo svojo značilno trško podobo. Obiskovalci občine lahko izbirajo tudi med številnimi možnostmi za rekreacijo, saj razgibano območje ponuja številne pohodne, kolesarske in učne poti. Prav tako je odlična priložnost za obiskovalce, da združijo prijetno s koristnim. Športno ponudbo sta poleg številnih igrišč za nogomet, igrišča na mivki za odbojko, tenis igrišča, kegljišča in plezalnih sten, dodatno popestrili nova Športna hiša Radlje in nov Športni stadion. Zaključuje se tudi projekt »Drava kot priložnost«, ki je med drugim uredil plavnost na reki Dravi in tako bo turistična ponudba na območju občine dobila še dodaten turistični pečat in izziv.

Turistični in športni ponudbi svoje doprinejajo tudi številni kulturni dogodki in seveda kulinarika. V poletnih mesecih se v Radljah odvijajo številne prireditve v okviru Koroškega kulturnega poletja. September pa je mesec, ko občina praznuje svoj praznik in takrat so številne prireditve združene v t.i. Radeljska srečanja. Poleg tega različna društva v občini, organizacije, institucije in številni posamezniki tekom leta organizirajo različne prireditve, ki so namenjene tako občanom in občankam, kot tudi obiskovalcem od drugod.

Občina Radlje ob Dravi ima sprejeto Vizijo in strategijo Občine Radlje ob Dravi 2010 -2025 in s tem jasno zastavljeno svojo vizijo prihodnosti in načrte, ki jih bo v prihodnosti izpeljala. Za dvig ugleda in prepoznavnosti, s tem pa tudi boljšega delovanja in lažjega uresničevanja zastavljenih ciljev ima Občina Radlje ob Dravi lastno blagovno znamko, Rad'mam Radlje.

Občina Radlje ob Dravi je prejela leta 2007 s strani Zveze Delovnih invalidov Slovenije listino »Občina po meri invalidov«. To predstavlja, da se občina odgovorno odziva na potrebe in interese vseh občanov, torej tudi tistih s tako imenovanimi posebnimi potrebami.

Prav tako se je občina začela mednarodno povezovati in sodelovati. Eden takšnih primerov je projekt v skupnem sodelovanju z Občino Čazma iz Hrvaške in Občino Ribnica na Pohorju v Programu Evropa za Državljanke, ki ga sofinancira Evropska komisija.



Mestna občina  
MURSKA SOBOTA

## Murska Sobota, partnersko mesto Maribora 2012, Evropske prestolnice kulture

Januarja se je v Mariboru odgnila zavesa Evropske prestolnice kulture in skupaj z Mariborom, Ptujem, Velenjem, Novim mestom in Slovenj Gradcem je Murska Sobota stopila pod bleščeče odrske luči celotne Evrope. V letu 2012, ko skupaj nosijo laskavi naslov Evropske prestolnice kulture, se bodo v partnerskih mestih zvrstili številni vrhunski kulturni dogodki in prireditve.

Leto Evropske prestolnice kulture Maribor 2012 se je v partnerskem mestu Murska Sobota formalno začelo s slavnostno otvoritvijo v soboto 4. Februarja 2012 v Gledališču Park. Slavnostna otvoritev je predstavila v video portretih koprodukcijske projekte partnerskega mesta Murska Sobota ter video portrete zaukročila z glasbo Simboličnega orkestra.

V letu 2012 se bo na ravni koprodukcijskih projektov odvijalo 20 projektov, ki se osredotočajo na sodobno umetnost in multikulturni prostor Pomurja. Mesto je pripravilo 5 vrhunskih razstav, bogat gledališki program, literarna festivala Dialekta in Oko besede, vrhunski festival klasične glasbe Pacov glasbeni maj, eksperimentalen projekt Digitalna klasika,

ki združuje klasiko in elektronsko glasbo, mednarodni Festival sodobnega plesa Front@, program Moje mesto za najmlajše, poletna festivala Soboški dnevi in Soboško poletje. Mestni producenti bodo izdali še obmursko panonsko glasbo in ljudske pesmi pod naslovom Murske balade in romance, postavili prvo muzo od devetih muz umetnosti in znanosti Erato, obogatili s postavitvijo monumentalnih plastik in slikarskih objektov mestna krožišča in križišča, predstavili nov vidik osamosvojitvene vojne za Pomurje, nas popeljali v nove dimenzije uporabe prostora skozi prepletanje preteklosti in sedanjosti ter tradicije in sodobnih trendov ter poslali roman domačega avtorja v prevod in na mednarodni trg. Mrežni in skupni projekti pa bodo obogatili s svežimi dogodki dogajanje v mestu in okolici.

Mesto se povezuje tudi z lokalnimi nosilci turističnih aktivnosti, ki bodo obogateno kulturno ponudbo popestrili s wellness programi in programi dobrega počutja. Kuharski mojstri pa obljublajo nepozabne kulinarične užitke in odlične vodene kulinarične večere.

Več informacij o dogajanju v partnerskem mestu Murska Sobota najdete na: [www.murska-sobota.si](http://www.murska-sobota.si) in [www.maribor2012.eu](http://www.maribor2012.eu) ter na informacijskih točkah v partnerskih mestih in v Ljubljani.

# LENDAVA *vabi*

*Vabita mesto in okolica z izjemno in bogato zgodovinsko – kulturno tradicijo na sti iš u širokih polj in slikovitih vinogradov. Ob veselem petju klopotcev, žuborenju zdravilnih voda, po asnem toku reke Mure in gostoljubju doma inov vabimo tudi Vas, da nas obiš ete.*

Lendava, sodobno multikulturno in multinacionalno mesto vabi tudi Vas, da nas obiš ete in preživite v mestu z okolico nekaj nepozabnih trenutkov na naših tradicionalnih prireditvah, ki se naslanjajo na bogato kulinari no in etnografsko dediš ino naših prednikov in seveda na vinogradništvo in vinarstvo.

Ribiški dnevi na Hotizi	19. – 21. julij
Bogra fest	25. avgust
Lendavska trgatev	1. september



***Pridite, kajti Lendava  
- prestolnica bogra a  
vabi tudi Vas.***



*... vabi mesto **tradicij in priložnosti** na potovanje skozi zgodovino in sedanjost*



*... vabijo **vodni biseri**, ki kot kapljice preteklosti pronicajo v sedanjost in utirajo pot v prihodnost. Odkrijte najbolj skrite koti ke neokrnjene narave, sanjavo deželo ob Muri z brez asno panonsko vedrino.*



*... vabi **otok vina v morju žita** na aktivno preživljanje prostega asa ob potepu po vinski turisti ni cesti in odkrivanju kulinari nih skrivnosti kraja s tradicionalnim bogra em in pereci*





## OB INA LENART

*Mali svet, ki ponuja veliko možnosti*

**Občina Lenart leži v osrčju Slovenskih goric. Z Zavrha pogled sega od panonskih ravnin do avstrijskih planin, v prostor, kjer se sedanost srečuje s preteklostjo in izreka dobrodošlico prihodnosti.**

Pokrajina vas bo prevzela s svojo raznolikostjo, barvitostjo in bogatimi darovi narave ter z mirom, ki ga boste našli v zavetju gričev, vinogradov in gozdov. Vstopili boste v majhen svet, ki ponuja veliko možnosti...

Danes je Lenart prijazno mesto, v katerem se mestni utrip vsakodnevno prepleta s podeželskim. Leži ob poti, ki iz Maribora vodi proti Madžarski.

Občina Lenart je znana po številnih jezerih. Jezeri Radehova in Pristava privabljata zlasti ribiče. Ljubitelji narave se bodo gotovo z veseljem sprehodili ob jezeru Komarnik, ki predstavlja naravni biotop, v katerem gnezdijo mnoge vrste ptic in rastejo številne redke rastline. V okolici jezera se lahko sprehajate po Franckovi in Agatini sprehajalni poti, ki je bila na sejmu Turizem in prosti čas v Ljubljani v letu 2011 razglašena za »Naj pot Podravja«.

Gričevnato in slikovito območje vabi tudi kolesarje in pohodnike. Področje Voličine je znano po pridelavi jabolk, posebej slikovito pa je jeseni, ko zori grozdje. Obdajajo ga v jesenske barve obarvani vinogradi, ki napovedujejo dobro letino in izobilje vinske kapljice.

Obiskovalce pritegne slikovito naselje Zavrh, na nadmorski višini 370 m, kjer stoji Maistrov razgledni stolp. V kulturnem domu je urejena spominska soba generala in pesnika Rudolfa Maistra, ki je na Zavrhu pogosto preživel svoj oddih.

Tudi šport ima v Občini Lenart dolgoletno tradicijo. V vseh naseljih je urejenih veliko površin za



šport in rekreacijo, priljubljeni športno rekreativni center pa je Polena pri Lenartu, ki je znana po kasaških in galopskih dirkah.

Lenart je gospodarsko, kulturno in upravno središče osrednjih Slovenskih goric.

Danes vas v občino Lenart privablja vse, kar je prijetno - neokrnjena narava, kulturne in naravne znamenitosti, slikovita naselja, obkrožena s sprehajalnimi, kolesarskimi in jahalnimi potmi, predvsem pa odlična domača vinska in kulinarčna ponudba na okoliških turističnih kmetijah in v gostilnah. V poletnih mesecih privabljajo obiskovalce že tradicionalne kulturne prireditve v okviru Len-arta.

Razvoj občine je usmerjen zlasti v gospodarski razvoj in spodbujanje novih delovnih mest, kar omogoča tudi novo zgrajena poslovno-industrijska cona. Zaradi privlačne lege ob avtocesti se v občino Lenart priseljuje vedno več ljudi, zato se gradijo tudi novi večstanovanjski objekti.

Razvoj občine načrtujemo dolgoročno, s strpnostjo, pozitivno energijo, kulturo, delom in ustvarjalnostjo.

*Ujeto sonce! Sun caught!*

 SOL NAVITAS

### 9 sončnih elektrarn na občinskih objektih v Krškem od decembra 2011

**Sol navitas je konec leta 2011 v Občini Krško postavil devet sončnih elektrarn na strehe javnih objektov. Sončne elektrarne delujejo na strehah šestih osnovnih šol, Zdravstvenem domu Krško, glasbeni šoli in na vrvcu v Krškem. Skupna moč postavljenih elektrarn presega 800 kW.**



**Sončna elektrarna Vrtec Krško, Delavska 10, Krško, moč 20,4 kW**

**Sončna elektrarna - zanesljiva investicija za prihodnost: Naj vam streha vaše hiše, poslovnega ali gospodarskega objekta poleg zaščite prinaša tudi dodaten zaslužek.**

Naložbe v sončne elektrarne so trenutno ene redkih varnih naložb, ki prinašajo tudi dokaj visoke donose. Ker gre za naložbo v obnovljiv vir električne energije, država garantira 15-letni odkup vse proizvedene električne energije po približno 4-krat višji ceni od tržne cene električne

energije. Če razpolagate z večjo streho na ugodni sončni legi, lahko z naložbo v sončno elektrarno dosežete tudi več kot 10 % letni donos.

**Kakovost vgrajenih materialov in reference graditelja na prvem mestu**  
Podjetje Sol navitas d.o.o. je eno največjih, strokovno usposobljenih podjetij na področju izgradnje sončnih elektrarn v Sloveniji. Podjetje stremi k izdelavi celovitih sistemov na področju fotovoltaike s poudarkom na kakovosti, saj vgrajuje le najbolj kakovostne materiale svetovno priznanih proizvajalcev. Sol navitas d.o.o. je polnopravni član Združenja slovenske fotovoltaične industrije.

**Donosna in stabilno investicija kljub spremenjenim subvencijam**

Čeprav se je državna subvencija za odkup električne energije v začetku leta zmanjšala in je tudi v prihodnje predvideno nadaljnje zmanjševanje subvencije, se zaradi nižanja cen komponent za gradnjo sončnih elektrarn ohranja približno enaka stopnja donosnosti za sončne elektrarne. Če se še v letu 2008 cene 1 kW sončne elektrarne gibale okrog 5000 EUR, bo v letu 2012 cena 1 kW sončne elektrarne znašala že pod 2000 EUR. Zaradi tega se seveda lahko hitro zmanjšuje tudi višina subvencij. Letos je potrebno z investicijo v sončno elektrarno pohiteti, saj je že znano, da se bodo subvencije za odkup prvič zmanjšale tudi med letom, in sicer 1. julija. Ureditev celotne dokumentacije pa lahko traja več mesecev.

**Več o referencah Sol navitas d.o.o.,**  
Opekarniška cesta 15b, 3000 Celje, na [www.sol-navitas.si](http://www.sol-navitas.si)

# Zelena energija lahko napolni obinski proračun

**Sončne elektrarne so odlična priložnost za zagotavljanje dodatnega vira dohodkov v občinski proračun. Občine se nenehno srečujejo s pomanjkanjem finančnih sredstev, zato se prek javnih razpisov pogosto odločajo za postavitev sončnih elektrarn. Tako še dodatno uresničujejo svoje poslanstvo delovanja v interesu javnosti, ki jo spodbujajo k okoljski ozaveščenosti in opozarjajo na pomen izrabe obnovljivih virov energije.**

Vodilni slovenski akter na področju fotovoltaike skupina BISOL Group, ki je postavila že 153 sončnih elektrarn različnih tipov, dobro sodeluje z mnogimi slovenskimi občinami. Sončne elektrarne BISOL v vsaki deveti občini pokrivajo strehe osnovnih, srednjih in višjih šol, športnih objektov, zdravstvenih domov in domov za ostarele.



Mestna občina Velenje je investirala v 19-kilovatno sončno elektrarno, ki bo vsako leto predvidoma proizvedla 20 megavatnih ur električne energije. Elektrarna bo letno prihranila približno 12 ton CO<sub>2</sub>, kar je primerljivo s količino CO<sub>2</sub>, ki bi ga proizvedel avto, če bi z njim prevozili 75269 km.

Do sedaj neizkoriščene strešne površine lahko postanejo vir dodatnega zaslužka. V BISOL-u tudi sami investirajo v sončne elektrarne. Ponekod

najamejo strešne površine, drugod te površine tudi obnovijo in na ta način hitro poskrbijo za težave, s katerimi se srečujejo v občinah zaradi dotrajanosti starih kritin njihovih objektov. Velikost streh mora zadostovati za postavitev vsaj 40-kilovatne sončne elektrarne, kar je dobrih 300 m<sup>2</sup> strehe z naklonom ali približno 800 m<sup>2</sup> ravne strehe. Občina na podlagi dodelitve služnosti za obdobje do 30 let prejema najemnino, ki je odvisna od velikosti in donosnosti sončne elektrarne. Izplačilo najemnine lahko prejme kot vnaprej izplačan enkratni znesek, periodično izplačevanje najemnine skozi celoten čas trajanja služnosti ali v obliki zamenjave kritine.

Tovrstno sodelovanje z občinami omogoča izvedbo projektov, za katere javna sredstva v občinskem proračunu niso zagotovljena. Kar nekaj občin je že izkoristilo priložnost in hkrati ob postavitvi sončne elektrarne poskrbelo še za menjavo kritine, ki lahko za občino pomeni velik finančen zalogaj – še posebej za manjše občine z majhnim proračunom, katerih primarna skrb je razvoj cestne in komunalne infrastrukture. V takšnih primerih se v zameno za podelitev služnosti najemnina oz. nadomestilo za služnost kompenzira s prenovo strešne kritine.

Še posebej so v BISOL Group ponosni na sodelovanje s šolami, saj tako pripomorejo k okoljski vzgoji najmlajših generacij. Vsi ravnatelji in župani poudarjajo ekološki učinek, ki ga ima sončna elektrarna na okolje, in pozitiven vpliv fotovoltaike na učni proces učencev.

V šolske avle so namestili prikazovalnike, na katerih lahko učenci vseskozi spremljajo delovanje sončne elektrarne. Vsakih nekaj minut se osvežijo podatki o skupno pridobljeni energiji, celotnem prihranku ogljikovega dioksida in trenutni moči, s katero sončna elektrarna deluje. Učenci

na osnovi spremljanja delovanja sončne elektrarne vsak dan pridobivajo izjemno pomembno sporočilo – ekološko čista sončna energija je bistven element ohranjanja našega okolja.

Skupina BISOL Group je imela v začetku letošnjega leta lastne sončne elektrarne nameščene na 33 občinskih objektih. Vse elektrarne skupaj bodo vsako leto predvidoma proizvedle 4620 megavatnih ur električne energije, kar je dovolj za potrebe 1155 gospodinjstev. Ob tem bo prihranjenih 2772 ton izpustov ogljikovega dioksida v ozračje in več kot tisoč ton izkopenega premoga.



Na površini OŠ Šmartno ob Paki smo postavili sončno elektrarno z močjo 117 kW, ki bo letno proizvedla 123 megavatnih ur električne energije in prihranila 74 ton CO<sub>2</sub>.

S pridobitvijo nove strehe z dvojno funkcijo občina nima skorajda nikakršnih finančnih vložkov. Je pa dober način, kako priti do dodatnih sredstev v vse bolj okleščenih občinskih proračunih. Takšni projekti so dobri primeri sodelovanja lokalne skupnosti z zasebnimi podjetji. Sončna elektrarna na javnem objektu prinese v občino pozitivno razmišljanje o izkoriščanju sončne energije med občani. Ti se lažje zavedajo pomena zelene energije in vseh prednosti, ki jih ta prinaša.

## SONČNE ELEKTRARNE

### V VRHUNSKI FORMI!



Sončno podjetje!

153 sončnih elektrarn BISOL na družinskih, poslovnih, kmetijskih in občinskih objektih v Sloveniji na leto prihrani kar 18.873 ton CO<sub>2</sub>. Z zeleno električno energijo bo naše okolje še prijaznejše in vaša prihodnost še varnejša.

Zaradi strokovne izvedbe in bogatih izkušenj se za sončno elektrarno BISOL odločajo številni zadovoljni lastniki, med njimi tudi naša šampionka Petra Majdič. Z veseljem bomo tudi vam svetovali, kako lahko vaša streha postane odlična in varna naložba za prihodnost.

03 703 22 02 | [www.bisol.si](http://www.bisol.si)



# INFORMACIJSKI SISTEM KOT ORODJE ZA SPREMLJANJE IZVAJANJA PRORAČUNA

Pregled proračuna (tekoči)

Opisni podatki	Izbrani stolpci - meski					
	Sprejeti proračun: REB/01-2011	Veljavni proračun	Predobremenitev	Prevzete obvez. do 31.12.2011	Realizacija	Prosta sredstva
01 OBČINSKI SVET	105.434,00	105.434,00	277,50	2.055,93	45.185,07	57.915,50
02 NADZORNI ODBOR	5.439,00	5.439,00	0,00	0,00	2.384,54	3.054,46
03 ŽUPAN	162.241,80	162.241,80	8.218,07	3.384,50	86.121,73	64.517,50
04 OBČINSKA UPRAVA	7.933.336,68	7.933.336,68	688.671,71	211.331,06	2.076.102,30	4.957.231,61
01 EKONOMSKA IN FISKALNA ADMINISTRACIJA	3.444,00	3.444,00	0,00	136,04	2.238,53	1.069,43
04 SKUPNE ADMINISTRATIVNE SLUŽBE IN SPLOŠNE JAVNE STORITVE	2.100,00	2.100,00	803,23	0,00	694,73	600,00
06 LOKALNA SAMOUPRAVA	1.488.445,00	1.488.445,00	56.684,27	12.624,14	296.479,77	1.122.656,82
07 OBRAMBA IN UKREPI OB IZREDNIH DOGODKIH	187.398,40	187.398,40	24.299,39	1.379,44	96.258,99	65.460,58
08 NOTRANJE ZADEVE IN VARNOST	8.960,00	8.960,00	0,00	204,60	2.099,14	6.666,26
11 KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RIBIŠTVO	83.867,00	84.274,40	12.987,61	21.276,45	25.169,16	24.841,18
12 PRIDOBIVANJE IN DISTRIBUCIJA ENERGETSKIH SUROVIN	29.050,00	29.050,00	1.400,00	0,00	227,02	27.422,98
13 PROMET, PROMETNA INFRASTRUKTURA IN KOMUNIKACIJE	1.380.681,40	1.372.995,40	40.203,50	21.200,57	298.205,99	1.013.385,34
1302 Cestni promet in infrastruktura	1.377.881,40	1.370.195,40	40.203,50	21.200,57	298.205,99	1.010.585,34
13029001 Upravljanje in tekoče vzdrževanje občinskih cest	371.238,00	361.771,20	0,00	13.199,97	215.381,59	133.189,64
13029002 Investicijsko vzdrževanje in gradnja občinskih cest	876.052,80	876.052,80	35.864,78	3.840,00	26.847,31	809.500,71
13021 OBČINSKE CESTE (INVESTICIJE)	583.452,80	583.452,80	33.663,68	0,00	20.737,81	529.051,31
420400 Priprava zemljiča	14.000,00	1.438,20	0,00	0,00	0,00	1.438,20
420402 Rekonstrukcije in adaptacije	42.000,00	42.000,00	9.952,08	0,00	3.097,08	28.950,84
420500 Investicijsko vzdrževanje in izboljšave	213.418,80	213.418,80	0,00	0,00	8.213,53	205.205,27
420600 Nakup zemljič	277.200,00	277.200,00	0,00	0,00	0,00	277.200,00
420901 Investicijski nadzor	2.800,00	2.800,00	0,00	0,00	0,00	2.800,00
420904 Načrti in druga projektna dokumentacija	33.880,00	46.104,80	23.466,00	0,00	9.318,00	13.320,80
420999 Plačila drugih storitev in dokumentacije	154,00	490,00	245,60	0,00	109,20	135,20
1322 PLOČNIK IN AVTOBUSNA POSTAJALIŠČA	32.600,00	292.600,00	2.201,10	3.840,00	6.109,50	280.449,40
13029003 Urejanje cestnega prometa	14.700,00	16.480,80	1.272,00	0,00	5.646,86	9.561,94
13029004 Cestna razsvetljava	15.890,60	115.890,60	3.066,72	4.160,60	50.330,23	58.333,05
1305 Telekomunikacije in pošta	2.800,00	2.800,00	0,00	0,00	0,00	2.800,00
14 GOSPODARSTVO	33.458,40	583.458,40	81.548,27	10.155,20	258.774,88	232.980,05
15 VAROVANJE OKOLJA IN NARAVNE DEDIŠČINE	18.525,83	1.549.056,43	191.084,37	24.652,65	116.082,47	1.217.236,94
16 PROSTORSKO PLANIRANJE IN STANOVANJSKO KOMUNALNA DEJAVNOST	15.810,00	993.496,00	30.777,08	3.207,81	244.898,55	714.612,56
17 ZDRAVSTVENO VARSTVO	34.003,20	34.003,20	0,00	56,70	19.308,19	14.638,31
18 KULTURA, ŠPORT IN NEVLADNE ORGANIZACIJE	13.944,20	515.484,20	112.387,35	70.500,56	211.313,10	121.283,19
19 IZOBRAŽEVANJE	37.655,00	837.655,00	129.210,85	41.309,63	406.965,93	260.168,59
20 SOCIALNO VARSTVO	32.553,00	182.553,00	7.283,77	4.627,27	92.395,83	78.246,13
23 INTERVENCIJSKI PROGRAMI IN OBVEZNOSTI	63.441,25	60.963,25	0,00	0,00	5.000,00	55.963,25
	8.206.451,48	8.206.451,48	697.167,28	216.771,49	2.209.793,64	5.082.719,07

Rezultat 20 letnega razvoja informacijskega sistema (IS) za podporo poslovanju ob in je produkt, ki županom in direktorjem ter skrbnikom proračunskih postavk omogoča sprotni vpogled v izvajanje proračuna. Vključuje sprejeti proračun, veljavni proračun, predobremenitve (naročilnice, pogodbe), prevzete obveznosti (neplačani prejeti računi), realizacijo in prosta sredstva. Na preprost način (z enim samim klikom) lahko dostopamo do analitičnih kartic za posamezni podatek. Na ta način smo približali izvajanje proračuna županom in ostalim, ki vodijo občinsko upravo - podatke lahko pregledujejo popolnoma samostojno in sprotno.

V vseh teh letih razvoja skrbno poslušamo in upoštevamo predloge in zahteve občanov, ki so že uporabniki našega IS. Rešitve sprotno vgrajujemo v naš IS in na ta način gradimo zares uporaben produkt za potrebe občanov.

Dokaz za to je skoraj polovica slovenskih občin, ki nam zaupa.

Da je naš IS vedno skladen s hitro spreminjajočo se zakonodajo je samoumevno. Aktivno sledimo informatizaciji državnih institucij (ministrstva, UJP, DURS, AJPEŠ ...) in sprotno vgrajujemo vse potrebne povezave za izmenjavo podatkov.

IS za podporo poslovanju občin je zelo obsežen – pokriva vsa področja poslovanja občine, vključno s komunalnim delom. Sestavljen je iz številnih modulov, ki so med seboj tesno povezani in prilagodljivi. V modulu PROJEKCIJSKI, ki je osrednji modul za spremljanje izvajanja proračuna, se odražajo podatki iz vseh ostalih modulov. V okviru tega modula je omogočena tudi priprava proračuna, izvajanje praznoreditev in številni izpisi za razne analize.



Svet podatkov na internetu.

# iObčina in iKomunala

Združujemo, povezuujemo,  
prikazujemo, zbiramo,  
analiziramo vaše  
podatke na enem mestu.



## KALIOPA

Letališka 32j, SI-1000 Ljubljana  
T: +386 (0)1 520 82 80, info@kaliopa.si

**Podjetje Kaliopa je specializirano  
za celovito podporo občinskih uprav  
in komunalnih podjetij**

Zaposlujemo strokovnjake s področja  
informatike, urbanizma, strojništva,  
gradbeništva, geodezije in oblikovanja,

**NAJBOLJŠE OBČINE NAS NAJDEJO, KER ŽE POZNAJO PRAVO SMER**

[www.kaliopa.si](http://www.kaliopa.si) | [www.iobcina.si](http://www.iobcina.si) | [www.ikomunala.si](http://www.ikomunala.si)

regionalni  
televizijski program

**v  
vaš  
kanal**

[www.vaskanal.com](http://www.vaskanal.com)

Televizija Novo mesto d.o.o., Podbevškova 12,  
8000 Novo mesto, tel.: +386 7 39 30 876



**Preklopite se na  
Petrol elektriko!**

 **080 22 66**

[WWW.PETROL.SI](http://WWW.PETROL.SI)

**PETROL**

Energija za življenje